

Masteroppgave

“Moder— har di glemt mig?”

Emil Hansen fra Digerud til Chicago 1884-1913

- en migrasjonstudie.

Inga Lill Grønnerud

Kulturmøte 2020

Ordtelling:30175

HØGSKULEN
I VOLDA

Sammendrag

Fra Norge har vi hatt stor utvandring til Amerika og de fleste nordmenn kjenner til amerikabrev som fenomen. Denne masteroppgaven legger fram en familiekrønike bestående av for det meste amerikabrev og de eldste er udaterte – men kan være så gamle som fra 1870-tallet. Disse er del av en større samling private dokumenter som er i et privatarkiv. Arkivet ble gitt videre fra et medlem av familien for å belyse lokalhistorie fra Kongsvinger. Brevene har vært innslagspunktet og kilden til migrasjonshistorien som legges fram. De fleste brevene er fra Emil, den nest eldste sønnen i familien, som dro til USA. Andre er fra slektninger som allerede hadde reist. Lillebroren hans tok vare på brevene og opparbeidet familiearkivet.

Oppgaven følger Emil Hansen, en enkelt migrant på hans reise over til USA, som viste seg å endre livet hans permanent. Målet med denne oppgaven er å rekonstruere Emil sin livshistorie fra utreisen og til han reiser på hjemmebesøk i 1913. Jeg lar brevene være utgangspunktet for fortellingen og diskuterer hvordan hans handlinger passer inn i migrasjonsteorier. Gjennom nostalgi og lengsel i familiens korrespondanse kan vi se hvordan tilbakeblikk til barndommen og felles minner vekkes til live og opprettholder familiebandene til tross for avstanden. Dialogen forteller om hvilke mekanismer som trer i kraft innad i en familie som opplever migrasjon. Vi ser hvordan familiemedlemmene påvirker og støtter hverandre økonomisk og trøster hverandre åndelig når livet blir vanskelig. Emil Hansen uttrykket en dypfølt og varig lengsel etter hjemlassen og familien i alle brevene han sendte hjem.

Abstract

Most Norwegians know the phenomenon of America letters, as they are an artefact of and contributes to tell the personal migrant stories, that represent the big scaled emigration from Norway to USA in the nineteenth century. The aim of this masters' thesis is to portray the story of migration within a family, mostly through America letters. The oldest letter is undated – possibly from the 1870s. This masters' thesis seeks to investigate how life of a young migrant played out in his new environment. His journey was from Digerud, Vinger parish in Norway in 1883 to the big city of Chicago, Illinois in the United States of America, where he ended up. The thesis will discuss his movement and agency by terms of migration, and present him and his family history of migration in the period of 1884-1913, given throughout information in personal letters, and some other documents. The letters are part of a family archive gathered over time by Emil Hansens younger brother, Kristian Digerud. Other letters originates from his relatives living in USA.

The feeling of living with a divided heart comes to the surface in the letters' feelings of nostalgia and longing. In these letters we observe how Emil Hansen, in turning the gaze back and forth through time is searching for ways to negotiate temporal and spacial distances that separates him from his family. By evoking the past, the emotional ties to his family continue to be strong. The content reflects how they support each other financially, emotionally and spiritually when they encounter structural barriers and loss in life. Emil Hansen continues to express a deepfelt longing and devotion to his family and home in all the letters he sent from the other side of the world.

Forord

Da jeg satt og skrev denne oppgaveteksten skjedde det som få trodde kunne skje i moderne tid. En pandemi begynte å ta liv i et forrykende tempo. Til tross for ekspertenes råd og prognoser på avstand, og tidlig i pandemien, var utbruddet av Covid-19 dødelig. Ikke bare i Kina, men for alle, uansett fattig eller rik, overalt i hele verden. Under arbeidet med masteroppgaven var det naturlig å forsøke å følge i Emil Hansen sine fotspor. Pandemien gjorde at jeg i første halvdel av 2020 bestemte meg for at en feltstudiereise til USA ikke kunne gjennomføres. Slik sett har pandemien påvirket mine metodologiske valg. Jeg fikk foretatt en reise til Liverpool, men ikke over Atlanterhavet. Heldigvis har vi i dag et digitalt nettverk, som har muliggjort en ferdigstilling av oppgaven, selv om jeg gjerne skulle reist mer ut for å møte både folk, arkiver og gravlunder. Jeg har imidlertid blitt så godt kjent med Emil Hansen Digerud, at jeg, av egeninteresse, godt kunne tenke meg å følge fotsporene hans i USA når pandemien er over. Dette må i så fall resultere i en annen tekst.

Jeg har alltid likt å lese, skrive og tenke. Denne masteroppgaven er resultat av en krevende, men givende arbeidsprosess, som har vart i over to år. Mest av alt er det et massivt sorgarbeid. Vi mistet vår 11-årige sønn i starten av studiet, noe som var og er et livsendrende og totalt mentalt og kroppslig sjokk. Livet som jeg kjente det forandret seg, med mange tapsopplevelser etter hverandre, over lang tid. Nettopp dette forsterket viktigheten av å plukke en enkelt manns livshistorie opp fra fortiden. På denne måten kan jeg hedre en mann som ingen lenger husker – en nobody. Jeg kan finne trøst i at selv om et liv er slutt, er ikke historien om personens liv over. Det trøster meg at fortiden ikke behøver å være død, men at det går an å blåse liv i historier om levd liv mange år i etterkant. Personlig vil minnene om Iver aldri blekne, men bli bevart som kjære minner og erindringer i min bevissthet og hukommelse.

Som historiker kan en alltid finne noe eller noen som kan lyse på og bygge referanse rundt en person som har vært død en lengre tid, – en som ingen nålevende personer lenger har delt samtid, eller har minner av. Et notat på ei linje i kirkeboka fra Vinger prestegjeld, en helsenotat om en koppervaksine, en nekrolog, et brev hjem, en linje i en passasjerliste, kan fortelle så ufattelig mye hvis en er god til å lese på seg kunnskap og er villig til å bruke tid til å lete i arkiver. Denne opplevelsen av å stikke hodet ned i en boks og oppleve noe som har vært, slutter ikke å gi meg et «kick». Det er en egen spesiell glede ved å finne det man leter

etter i arkivmateriale. Det gir meg innsikt i de lange linjene (the lounge duree) og slutter ikke å begistre meg.

Jeg vil takke Oddbjørn Hofseth for mange fruktbare metodologiske diskusjoner. Mens Oddbjørn velger å følge metodologisk orden, velger jeg ofte den metodologiske tvilen. Man leser, tenker, observerer, tolker, eksprimenterer, analyserer, generaliserer, dekonstruerer, abstraherer, lager teorier og hypoteser, publiserer og kommer fram til en definisjon av min eller din historiefortelling. I dette definisjonsarbeidet kan en glemme å erkjenne og anerkjenne at en er et ufullkomment vesen som både kan overtolke og undertolke data. Historien kan vise seg å være noe helt annet enn hva du har kommet fram til gjennom oppriktige undersøkelser og iherdige resonementer. Historien kan utfordre etablerte sannheter når en minst venter seg det.

På KUM308 fikk jeg tilegnet meg litt kunnskap på migrasjonsfeltet. Et utvalg av sekundærlitteratur fra både migrasjonforskning og forskning på migrasjonsbrev er tatt på grunnlag av denne kurslitteraturen. En del av litteraturen har jeg søkt opp selv, annet har veileder Inger Marie Okkenhaug tipset om. Noe har kommet inn fra sidelinjen ved lesning av bøker på migrasjonsfeltet. Takk til Inger Marie for en ro og støtte med sin trygghet og kunnskap om transatlantisk migrasjon. Hun har fra første stund vært tilgjengelig og gitt meg gode, raske og presise tilbakemeldinger på skrivinga.

En kjærlig takk til min datter Elvira som tålmodig hører på mine fortellinger om hva som skjedde i gamle dager og mine betraktninger av samfunnet. Ikke minst har hun tålt bøker og notater utover store deler av huset, og en mamma som har brukt mye tid foran en skjerm eller bak en bok.

En stor takk til min mann som har gitt meg mange nye vinklinger på min litterære produksjon og hjulpet meg fram med nye ideer om jeg har stått fast. «...skulle ikke vært akademiker jeg, vettu!». Utover min kjernefamilie må jeg takke øvrig familie for all støtte, oppmuntring og takk til Vidar for typografisk hjelp og råd. Takk til Vera Wold og Ellen Derrick for tilgang på brevsamlingen.

Til minne om

Iver

Vår alltid skinnende stjerne

Innhold:

1	Forskningstema	2
1.1	Norsk utvandring til USA	2
1.2	Kommunikasjon over Atlanteren	2
1.3	Familiekrønike i brevs form	3
1.4	Forskningsspørsmål og problemstilling	4
1.5	Emne og avgrensning	4
1.6	Empirisk grunnlag	5
1.7	Perspektiver	6
2	Metode	7
2.1	Narrativ metodikk	7
2.2	Tekstanalyse	8
2.3	Tilskjæring av studieobjektet	9
2.4	Metodologiske betraktninger om familiekrøniken	10
2.5	Historievitenskapelig relevans	11
2.6	Forskningsfront	13
2.7	Brev som egodokument	13
2.8	Kjennetegn ved amerikabrevne i samlingen	14
2.9	Hvordan amerikabrev kan gi innsikt i norsk utvandringshistorie	16
2.10	Internasjonal migrasjonsforskning	16
2.11	Undersøkelsesnivå	19
2.12	Etiske vurderinger	20
2.13	Mulige motiver for migrasjon	21
3	Emil Hansen sett i lys av migrasjonsteorier	22
3.1	Agentvirksomhet for å få fremme norske migrasjon til “Upper Midwest”	22
3.2	Arbeidsmigrasjon	23
3.3	Etappemigrasjon	23
3.4	Kjedemigrasjon	24
3.5	Returnmigrasjon	25
4	Emil Hansen Digerud	26
4.1	Gårdsbruket Digerud	27
4.2	Familien Digerud	28
4.3	Moder Ellen Digerud	29
4.4	Framtidsutsikter	31
4.5	Familien Digeruds bånd til Amerika	32
4.6	Emil Hansen går inn i det amerikanske samfunnet	35
4.7	Norskamerikanske settlementer som moderkolonier	36
5	Utreisen og nyorientering i destinasjonslandet	38
5.1	Reisen over Storbritannia	38
5.2	Reisefølget	40
5.3	Mayville	42
5.4	The Grandin Farm	45
5.5	Tanker om levebrød og bosetting	47
5.6	The Northern Pacific Railroad Company	50
5.7	Sameksistens med urbefolkningen	51
5.8	Emil Hansen ønsker fotografi av familien	52
5.9	Emil Hansen vurderer framtidsutsikter	53

6	Arbeidslivet i USA	55
6.1	Omreisende arbeidsmigrant.....	55
6.2	Kultursjokk av arbeidsoppholdet i Salt Lake City	58
6.3	Emil Hansen arbeider i det norske Chicago	59
6.4	Rosewood area i South End of Chicago.....	62
6.5	Emil Hansen valgt til deputy sheriff for Municipal Court of Chicago.....	63
6.6	Emil og Harris jobber for samme “company”	65
7	Kirken og foreningslivet	66
7.1	Emil gifter seg i Chicago.....	67
7.2	Svigerfar forteller om kirketilhørighet	69
7.3	Emil og Elise gir barna en kristen oppdragelse	70
7.4	Norske kirkesamfunn og foreningsliv i Chicago.....	71
7.5	Norskundervisning på søndagsskolen	72
7.6	Den norskamerikanske avisen “Fædrelandet og Emigranten”	75
7.7	Troen som brobygger inn i det amerikanske samfunnet	76
8	Familiebånd	78
8.1	Kona Elise påvirker svigermor Ellen	79
8.2	Fader Hans og broder Karsten Digerud dør	80
8.3	Bilder som trøst	80
8.4	Brev som trøst	82
8.5	Landskapet inne i oss	83
8.6	Emil påvirker fra avstand	85
8.7	På hjemmebesøk.....	86
8.8	Epilog	87
9	Konklusjon	89
10	Kilder og litteratur	91
	Figurliste.....	91
	Primærkilder, ikke publiserte	91
	Sekundærlitteratur	94
	Genealogisk oversikt	105
	Transkriberingsinformasjon	107
	Opparbeidelse av eget brevarkiv	108

HØGSKULEN I VOLDA

**HØGSKULEN I VOLDA | BOKS 500 | 6101 VOLDA
WWW.HIVOLDA.NO | T:70 07 50 00 | F: 70 07 50 51**

1 Forskningstema

1.1 Norsk utvandring til USA

I etterdønningene av Napoleonskrigene på 1800-tallet satte en betydelig del av Europas befolkning seil og reiste til USA. Så mange som 40 millioner mennesker dro fra Europa til det amerikanske kontinentet i perioden fra 1850 til 1913. Denne masseutvandringen har lagt grunnlaget for, og bidro til, at USA ble en viktig del av den voksende atlantiske verdensøkonomien.¹ Et av landene som bidro sterkt til denne emigrasjonsbølgen, i forhold til folketallet, var Norge.² Emigrasjonen fra Norge startet på et tidligere tidspunkt. På 1600-tallet seilte nordmenn til Danmark og Nederlandene for å jobbe.³ Den tidligere oversjøiske migrasjonen var mindre enn den transatlantiske migrasjonen, som tømte Norges befolkning i stor skala. I 1905 var hver tredje nordmann, norskfødte immigranter samt deres barn, bosatt i USA.⁴ Dette viser oss at migrasjon var en ikke uvanlig del av livet til folk på 1800-tallet. Spesielt med tanke på at folk reiste innenfor landets grenser i tillegg.⁵ Når det gjelder nordmenns iver etter å bosette seg i USA synes migrasjonen på utreisestistikken som tre massive bølger eller topper. Det er tidsspennet til den andre bølgen, med sitt absolutte toppunkt i 1882, som danner utgangspunktet for denne oppgaven. I 1880-årene forlot 11 av 1000 nordmenn årlig Norge til fordel for USA.⁶

1.2 Kommunikasjon over Atlanteren

I vår tid finnes mange kommunikasjonsplattformer som kan minske avstanden i tid og rom ved å se og snakke med hverandre på skjerm. I tiden før massemedias æra holdt migranter kontakt med familie og kjente i hjemlandet ved hjelp av brevpost og aviser. Å vente brev var naturlig og vanlig ettersom brevene tok lang tid over Atlanteren på 1880-tallet. Det kunne gå måneder fra brevet var postlagt til dampskip fikk fraktet det sjøvegen. Norskamerikanske

---

¹ (Castles, de Haas, & Miller, 2014, s. 24)

² Tidligere forskning opererte med to begreper, emigrasjon og immigrasjon. Emigrasjon betegner mennesker som vandret ut av sin nasjon eller hjemstavn, mens immigrasjon representerer de som vandret inn over en ny landegrense eller byttet bopelingsområde. Nå er det vanlig å benytte begrepet migrasjon om folkeforflytninger over landegrenser. Migrasjonsforsker Grete Brochman, presiserer definisjonen for migrasjon slik: «Innvandring og utvandring betegner forflytninger over landegrenser som varer over noe tid – ofte fastsatt til mer enn 6 måneder.» Se (Brochmann, 2006).

³ (vonLottum & Sogner, 2006, ss. 378-379) Antallet nordmenn som dro er stipulert til om lag 24 000 i tidsspennet 1600-1800 (vonLottum & Sogner, 2006, s. 385).

⁴ (Lovoll O. S., Norske småbyer på prærien - En kulturhistoriske studie, 2005, s. 5)

⁵ (Østrem, Norsk utvandringshistorie, 2014, ss. 22-28)

⁶ (Lovoll O. S., Norske småbyer på prærien - En kulturhistoriske studie, 2005, s. 49)

aviser ble trykket og distribuert i USA. Norske immigranter sendte aviser hjem fra USA eller abonnerte for familiemedlemmer i Norge. Tilbakemigrasjonen fra USA til Norge var stor og returnerte nordmenn i gamlelandet sørget for at kontakten mellom Norge og USA fortsatt fikk stor oppmerksomhet i det norske samfunnet, på begge sider av Atlanterhavet. Innholdet i brevene har referanser til lokale avisnyheter og nyheter om familie og bekjente. Med årsbegrensingen som er satt i oppgaven er det geografiske området vi er innom definert til statene Iowa, North Dakota, Minnesota, Illinois og Utah, innenfor USA sitt territorium. I Norge er det Kongsvingerområdet. I denne oppgaven skal vi bli kjent med migrasjon fra innsiden innad i en familie.

1.3 Familiekrønike i brevs form⁷

Emil Hansen Digerud ble født på Vinger 27. mai 1865 og emigrerte fra Norge 09. mars 1883, sytten år gammel.⁸ Familien i Norge fikk brev fra Emil med sirlig håndskrift. Brevsamlingen strekker seg fra året etter utreisen og utover Emils levetid. Brevene fortsetter å strømme fra USA også etter at Emil døde. Emil Hansen ble begravet på kirkegården Cedar Park, under Calumet Park i Chicago, Cook County, Illinois den 27. august 1947. På dødstidspunktet var han registrert på en adresse i storbyen Chicago.¹⁰ Sønnen Harris fortsatte å sende brev til onkelen og hans familie så langt fram som til etterkrigstiden. Det siste brevet i familiekrøniken er datert 1955. I familiekrøniken finnes et svarbrev fra en bror i Norge, samt brev fra Emil sine morbrødre, som emigrerte til USA fra 1867 og senere. Brevet som forteller mest om Emils fysiske og psykiske helse er et amerikabrev fra Emil sin svigerfar, sendt til Ellen, Emil sin mor. I tillegg skriver kona Elise hilsner på enkelte sider i visse brev, i andre er det sønnen Harris som sender noen linjer til bestemama i Norge. Familiekrøniken blir en polyfon fortelling, med mange fortellerstemmer. Denne samlingen amerikabrev lar oss ta del i en personlig og familiær dialog som uttrykker et gjensidig savn over Atlanterhavet.¹¹

---

⁷ Denne oppgavens definisjon av familiekrønike er at tekster av forskjellig slag, mestedels brev, er samlet og lagret over lang tid innad i en familie. Familiekrøniken er skrevet av flere forfattere. De fleste brevene er av migranten selv, men ofte er flere i hans familie i USA med på å skrive brev hjem.

⁸ (Emigrantprotokoll i Kristiania, 1882-1883, 1883)

⁹ Området er i dag en del av bykommunen Kongsvinger etter kommunesammenslåing. Kommunene Vinger, Brandval og Kongsvinger slo seg sammen til en storkommune i 01.01.1964. (Segelsten, Byen vår - Gamle Kongsvinger 1855-1965. En veileder til gater og eiendommer, 2017, s. 24)

¹⁰ ((Washington, D.C.:National Archives and Records Administration , n.d.), FHL microfilm 1,254,621, 2017)

¹¹ Amerikabrev er brev sendt fra nordmenn i USA til venner og slektninger i Norge, mens norgesbrev er svarbrevene som går fra Norge til Amerika.

1.4 Forskningsspørsmål og problemstilling

Jeg er interessert i migrantens følelser som bekrefter bånd og ønsket om å holde kontakt med sine kjære i opphavslandet. Problemstillingen har endret seg underveis ettersom jeg har fått økende innsikt på feltet. Spesielt lesing av *The Polish Peasant* var en øyeåpner i så måte, da den viste hvordan innsikt og nærlesing av hverdagslige brev kan åpne opp for mengder av informasjon.¹² Kulturmøtet skjer i USA, hvor immigranten Emil Hansen ble emigranten Emil Hansen. Med utgangspunkt i brevenes innhold ønsker jeg å legge fram hvordan livet i USA ble for Emil Hansen. Hvordan speiles følelser av tilhørighet i brevene som krysser Atlanterhavet? Dette forskningsspørsmålet er underliggende for problemstillingen; *Hvordan levde Emil Hansen i USA i perioden 1884-1913?*

Funnene vil bli analysert ut fra fagbegreper innen migrasjonsforskning. Temaene som vil bli belyst i oppgaven er utreisen og nyorienteringen i destinasjonslandet, Emil Hansen sine arbeidsforhold i USA, og hvordan han var aktiv i kirke og foreningsliv der han hodde. Det siste temaet belyser hvordan Emil Hansen forsøkte å opprettholde familiebandene til familien i Norge. I kvalitative undersøkelser slik som denne definerer problemstillingen utgangspunktet for undersøkelsen, men endres i samsvar med økt kunnskap på feltet og har derfor måtte revurderes en rekke ganger.¹³

1.5 Emne og avgrensning

I mangel på andre private og nære kommunikasjonsmåter var utveksling av brev den eneste måten å knytte og opprettholde tett og personlig kontakt på. I Norge er disse brevene kjent som amerikabrev. Familiekrøniken inneholder 35 brev, som er transkribert. Kriteriet for transkribering er at de berører migrasjon til USA og at de enten er fra familie eller venner til enten Ellen Digerud eller Emil Hansen. Andre brev, som er skrevet av personer som jeg ikke har funnet forbindelsen til, er ikke tatt med i oppgaven. Innholdet i brevene er utgangspunktet for oppgaven. Brevene beskriver fragmenter av livshistorien til Emil Hansen, og andre i hans familie. Enkelte norgesbrev finnes også, men kun det ene som berører Emil sin migrasjonshistorie eller kunnskap om hvordan han har det i USA er tatt med i oppgaven. Det er mulig at dette norgesbrevet aldri ble sendt, det vet vi ikke. Deler av samlingen er kommet

---

¹² (Thomas and Znaniecki 1919). Dette verket, og spesielt metodikken, er ansett som paradigmeskifte innenfor den amerikanske sosiologien, og ble et verk som la grunnlaget for sosiologisk institutt ved Universitetet i Chicago. Verket ble publisert 1918-1920.

¹³ (Larsen, 2017, s. 84)

til Norge, slik som begravelsesmanuset til Emil Hansen sin kone. Dette dokumentet var arbeidsdokumentet for den amerikanske presten som holdt begravelse for mrs. Emil Hansen i Chicago.¹⁴ Noen brev er lange, andre sensurert med saks, med intensjon å fjerne sensitiv informasjon. Dette er spekulasjoner, for vi vet ikke hvem som utførte handlingen og hva slags grunnlag vedkommende hadde for å klippe i visse brev. Det kan ha vært barn som har kommet over samlingen, med det er lite trolig. Noen brev er fragmenterte, noen mangler sider, og noen er udaterte. Skriften kan være vanskelig å tyde, men har vist seg å fortelle mye, hvis leseren har riktig referansekunnskap. Avskrivningen av brevene og forskninga på referansekunnskap har tatt flere år, og underveis i prosessen har det blitt nødvendig å sette begrensninger for oppgaven. Denne oppgaven begrenses til å gjelde for tidsperioden fra Emil Hansen sin utreise til USA i 1883 til hans hjemmebesøk i 1913. Alle transkriberte brev kan leses i appendikset, med en metodisk innledning. Der finnes også en genealogisk oversikt over familien, både i Norge og i USA.

Innen migrasjonsforskningen er fagene geografi, sosiologi, sosialantropologi, statsvitenskap, sosialøkonomi, språkvitenskap, pedagogikk, historie og religionsvitenskap sterkt representert. Som historiker må en imidlertid sørge for at en er klar på hva slag studieobjekter en vil undersøke og hvilke kilder som benyttes i historiefortellingen. Selv om objektene i denne oppgaven er amerikabrev innad i en familie, forteller de en historie om prosesser og utvikling både i USA og i Norge i tiden fra 1884-1913.¹⁵

1.6 Empirisk grunnlag

Oppgavens empiriske grunnlag er først og fremst den private brevsamlingen som setter premisser for videre leting i annet arkivmateriale. Det er stemmene i brevene, og det de forteller, som gir retning for hvilke kilder det kan letes videre i. Informasjon fra brevene har bragt fram kunnskap det er søkt videre etter i funksjonelle kilder, for å bekrefte at informasjonen er rett. De funksjonelle kildene er fra Arkivverket som skipslister, emigrasjonsprotokoller, kart, jernbanekalender og bygdebøker. Søk i lokalhistorisk litteratur og aviser, både i opphavlandet og mottakerlandet, har vært nyttig. For å kjenne på avstanden

---

¹⁴ Obituary er tittelen på dokumentet, som er engelsk for nekrolog. Dokumentet er skrevet fullstendig på engelsk og beskriver en begravelse fra start til slutt, med alt fra valg av salmer til vita om avdøde. Begravelsen fant sted i Chicago, USA i desember 1933 og var manus for rev. Verne Giere, presten som holdt begravelsen til Emil Hansen sin kone. Elise Hansen f. Weberg ble født i Horten i 1872, og kom til USA med hele sin familie som lite barn. Denne informasjonen framgår av "vita" fra dokumentet. Se vedlegg.

¹⁵ (Andresen, 2015, s. 27)

og for å se hva Emil Hansen må ha sett på sin reise til Amerika reiste jeg til Liverpool. Merseyside Maritime Museums migrasjonsutstilling ga innsikt og tanker om innfallsvinkler til oppgaveskrivinga. De store bygningene på Albert Dock bærer vitnemål om stor passasjertrafikk over til Amerika. I 2019 oppsøkte jeg Norsk Utvandreremuseum i Ottestad for å lete i arkiver.¹⁶ Arbeidet med å fysisk oppsøke arkiv fikk en brå slutt med Covid-19-utbruddet mars 2020. Mine planlagte besøk til Utvandreremuseet på Ottestad ble i stedet mailkorrespondanse og en guide til hvordan søk i tilgjengelige digitale kilder.¹⁷ En stor del av det empiriske grunnlaget er hentet fra tidligere forskning. I tillegg har søk i digitale arkiver, både i Norge og USA vært til hjelp.

1.7 Perspektiver

Etter å ha studert både migrasjon, mikrohistorie og lokalhistorie, som en del av årstudiet i historie, og på masterstudiet, var det naturlig å benytte disse metodene og perspektivene i tilnærmingen til oppgaven. Mikrohistorie har søkelys på den enkelte aktør og hans handlinger og hva slags konsekvenser handlingene får. Moderne migrasjonsteorier har samme aktørorientering. Dermed overlapper disse perspektivene hverandre fra forskjellige felt og er for interessante til å ignoreres. Oppgaven har lokalhistorisk tilsnitt, ettersom området Emil Hansen reiste fra presenteres på tidspunktet for reisen. Korrespondansen Emil Hansen hadde med sin familie var alltid orientert til familien som ble værende på Vinger. Å lete opp informasjon om lokale forhold i USA er med på å fylle inn en lokalhistorisk tilnærming i destinasjonslandet USA.

Migrasjon kan alltid sees på som to fortellinger, en om utvandrere og en om innvandrere. Innenfor nasjonalstatens rammer har denne vandringen betydning for to staters historie, både den norske og den amerikanske. I tillegg har vi den individuelle historien fra migranten selv og brevene han skriver gjennom sitt liv.

---

¹⁶ (Feltbesøk på Norsk Utvandreremuseum, Ottestad, 2019)

¹⁷ (Norwegian-American Genealogy Reference Guide)

2 Metode

Denne oppgavens rammeverk er migrasjonsforskning og tekstanalyse av en utvalgt del amerikabrev i en privat opparbeidet samling. Begge deler legger premisser for valg av metodikk og tilnærming. Norskamerikanske studier har alltid krysset flere akademiske disipliner og har krysningspunkter innenfor historie, kulturstudier, kunst, musikk, religion og litteratur. Jeg vil forsøke å greie ut om hvordan feltet henger sammen, både i Norge og i USA.

Valg av kvalitativ metode faller seg naturlig når målet er å finne strukturer som kan forklare prosesser og fenomener som beskriver verden. Den kvalitative orienteringen har fokus på kulturelle, dagligdagse og situerte aspekter ved menneskelig tenking, læring, viten, handling og vår måte å oppfatte oss selv som personer.¹⁸ Ved å skrive brev beskriver vi med hjelp av ord vår oppfatning av verden rundt oss. Disse handlingene kan sees på som en deskriptiv eller en performativ handling. Den deskriptive ytringen kan avkreftes eller bekreftes som sann eller falsk. En deskriptiv ytring er beskrivende. Den performative er en talehandling som må sees på som en samtale mellom sender og mottaker av ytringen, uansett om den er skrevet eller uttalt. Et amerikabrev kanalisere begge disse handlingene. Ved at den performative handlingen framføres reflekterer den verden og er med på å skape skriverens subjektive verdensbilde.¹⁹ Hva angår analysen av data som samles inn under kvalitativ forskning, skiller den seg fra kvantitativ forskning med tanke på når den finner sted i en forskningsprosess. Mens kvantitativ analyse skjer etter at dataene er samlet inn, skjer den kvalitative analysen oftes parallelt med datainnsamlingen.

2.1 Narrativ metodikk

Et narrativ er en fortelling om en hendelse. Narrativet styrer hvilken rekkefølge hendelsene i fortellingen har. En narrativ analyse redegjør for hvilke strukturer som nyttiggjøres og forteller om hvilken effekt bruken av disse har for leseren. Det dreier seg om konstruksjon og dannelse av sammenheng. Brevene lar oss ta del av og inviterer oss til et blikk inn i svunnen tid. Og med det er vi invitert til å skape våre egne fortellinger om innholdet i brevet og hva slags situasjon det springer ut av. Fortiden presenteres for oss som et mangfold av enkeltepisoder og setninger i brevene. Historikere må rekonstruere en slags orden i dette mangfoldet med bruk av språket. Denne rekonstrueringsprosessen krever at vi reflekterer inn i

---

¹⁸ (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 30)

¹⁹ (Lien, 2009, s. 20)

eget ståsted – nåtiden – og avstanden til det som en gang har vært. I brevene vil bestanddelene meningskondensering, fragmentering, sekvens, sesur (pause) og utelatelse tre fram. Det som ikke blir sagt, men som er å lese mellom linjene. For å tolke må en dekonstruksjon gjøres før en rekonstruksjon kan ta til. Rekonstruering av den store hendelsen, i dette tilfellet utreisen og arbeidsmigrasjonen Emil Hansen gjorde i USA (migrasjonen) og konstruksjonen / rekonstruering av rollen som han opprettholder i sine brev hjem som sønn, forlatt, ensom, til tross for ny familie og nytt liv – uten røtter i den nye verden.²⁰

Epistemologisk karakteristik er vurderingen som gjøres av brev som samtale mellom to eller flere adressater. Historikeren må kunne en del om kontekstuelle forhold rundt brevskrivning – en bevissthet om den terapeutiske effekten ved hjemlengsel som ble bearbeidet i stunden brevet ble skrevet. Kanskje var det en stille stund til å minnes det varme familielivet som engang var i barndommen. Av språklig kunnskap må historikeren kunne analysere tekst som krever forkunnskaper om lingvistikk, grafemer, ortografi, fonemisk lydlikhet på norsk og engelsk, anglifisering av ord og uttrykk som forventes å framkomme i brevenes tekst. I tillegg til dette kommer valget som tas om narrativ kunnskap som en del av “alt”, et brev forteller fragmenter av en fortelling, men kan speile mye mer som kan tolkes.²¹

2.2 Tekstanalyse

Ettersom kildene er brev, blir det naturlig å gjøre en tekstanalyse. Viktige spørsmål å svare på blir: Hvem har skrevet teksten? Hvor og når ble den skrevet? Et brev kan være personlig, eller for publikum. Hva er tekstens intenderte mening? Her må vi tilnærme oss forskjellige kontekster, og beskrive situasjon, representasjon og konstruksjon.²²

Å lese og forstå, og gjenta prosessen mangfoldige ganger for å utvide min forståelseshorisont vil være en del av min tilnærming til brevenes innhold. Slik nærlesing tar tid og krever mange gangers gjennomlesning av brevsamlingen²³. Den kanadiske forskeren Sonia Cancian har undersøkt italienskcanadiske migrantbrev og deres betydning for familiene involvert. Hun har

---

²⁰ (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 251) Oscar Handlin skrev i 1951 om immigranter i et nytt samfunn som rotløs. Han fokuserte på immigrantene følelse av utenforskap i et samfunn, ved å se på hvordan migrasjon brøt opp familier og forstyrret det dagligdagse livet. Separasjonen fra de kjente og kjære omgivelsene var med på å prege immigranter som ønsket å høre til i et samfunn. Se David Gerber for kritikk av Handlin og hans verk; ("The Uprooted" Would Never Have Been Written If Oscar Handlin Had Taken His Own, Latter-Day Advice", 2013)

²¹ (Kvale & Brinkmann, 2009, ss. 336-337)

²² (Melve & Ryymin, 2018, ss. 50-59)

²³ (Melve & Ryymin, 2018, s. 61)

skrevet en doktoravhandling på feltet.²⁴ Når det gjelder brevenes innhold er det spesielt følelsen av identitet, etnisitet og utvikling av hvor en har røttene sine, og følelse av tilhørighet, som er interessant. Det å undersøke migrantens egenopplevde følelser og opplevelser er fokuspunkt. Ved å analysere det performative aspektet vil jeg kunne si noe om hvorfor brevene skrives. Hvorfor opprettholder migranten båndene til familien hjemme? Ved å se på brevene som levning vil jeg få tilgang til meningsinnholdet i brevene. Migrantens verdensanskuelse gir informasjon om samtidens normer, tankemønstre og kategorisering.²⁵

2.3 Tilskjæring av studieobjektet

Samlingen av brev er kommet fra privat eie og er ikke en del av tidligere kjente samlinger av migrasjonsbrev. Jeg søker ikke representativitet og er ikke ute etter å gjennomføre en komparasjon mot andre samlinger. Samlingen står ut som noe nytt og unikt. Samlingen amerikabrev det dreier seg om her har kun vært i privat eie og er ikke tidligere publisert hverken i aviser – eller andre trykksaker.

Feltet på migrasjonsbrev er stort på verdensbasis. På Riksarkivet finnes en egen avdeling for amerikabrev, som et eget bibliotek- i tillegg til Norsk Utvandremuseum på Ottestad.²⁶ Mye kildemateriale finnes i USA. NAHA er en norskamerikansk historieforening som har samlet mye materiale, og en del av referansegrunnlaget for oppgaven er basert på det denne foreningen har publisert.²⁷ International Public Use Microdata Series, fram til 2016 forkortet til akronymet IPUMS, er en stor database hvor det blir samlet inn store mengder data slik som folketellinger, statistisk materiale og mikrodata. IPUMS har samlinger av migrasjonsbrev fra så mange som 93 nasjoner.²⁸ Denne oppgaven søker ikke kvantitet og benytter derfor ikke tallmateriale for komparativ tilnærming.

Feilkilder ved forskning på amerikabrev er mange, og det er viktig å være klar over at de aller fleste migrasjonsbrev som har blitt sendt ikke lenger eksisterer.²⁹ Derfor blir de som finnes tillagt stor vekt og utgjør en standard som ikke er virkelig. De fleste amerikabrev har gått tapt

---

²⁴ (Cancian, 2010)

²⁵ (Melve & Ryymin, 2018, s. 38)

²⁶ <https://www.nb.no/emigrasjon/>

²⁷ <https://naha.stolaf.edu/about/index.htm>

²⁸ (<https://international.ipums.org/international/about.shtml>, 2020)

²⁹ (Helbich & Kamphoefner, 2006, s. 30)

med tidens løp, og derfor blir diskrepansen stor.³⁰ Jeg tror at samlingen brev som har vært tilgjengelig for meg har vært betydelig større på et tidligere tidspunkt enn hva den er i dag. Her har opparbeideren av dette private arkivet gjort et utvalg, hvor kriteriene er ukjent for oss. Undersøkelsen søker ikke sammenligning med andre brev i andre amerikabrevsamlinger, men tar sikte på å løfte opp og fortelle noe om personen bak brevene og tilknytning som finnes til tross for at familien er distansert geografisk. Den geografiske adskillelsen er betegnende ved migrasjon.

2.4 Metodologiske betraktninger om familiekrøniken

Aktør på første nivå i brevsamlingen er migranten Emil Hansen, og brevene han skrev hjem til sin familie. Det var aldri hans intensjon at brevene hans skulle bli en del av en familiekrønike. Han skrev for å opprettholde bånd og relasjoner til de der hjemme. Korrespondansens varlighet over årtiene 1884-1947 fører til at brevskriveren legger igjen en del av seg selv i teksten. Det finnes et skriftlig «jeg» som forteller mye om forfatterens tanker og følelser.³¹

Mottakerne av brevene er aktører på andre nivå, de skriver tilbake til Emil og holder korrespondansen gående. Kun ett av disse brevene finnes, men det ligger usikkerhet i om dette spesifikke brevet noen gang ble sendt. Hvis alle brevene som har inngått i korrespondansen hadde vært samlet, med både amerikabrev og norgesbrev, ville oversikten vært betydelig større. Ved at de fleste norgesbrevene i samlingen er tapt, finnes det lakuner i fortellingen som det kan være mulig å fylle ved å ta andre kilder i bruk.

Aktør på tredje nivå, og ansvarlig for at brevene ble beholdt er Kristian Digerud, Emil Hansen sin yngre bror. Bror Kristian, som bodde hele sitt liv i Kongsvinger og var lokfører, samlet brevene i fra broren, fra morens brødre og fra Emil sin svigerfar. Kristian var selv en flittig produsent av norgesbrev og opprettholdt tett kontakt med flere norskamerikanere i USA. Han opparbeidet familiearkivet som strekker seg langt utover brevsamlingen. Det er ubestridelig at han bygger opp familiekrøniken. Noen ganger er slike private samlinger fantastisk lokalhistorisk kildemateriale å fordype seg i. Det private arkivet består av brevsamlinger med norgesbrev, amerikabrev, en amerikansk begravellesprotokoll, personlige notater, bunker av

---

³⁰ (Helbich & Kamphoefner, 2006, s. 30)

³¹ (Gulliksen Ø. T., 2000, s. 21) Innen litteraturkunnskap kalles brevskriveren for «jeg-forteller» ved epistemologiske fortellinger. Se semiotikk for en innføring i emnet, som er en del av filologisk språkforskning.

gamle skifteattester, koppevaksineattester, dokumenter og personlig og offentlig korrespondanse. Det private arkivet består av en blanding av personlig og mer offentlig korrespondanse, men er i størst grad av privat karakter. Hvordan deler av arkivmaterialet, som nekrologen etter Emil sin kone, kom over havet og til bror Kristian Digerud, vet vi ikke.

Aktør på fjerde nivå; Kristian sitt barnebarn, Ellen Derrick, ga brevsamlingen til journalist og forfatter Vera Wold. Ellen hadde en intensjon om at bestefarens familiesamling ville berike innsikten i Kongsvingers lokalhistorie, spesielt blant jernbanearbeidere og arbeiderhistorie i Kongsvinger.

Aktør på femte nivå; journalisten gir brevsamlingen til historikerstudent. Studenten er meg og målsetningen er å legge fram brevenes innhold, ettersom de er tidligere ukjent for allmuen. Dessuten strekker tidsaspektet seg over en lang tidsperiode, som i seg selv er en «skattekiste» til inngående kunnskap om migrasjon og liv og levnet innad i en familie i den aktuelle tidsperioden. Familien kan være uttrykk for vanlige mennesker i denne tidsperioden. Tidsaspektet er 1883 til 2020, altså gikk det 137 år før krøniken framstilles i rekonstruert narrativ som igjen går inn i en ny sammenheng.

2.5 Historievitenskapelig relevans

Denne oppgaven er inspirert av mikrohistorie. Mikrohistorisk perspektiv handler om å nærme seg vanlige personer sitt liv og levnet. Kunnskap om fortiden kan formidles med fokus på hvordan enkeltindividet sine handlinger påvirket historien. Vi som historikere har den genuine muligheten til å løfte fram noe nytt fra fortiden, noe som ikke har vært kjent tidligere. Å lykkes med å finne og legge fram ukjente historier, gjerne fra enkeltpersoners levde hverdagsliv, er å oppnå høy grad av «kumulativ relevans».³² Uttrykket betyr å legge relevant informasjon som lag oppå hverandre for å få ny og større innsikt i hvordan hverdagslivet var for enkeltpersonen. Denne kunnskapen fordyper og gir innsikt i bredere lag av fortiden, som en tykk beskrivelse. Det å legge vekt på å bygge et stillas rundt kunnskapen en tilegner seg med å dykke ned i egodokumenter er viktig. Enhver som befatter seg med historie må ta et valg om å gi historien en referanseramme, eller å velge å «rive stillaset» og la fortellingen stå naken og alene.³³ Begge måter vil uansett gi et inntrykk av et levd liv som er verdt å fortelle, og har historisk verdi å tilføre oss. Det er imidlertid viktig å alltid bære med seg at en ved

---

³² (Götlind & Kåks, 2014, s. 46)

³³ (Levi, 2012)

mikrohistoriske studier er bevisst på at de kildene en støtter seg til kun er en del av en større helhet. Det er garantert lakuner, eller hull i historien som kildene ikke dekker, eller forteller noe om. I visse tilfeller kan lakunene være like betydningsfulle som det kildematerialet vi allerede har tilgjengelig. Den islandske mikrohistorikeren Sigríður Gylfi Magnússon omtaler dette som åpninger, eller hull, i kunnskapen. Mikrohistorikere er nødt til å finne seg i at hullene eksisterer, men alltid forsøke å fylle hullene med mening.³⁴

Med inspirasjon fra mikrohistorie vil oppgaven gjøre et dypdykk ned i brevene for å fortelle en enkeltpersons migrasjonshistorie. Lakuner eller åpninger i historien blir i dette tilfellet periodene som mangler brev. Det går seks år mellom det første brevet og neste. Derfor blir det å bygge stillas rundt brevene viktig for å forstå hva som står i brevene. For å forstå hva de innebærer er det viktig å fortelle om kontekstuelle forhold. Informasjon om familien og samfunnet i samtiden vil være med på å tette lakunene.

Med fokus på den enkelte aktørs handlingsrom, eller opprettholdelsesdrift og ressurser, fortelles mye om hvilke muligheter og valg den enkelte har. Det dreier seg om indre prosesser om å ta beslutninger rundt muligheter i eget liv. Hvordan ønsker en å leve sitt liv? Med utgangspunkt i hvordan en har iboende evner til å ta ut sitt beste potensial ved varierende utfall, kan en si noen om den enkeltes evner til å benytte seg av sjanser som kan komme i livet. I den forbindelse er det interessant å se hva slags avgjørelser som tas i sitt eget sosiale felt, - altså det handlingsrommet individet har innflytelse over.³⁵ Alt kommer an på aktørens utnyttelse av potensialet til rådighet som nyttes på best mulig måte.

Svarer undersøkelsen på store historiske spørsmål? Undersøkelsen viser nye måter å lete i kildematerialet på, med en vending mot det subjektive og innsiden til Emil, migranten som handlet.³⁶ Å gå inn i en enkelt aktør livshistorie og skalere ned på individnivå for å undersøke fenomener som hjemlengsel i brevene Emil Hansen sender hjem gir innsikt i hans vurdering av hverdagslivet i sin samtid. Den lille historien belyses og setter perspektiv på den store historien, og kan gi flere og fargerike svar på store historiske spørsmål.³⁷ Slik kan min undersøkelse finne kunnskap av allmenn betydning.³⁸

---

³⁴Magnússon i (Magnússon & Szijártó, 2013, s. 106)

³⁵ (Odèn, 1998, s. 78)

³⁶ (Vårdal, 2012, s. 259)

³⁷ Szijártó i (Magnússon & Szijártó, 2013, s. 11)

³⁸ (Vårdal, 2012, ss. 261-263)

Kildemateriale som nyttes har ikke vært tilgjengelig for forskning tidligere, ettersom det har vært i privat eie. Dermed er undersøkelsen en genuin mulighet til å finne svar på små historiske spørsmål, som i sin tur kan svare på større historiske spørsmål.

2.6 Forskningsfront

Et eget internasjonalt fagfelt med interesse for migrasjonsbrev forteller om bånd og tilknytninger både i Norge og i USA. Den norskamerikanske skolen på migrasjonsbrev beskrives med Theodore C. Blegen, Orm Øverland og Øyvind Gulliksen³⁹ som nestorer på feltet.⁴⁰ Litteraturviteren Orm Øverland, har gjort et stort arbeid over flere tiår med å tolke, transkribere og publisere en mengde amerikabrev i et sjubindsverk for Riksarkivet.⁴¹ Øyvind Gulliksen viser at det er verd å studere innholdet i amerikabrevene som en måte å se den enkelte migrants evne til å tilpasse seg et nytt land, med mer eller mindre hjemlengsel.⁴² Brevskrivning som kommunikasjonsform i migrantmiljøer, både i Norge og internasjonalt, er det forsket en del på. Spesielt vil jeg løfte fram David Gerber og Sonia Cancian, som har fulgt på forskningen på hvordan emosjoneller bånd, følelsesmessige tilknytninger og tilhørighet er speilet i migrantbrev innen immigrantgrupper, i henholdsvis USA og Canada.⁴³ Gerber har sett på migrantbrev fra USA til Storbritannia, men Cancian har sett på kommunikasjon i brevform mellom migranter i Canada og Italia. Jeg henter støtte i både norsk og internasjonal forskning når jeg henter inn kunnskap fra feltet migrasjonsbrev.

2.7 Brev som egodokument

Brev blir ofte sett på som en litterær sjanger. Og det med rette! Det er en hel del regler for hvordan brevet settes opp, og til en viss del hvordan innholdet er strukturert. Innholdet kan

---

³⁹ Øyvind T. Gulliksen har tidligere vært redaktør for NAHA Norway sin årlige utgivelse av Norwegian-American Essays. Gulliksen er litteraturviter og, har i tillegg til å publisere amerikabrev fra Telemark, en stilling som professor eremitus ved Universitetet i Sørøst Norge.

⁴⁰ Se Theodore C. Blegen, utga *Land of Their Choice: The Immigrants Write Home.*(Ander and Blegen 1956).

⁴¹ (Øverland, *Fra Amerika til Norge. Norske utvandrerbrev 1838-1857*, 1992) (Øverland, *Fra Amerika til Norge. Norske utvandrerbrev 1875-1884 IV*, 2002). Orm Øverland og Steinar Kjærheim* utga sju bindsverket med transkriberte amerikabrev i *Fra Amerika til Norge*, volum I-VII. Oslo: Solum 1992-2011. *Steinar Kjærheim bidro på de tre første volumene, de fire siste arbeidet Orm Øverland med alene. Øverland fortsatte arbeidet med forskning på hvordan norskamerikanere fant seg til rette i nytt land med amerikansk identitet. Se Orm Øverland *Immigrant Minds, American Identities. Making the United States Home 1870-1930*. University of Illinois Press, Urbana and Chicago 2000. Øverland er professor i amerikansk litteratur ved Universitetet i Bergen. Doktorgraden er fra Yale University i 1969.

⁴² (Gulliksen Ø. , 2008)

⁴³ (Cancian, 2010)og (Gerber D. A., *Authors of Their Lives: The Personal Correspondance of British Immigrants to North America in the Nineteenth Century*, 2006)

det betraktes som mye mer enn en sjangerdel. Det er nettopp her at det store drama fortelles om og bindinger i både nettverk og familie kommer til syne.

Brevene som benyttes i undersøkelsen er bevart i brevsamlingen som i dag ligger hjemme hos meg. Svarbrevene er enten i privat eie i USA eller gått tapt. Dette skaper problemer i rekonstruksjonen av Emil Hansens opplevelser under sitt nye liv over på andre siden av Atlanteren, for en ting er at vi ikke kjenner til hvordan mottakeren til Hansen reagerte på brevene, for det annet er heller ikke brevsamlingen komplett. Noen av brevene mangler bladsider som gjør at narrativet i brevene blir oppstykket. Men kan dette rekonstrueres? Hansen var ikke den eneste som skrev brev fra Amerika. I samlingen er det amerikabrev adressert til moren til migranten og viser kommunikasjon hun hadde med sine brødre og andre bygdefrender som emigrerte. Ved gjennomgang av disse brevene kan ny informasjon dukke opp, og de kan gi flere nye svar, og eventuelt danne nye spørsmål som trenger å avdekkes. Her er det hermeneutiske hjulet i gang og snurrer, og for hvert brev som leses utvides forskerens forståelseshorison. Brevene gir større og bredere kunnskap for hver gang de leses som kilder. Slik utvides min kunnskap om hva teksten innebærer og betyr. Brevene og innholdet de forteller har vært med tidlig og lagt grunnlaget for forskningsprosessen. Det var vært nødvendig for at forståelsen kunne bli større og hjelpe til med å forme nye hypoteser og danne stadig nye spørsmål.⁴⁴

2.8 Kjennetegn ved amerikabrevene i samlingen

Amerikabrev har gjennom tidene blitt utgitt i bokform og trykket i aviser både i Norge og i USA. Amerikabrev ble skrevet i USA, men for norske lesere, og vurderingen på om litteraturen er amerikansk eller norsk blir vanskelig å definere.⁴⁵ Amerikabrevene i denne oppgaven er i hovedsak skrevet i Chicago av Emil Hansen. Han skrev hjem til familien fra utreisen til sin død. De første brevene er stilet til foreldrene og brødrene, etter farens død overgår stilen til «*Moder og brødre*», for til sist og stiles til «*Kjære Broder med familie*». Etter hvert som Emil får seg sin egen familie i USA er deler av brevene hans skrevet av andre, slik som kona Elise og sønnen Harris. I noen tilfeller er hilsningene fra familiemedlemmene innstikk i brevet, slik som ved lapper, hårlokker og bilder. Det fantes ingen hårlokker eller bilder i brevsamlingen da jeg overtok samlingen. Brev av andre skrivere er fra stater som

---

⁴⁴ (Andersen, 2015, s. 61)

⁴⁵ (Skårdal, 1974, s. 50)

Iowa og Minnesota. De andre skriverne er onklene til Emil som bodde i Iowa og kusinen som skriver fra Minnesota.

Det fascinerende å se hvor stilsikker Emil er i sin produksjon av amerikabrev. Mye av grunnlaget for rettskrivingen kommer fra avskrift av katekisme eller bibel, hvis man var så heldig å ha en slik viktig bok i sitt hjem. Loven om innføring av allmueskolen på landet kom i 1860. Det innebar at elevene fikk skolebygning å gå til i stedet for en omgangsskole, slik det var tidligere. Skoleplikten var undervisning i 12 uker, unntaksvis i ni uker, fra eleven var sju år til konfirmasjonen. Fagkretsen var historie, naturfag og geografi som lesefag i tillegg til de opprinnelige fagene religion, lesing, skriving, regning og sang. Trolig har Emil Hansen gått på søndagskole knyttet til Vinger kirke.⁴⁶ Selv om allmueskolen sørget for elementær innføring i skrivekunsten er det én ting som gjør en skriver god, og det er øvelse.⁴⁷ At Emil Hansen kom fra et skrivende hjem er sikkert, og derfor er det spesielt å finne at måten han skriver amerikabrev på følger en mal som er opparbeidet av hans onkler. Lik hans onkler starter han med å skrive innledende om hvordan det står til liv og om helsen er god eller ikke. Deretter fortsetter mønsteret med å henvise og takke for mottatt brev og gjengi litt av det sentrale innholdet. Deretter kommer ønske om et fotografi hjemmefra, og bekreftelse på hvilke portretter han selv har sendt hjem. Emil henviser ofte til brevet han har mottatt og kommenterer at han ser at mor har vært syk og forklarer det med at hun er blitt gammel og har slitt hardt i sitt liv. Her henviser han til en takknemlighet for at hun tok godt vare på ham og hans søsken som barn, og kan mimre om barndommen og hvor vakkert det er hjemme. Hvis ikke brev er besvart er kravet og bønnen om å få brev hjemmefra det som er neste tema. Om helseproblemer eller livsendringer er aktuelt, går brevet over i en bønn, med sterkt religiøst preg. Her henvender Emil seg til Gud, han som styrer alle ting. Gud vil se til at de møtes igjen i himmelen, om ikke før så i den himmelske bolig. Ofte er brevet svulstig religiøs om det evige liv, og mer av det åndelige hvis det er tøffe tider og kommunikasjonen handler om at en har mistet et barn eller en annen kjær i familien. Å henvende seg til åndelige makter trøster og gir styrke til å fortsette å skrive videre. Ofte kommer det en beskjed og bønn om at kontakten må opprettholdes og at det skrives brev oftere. Emil venter brev "skriv til mig" og bønnfaller at familien tar seg tid til å skrive ham. Deretter kommer nytt fra hverdagen i Chicago og evnetuelle beskjeder fra felles slekt og venner. Hvis Emil har møtt, eller fått brev fra, kjente

---

⁴⁶ (Johannessen, 2007, s. 39)

⁴⁷ (Segelsten, Fremad til lys og liv, 2014, s. 30)

som han skal hilse fra, skriver han dette. Ofte følger beskjed om hvem han ønsker å hilse der hjemme. "Skriv til mig" er en oppfordring som gjentas og ofte følger en linje om at han må "slutte sin skrift" med ønske om at de må leve vel og en bønn om at de skal ha god helse. Det religiøse uttrykket og krav om brev er gjentakende.

2.9 Hvordan amerikabrev kan gi innsikt i norsk utvandringshistorie

For å gjøre et dypdykk i brevene må de leses med forforståelse for å kunne tolkes og forstå innholdet. Epoken som studeres ligger flere generasjoner bakover i tid. Kun skriftlige kilder og fotografier, hvis det finnes, fra brevsamlingen kan støtte opp om brevene. Fotografiets rolle som en del av amerikabrevene i norsk utvandringshistorie vil kunne gi innspill til hvordan en kan lese, forstå og analysere brevene.⁴⁸

Øverland peker på at en ved å lese amerikabrev, kan sammenligne det å bli kjent med innholdet er som om en kan høre stemmene til dem som skriver. Stemmen kommer fra brevet selv om det er godt over hundre år gammelt og brevskriveren for lengst er død og begravet.

To read with respect is to read with understanding. It has been said that «Letters give history a voice». But in order to do so letters must be read so that we hear this voice;

forteller Øverland.⁴⁹ Å bygge seg referansegrunnlag innen migrasjonsforskning er en forutsetning for å kunne tilnærme seg brevenes innhold.

Å møte utvandrerne «i egen person» kan gjøres ved lesing av brevene, og det er ved å lese deres brev som de sendte hjem. I disse brevene kan en finne at utvandrerne gir uttrykk for sine følelser og opplevelser knyttet til emigrasjonen. Målet er å komme nær motiver og relasjoner, hos utvandrerne, slik de selv oppfattet det. Brevene må nærleses og tolkes i arbeidet med å forsøke å forstå brevenes innhold, etter transkribering. Hvordan skal de forstås? Mye av førforståelsen må komme fra forskningsfeltet migrasjon.

2.10 Internasjonal migrasjonsforskning

Med internasjonal migrasjon menes «...grensöverskridande migration avses här et byte av hemvist från ett land till ett annat för en betydande tidsperiod.»⁵⁰

---

⁴⁸ (Lien, 2009, s. 18)

⁴⁹ (Øverland, "Listening to Immigrant Voices", 2011, s. 200)

⁵⁰ (Faist, 2014, s. 13)

Migrasjonsforskningen har vist seg som et mangslungent forskningsfelt innenfor flere disipliner. Fra slutten av 1880-tallet har det i mange fagmiljøer vært forsøk på å finne ut hvilke faktorer som får folk til å migrere. Innenfor historiefaget har forskningen konsentrert seg mest om å undersøke større kvalitativ metode, en type regneark- eller tellehistorie. Den samfunnsorienterte delen av migrasjonsforskningen har tradisjonelt orientert seg om kvalitativ empiri. Begge tradisjoner har hatt fokus på å forklare strukturer som påvirker migrasjon innenfor feltene *senderland*, *mottakerland* og *migrantene*.⁵¹ Migrasjonsforskerne Stephen Castles m. fl. beskriver ulike tilnærminger til migrasjon. De peker på migrering med ulik forforståelse eller tilnærming. De skiller mellom to; den *funksjonalistiske* - eller den *historisk-strukturelle tilnærmingen*.⁵²

Med den historisk tilnærming til migrasjon ser en på systemet som styrende over den menneskelige kraften, hvordan sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske strukturer styrer individet til handlinger som forsterker strukturen. Tilnærmingen har røtter i marxismen, og problematiserer forholdet mellom gitte strukturer og enkeltindividets evne til nyskaping (agency). Migrasjonen sees på som et svar på kapitalismens inngripen i underutviklede land grunnet skjeve handelsvilkår land imellom, og vandringen blir en utveg som representerer tvang. Muligheten og kontrollen over arbeidskraften er en arv fra kolonitiden, som et resultat av kriger og internasjonal skjevfordeling.⁵³

Push- og pullfaktorer benyttes og forklarer hvordan migranten enten blir dratt ut eller skjøvet tilbake, lik bølger som legger trykk på en kropp. Pushfaktorer forklares med befolkningsøkning, befolkningstetthet og samfunnets eventuelle dårlige økonomiske forutsetninger og muligheter. Pullfaktorer regnes som krav om arbeid, mulighet for å eie land, økonomiske aspirasjoner og politisk frihet. Push- og pullfaktorene kan sees på som kortvarige og langsiktige. Kortvarige kan være prisfall på båtbilletter over til Amerika og langvarige eksempelvis konjunkturfalld og økonomisk dårligere tider i USA.

De siste førti årene har flere migrasjonsforskere tilnærmet seg en *aktørorientert* migrasjonsteori. Denne teorien fanger opp hvordan migranter, ofte på kreative måter, forsøker å mestre og imøtekomme strukturelle barrierer og hindringer. Her møter vi rollene tidligere migranter tar for nye migranter fra samme land, og begreper som brukes om rollene er;

---

⁵¹ (Aschim, 2019)

⁵² (Castles, de Haas, & Miller, 2014, s. 27)

⁵³ Cohen sitert i (Castles, de Haas, & Miller, 2014)

portåpnere, portvoktere og *sponsorer*. Begrepene beskriver roller som åpner opp destinasjonslandet for de nyankomne migrantene, og forklarer hvordan de nyankomne veiledes inn. Fenomenet *brubygging* er med på å forklare hvordan samhandling mellom folk og institusjoner kan være over landegrensene. At folk flytter til land med høyere lønnsnivå enn sitt opprinnelsesland, samt faktorer som migrantens alder, kjønn, kunnskapsnivå, sosiale knytninger og forestillinger til omverden, har fått stadig større betydning.

Forskningen i dag tenderer å følge migranten over havet og fortelle hva som skjedde med nordmennene i Amerika. Forskere vektlegger stadig sterkere den enkelte migrants agency, eller opprettholdelsesdrift og ressurser. Å sette fokus på hvordan indre prosesser i den enkelte fører til å ta beslutninger rundt muligheter i eget liv, og hvordan det fører til beslutningen om hvordan en vil leve sitt liv, er interessant. Ikke alle evner å ta valg som innebærer store endringer i livet. Mange kan heller ikke se for seg å flytte på seg. Den norske migrasjonsforskeren Gunnhild Odden klassifiserer dette som en selektiv prosess og investering i humankapital, ifølge neoklassisk migrasjonsteori.⁵⁴

Norskamerikanerne startet selv å interessere seg for egen historie. I storbyen Chicago var nysgjerrigheten for migrasjon stor. Å undersøke forhold som etniske fellesskap og konkurranse i et pluralistisk samfunn mellom etniske grupper, vokste fram som en akademisk forskningstradisjon. Ved Chicago Universitys sosiologiske institutt sto professor Thomas i bresjen for forskning på polske bondemigranternes indre tanker og vurderinger rundt migrasjonsavgjørelser, kjent ved verket *The Polish Peasant*, som kom ut i 1918. Metodikken ved undersøkelsen var omstridt, med innsamling av polske migranternes private brev og intervju om livsopplevelser. Paradigmeskifter innen forskning er alltid omstridt, men nå er forskningen Thomas gjorde ansett som et pionerverk innenfor narrativ metodikk.⁵⁵

I tiden før første verdenskrig og fram til 1960-årene var det professor Theodore C. Blegen som ledet forskningen på norske immigranter i USA. Han så på hvordan nordmenn i USA etter hvert adapterte eller justerte seg inn i det amerikanske samfunnet. Han undersøkte mange felt i denne forskningen, som tok for seg språk, kulturelle vaner og sosiale strukturer. Hvor og når det norske «hjem» ble det amerikanske «hjem» var hans interesse, altså knyttet til norske migranternes følelse av tilhørighet. Utviklingen av denne endringen skjedde så gradvis og over lang tid, slik at Blegen konstaterte at det var - for de norske utvandrerne til USA - en glidende

---

⁵⁴ (Odden, 2018, s. 73)

⁵⁵ (Fuglerud, 2001, ss. 43-45)

og nesten umerkelig prosess.⁵⁶ Ingrid Semmingsen bygde sin forskning på funn av Blegen, og regnet de norske immigrantene til USA i varetatt av forskningen til Blegen. Jon Gjerde og Qarlton Qvale støttet seg også til funn Blegen gjorde. Av de som har undersøkt felles skandinaviske trekk ved utvandring til USA, er Dorothy Burton Skårdal verd å nevne. Etter henne har flere tatt for seg fellestrekk ved den store utvandringen fra Skandinavia til «den nye verden» i USA.⁵⁷ Helt opp til våre dager opprettholdes forskningen på norskamerikanske historiestudier av den norskamerikanske historikeren Odd Sverre Lovoll. Han har dokumentert den tette kontakten mellom Norge og Amerika. Han har pekt på mange aspekter av samhandling mellom tilhørighet i Norge og tilhørighet for norskamerikanere og sett på organisasjonsdanning av bygdelag i Amerika. Norskamerikanske bygdelag bekrefter knytninger som fortsetter i Vesterheimen.⁵⁸

2.11 Undersøkelsesnivå

Å sette brevskrivningen og innholdet i teksten inn i en funksjonell ramme er viktig for å forstå og kunne forklare fenomenet. Jeg er interessert i å skille mellom teori og kontekstualisering. Brevene vil gi den diakrone dimensjonen av migranten sin oppfattelse av verden og hans følelsesmessige tilknytning til slektningene hjemme. Det synkrone perspektivet ligger på migrasjonshistorien i samtiden brevene er skrevet, og må forstås med grunnlag i relevant sekundærlitteratur.⁵⁹ Slik vil det kunne gjennomføres kildebaserte synkrone sammenligninger basert på migrantbrevene. Å utføre en komparasjon med informasjon hentet ut fra brevenes innhold for å kryssjekke data som finnes i folketellinger, skipslistene, emigrantprotokoller, kirkebøker, jernbanekalendere o.l. vil være nødvendig. Transkriberingen av brevene er gjort

---

⁵⁶ Se omtale av Blegens betydning tidligere under 2.5 Forskningsfront (Blegen T. C., 1926), (Blegen T. C., *The America letters*, 1928), (Blegen T. C., *Norwegian migration to America*, 1931).

⁵⁷ (Skårdal, 1974)

⁵⁸ Vesterheimen er uttrykk for et hjem i Amerika, mens Austerheimen er et hjem/det opprinnelige hjemmet i Norge (Gamle Norge). Uttrykket ble først lansert i en norskamerikansk avis (Skandinaven, 23.02.1875) og blir diskutert av Orm Øverland i «*Western Home*», s. 5. Daron W. Olson har sett på hvordan den norsk-amerikanske identiteten har forandret seg med i tidsrommet 1860-1945. Han diskuterer også hvorvidt det finnes en norsk diaspora-identitet i USA. Olson undersøker transnasjonalitet mellom norskamerikanere og nordmenn på en ny måte. Han har delt inn perspektivet i tre, en for norskamerikanere som engelskspråklige amerikanere, et annet som norskamerikanere og det siste perspektivet som nordmenn i Norge. Han legger vekt på at nordmenn lenge så på seg selv som fremmede eller utlendinger i USA. Olson undersøker hvordan transnasjonaliteten fungerer på makronivå, altså organisasjoner på begge sider av Atlanteren. I sin undersøkelse tar Olson opp hvordan den norskamerikanske identiteten vokste fram med etniske fellesskap.

⁵⁹ (Melve & Ryymin, 2018, s. 91)

over lang tid, med mange gangers gjennomlesing, over to år. Å bli kjent med grafemene og stilen i brevene har tatt tid.⁶⁰ Å vise respekt og være forsiktig har vært viktige rettesnorer ettersom transkripsjonene i seg selv ikke er midlet, men verktøyet for fortolkningen. Brevene er en skriftlig tekst ment for familie og kjære der hjemme. Brevene har sannsynligvis ikke vært ment for allmennt tilstedeværende publikum, men nær og kjær familie som er geografisk adskilt med lang avstand mellom seg. Brevene er skrevet er rettet til en bestemt person, eller et knippe personer, en diskurs som har vart over tid, kanskje over et helt liv. En sterk fokusering på transkripsjonen kan føre til at analysen blir fragmentert. Den interte meningen er ikke at teksten blir redusert til en samling ord, eller enkeltvise setninger, som oppfattes som verbale data. Selv om stilen kan bære preg av muntlighet er ambisjonen å forholde seg til teksten dialogisk og tenke seg til en samtale med forfatteren om meningen bak teksten. Det å finne tema i teksten og forsøke å smelte inn i den for å klargjøre, utvikle og utdype hva innholdet uttrykker er essensielt.⁶¹

2.12 Ethiske vurderinger

Hvordan forholde seg til å få og dele videre informasjon som ikke var ment for andre enn mottakerne av brevene? Det var nødvendig å reflektere over det å legge fram private brev. Å lese private brev har uvedkommende ikke noe med. Brevene ble korrespondert langt tilbake i tid. Sperrefristen i norske arkiver er generelt på 60 år, og tidsperioden overholdes i denne undersøkelsen, i alle dokumentene i samlingen.⁶²

For å være helt sikker på at publikasjonen av mine transkripsjoner av brevene var etisk tilforlatelig, tok jeg kontakt med Ellen Derrick, hun som ga brevsamlingen videre. Ettersom hun ikke klarte å forstå brevenes fulle og hele innhold, mente hun at jeg kunne lære henne mye, selv om hun kunne tyde skriften i stort sett. Dessuten var det et aspekt at om lag all kontakt med slektninger i USA tok slutt med hennes fars generasjon. Slik kan en konkludere med at alle følelsesmessige bånd innad i familien er revet over. Jeg har «fått tillatelse» til å publisere innholdet i brevene med tanke på å få og dele kunnskap på feltet. Hva Emil Hansen hadde tenkt om denne delingen vet vi ikke noe om.

---

⁶⁰ (Johannessen, 2007)

⁶¹ (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 218)

⁶² Sperrefristen i arkiver varierer noe utfra hva slags materiale en ønsker tilgang til. For mer informasjon om sperrefrister og kategorisering se <https://www.arkivverket.no/kom-i-gang-med-arkiv/taushetsbelagte-opplysninger#!/#block-body-1>

2.13 Mulige motiver for migrasjon

Hva motiverer individer eller grupper til å migrere? Den psykologiske faktoren enkeltindividet gjør seg ved vurderingen av å velge migrasjon, har stor betydning som kulturelt fenomen. De som reiser har ofte gode grunner for sitt valg. Migrasjonsforskerne har utarbeidet modeller for å forsøke å systematisere den økende migrasjonen, og forklare årsakene til hvorfor migrasjon skjer. Forklaringsmodellene er mange og årsak - virkning viser seg å være tett vevd sammen, slik at strukturene kan være vanskelig å få øye på å og skille fra hverandre. Motivet for utreisen for den enkelte migrant, kategorisering av migrasjonen og hva slags religiøse preferanser migranten har, trekkes fram som viktige retningslinjer å forske videre på.⁶³ For å finne ut av slike forhold må kvalitative kilder nyttes.

Erie Brofenbrenners modell for utviklingsteori i oppvekstmiljø lar seg applisere og operasjonalisere som modell for hvordan multiple faktorer påvirker et miljø. Modellen er som ringer som gjensidig påvirker hverandre. Mikronivå er kjernen i modellen, mesonivå som mellomsjikt og makronivå ytterst.⁶⁴ Ved å gå ned på aktørnivå tilnærmer forskerne seg det å forstå og beskrive migrasjonsprosessen på mikro, eller eventuelt, mesonivå.

Migrasjonsforskeren Thomas Faist beskriver mesonivået som et felt det er forsket lite på og maner til videre forskning nettopp her. Mesonivået forteller hvordan individet handler i samspill med andre i sine lokale miljøer, både i destinasjonslandet og opprinnelseslandet. Mesonivået forteller mye om bindinger og bånd migrantene har med sine like i destinasjonslandet og slektninger, venner og kjære i opprinnelseslandet. Slike bånd er lett å overse på makronivå. Faist er opptatt av de mangslungne geografisk grenseoverskridende relasjonene som finnes mellom enkeltindivider, grupper og organisasjoner innen felt som utdanning, arbeidsliv og politikk.⁶⁵ Historikeren Henrik Olav Mathiesen forsker på refleksivitet kulturelt og gjensidig påvirkning mellom norskamerikanere og nordmenn. Han peker på hvordan amerikabrevene vakte forargelse i moderlandet og grunnet emosjonene kom på trykk i norske aviser.⁶⁶

---

⁶³ Einar Niemi sitert i (Østrem, Norsk utvandringshistorie, 2014, s. 115)

⁶⁴ (Østrem, Norsk utvandringshistorie, 2014, ss. 108-109)

⁶⁵ (Faist, 2014, s. 27)

⁶⁶ (Mathiesen, *Norwegians in America and Perceptions of Belonging C. 1840-1870*, 2015) Mathiesen viste i sin masteroppgave hvordan nordmenn hadde det i USA på et tidligere tidspunkt enn epoken for denne oppgaven. Han undersøkte hvordan norske og amerikanske aviser påvirket hverandre og migrasjonen i tidsrommet 1840-1870, altså ved den første utvandringstoppen fra Norge til USA. Han argumenterer for at nordmenn i USA følte seg som utvandrere og viser hvordan de dannet et Norsk Amerika, som de selv kalte Vesterheimen. Han viser også at det tok lang tid før de kalte seg selv for norskamerikanere. Kildene han benytter er aviser både i Norge og USA, og mengder av publiserte amerika- og norgesbrev.

3 Emil Hansen sett i lys av migrasjonsteorier

Det var flere årsaker til at mange nordmenn dro over til USA. Reisen over Atlanterhavet representerte en bevegelse mellom svært ulike samfunn fra en periferi med alle dens kjennetegn; lavt lønnsnivå, lav yrkesdeltaking og betydelig fraflytting. Emil hadde små utsikter til å få seg arbeid lokalt. Å hjelpe til på gården var ubetalt arbeid som hjalp gårdsbruket, men som det ikke var noen framtid i for Emil. Flere nordmenn følte seg religiøst forfulgt med det styrende religiøse hegemoniet i Norge etter at andre artikkel i Norges grunnlov av 1814 ble satt i kraft.⁶⁷ Dette var ikke tilfellet for Emil sin del. Han var aktiv i det statlige lutherske trossamfunnet med deltagelse i kirkeliv og bønn, noe som går klart fram av måten han henvendte seg åndelig på i brevene han skrev hjem. Emil var ikke ukjent med å reise, hans tre morbrødre dro til USA på tidligere tidspunkt. De tre onklene med familier hadde kunnskap om hva Emil burde, og ikke burde gjøre, den første tiden i USA. Slike hjelpere i destinasjonslandet kalles portåpnere. Her kan vi se hvordan Emil griper en eventyrlig mulighet til å utnytte seg av sine ressurser og investerer i egen humankapital.

3.1 Agentvirksomhet for å få fremme norske migrasjon til “Upper Midwest”

Den femte juni 1869 ble den norskfødte journalisten Paul Hjelm-Hansen utnevnt til spesialagent for å fremme skandinavisk migrasjon til Minnesota og hjelpe nødlidende landsmenn. Det var den norskfødte senatoren Lars K. Aaker som fremmet ideen for guvernøren. For å sikre at immigranter stadig kom strømmende for å hjelpe til med utbyggingen av området, gikk staten aktivt inn. The Scandinavian Emigrant Society of Minnesota ble dannet den tredje februar 1869. Denne organisasjonen fremmet og promoterte for immigrasjon til USA, fra de skandinaviske landene. Mange private selskap hadde egeninteresser i at det kom mye tilgjengelig arbeidskraft fort, og støttet derfor opp om slike promoteringsorganisasjoner.⁶⁸ Med utbygging av jernbanenettet fulgte mange jobber og mulighet for å kjøpe billig land av jernbaneselskapene. Landteigene ble delt inn i firkantede områder av relativt stor målestokk. En “quarter section” land var 160 acres med land, tilsvarende 650 norske mål. I en section var det fire quarters, altså 640 acres, tilsvarende 2600 norske mål land. Å reise ut for å tjene seg penger til å investere i bedrifter eller eiendom ved

---

⁶⁷ (Ulvund, 2016, s. 210)

⁶⁸ (Lovoll O. S., Den lange overfarten - Tidlig norsk utvandring til Amerika, 2016, ss. 185-186)

en eventuell hjemreise var et stort ønske for mange. I tiden for Emil Hansen sin utreise til USA var det blitt mer vanlig. Dette viser eksempler i teksten i punkt 4.5.

3.2 Arbeidsmigrasjon

Emil Hansen var arbeidsmigrant. Det er ingen tvil om at de økonomiske faktorene spilte stor rolle for individers avgjørelse om å reise ut. Spesielt var unge enslige menn lokket av bedre lønn og mulighetene for et større arbeidsmarked. Informasjonen som tilfløt Emil fra USA før han dro må ha gjort suget fra Amerika sterkt. I flere av brevene som ble sendt til familien før han dro var det saftige beskrivelser av avlingene landbruket ga og mye informasjon om priser på varer og lønn. Det kunne likegodt komme penger med brevene som en forhåndsbetalt billett. I 1880-årene hjalp mange nyankomne norske immigranter andre nye norske settlere som arbeidshjelp i gårdsdriften. Billettprisen tilsvarte om lag et års arbeid på gården med kost og losji.⁶⁹ I migrasjonstermer kalles slik praksis for sponsorvirksomhet. De nye norskamerikanske settlerne tok rollen som portåpnere⁷⁰ for nye nordmenn i USA, og var med på å bygge bru mellom mottakerlandet USA og avsenderlandet Norge. Å reise som en del av et større reisefølge må ha kjentes trygt og med å “være flere i samme båt”, ble risikoen for å dra delt og dermed mindre skremmende. Reisefølget kunne støtte seg til hverandre og hjelpes fram i det nye destinasjonslandet. Å være arbeidsmigrant var en investering i humankapital, med å være en del av et større reisefølge til samme destinasjon og arbeidsforhold var risikoen minimert.

3.3 Etappemigrasjon

Emil reiste etter andre nordmenn som hadde reist før ham. Vissheten om det fantes folk som kunne hjelpe til med å ta gode valg i det nye destinasjonslandet, gjorde det trygt å reise etter. Emil reiste i etapper, han hadde ikke bestemt på forhånd hva som kom til å bli det faste holdepunktet i tilværelsen når det kom til både arbeidsveg og bopel. Emil reiste ut etter jobb, og reiste rundt på jobb i flere stater, med varierende grad av hell. Slike migrasjonsmønstre som Emil og andre nordmennene opprettholdt var med på å selvforsterke migrasjonsstrømmen til moderkolonier i USA.⁷¹ Kort fortalt dannet norskamerikanske

---

⁶⁹ (Lovoll O. S., Det løfterike landet. Historien om norskamerikanerne, 1983, s. 88)

⁷⁰ Se «Sentrale begreper» for definisjon av begrepet «portåpnere».

⁷¹ (Gjerde J. , 2009, s. 28)

modersettlementer⁷² grunnlaget for etappemigrasjon som ble opprettholdt fra Norge til USA i over et århundre. Den enkle forklaringen på etappemigrasjonen var at det fantes folk fra din egen bygd i USA som kunne hjelpe deg med å forstå språket ved å oversette i møte med engelskspråklige. Det å få hjelp til å finne arbeid, sted å bo, og ellers å komme i stand i mottakerlandet var forholdsvis enkelt i et norskamerikansk settlement. En del nordmenn som utvandret fikk billetten sendt i brevposten og kom over til USA i bytte for arbeid i en avtalt periode. Billetten ble kjøpt og betalt i USA, og sendt over i et amerikabrev til mottakeren. Lovoll kaller slike amerikabilletter for «prepaid tickets». Norge avga emigranter og mottakerlandet USA tok imot norske immigranter. Risikoen å reise langt og til en fremmed kultur ble mindre med økt antall nordmenn i USA som hjalp til den første tiden. Og hvis det ikke gikk godt i USA kunne en alltid reise hjem igjen. Det var ikke slik at en måtte flykte fra Norge.

3.4 Kjodemigrasjon

Emil sine tre onkler hadde klart seg greit og tatt seg land i USA. I det første brevet fra Emil var det tydelig at han har tenkt å kjøpe og investere i land. Det faktum at han hadde tre onkler og flere søskebarn i destinasjonslandet var en stor trygghet for Emil Hansen. Familien som allerede var etablert i flere stater, fungerte som et sikkerhetsnett for ham hvis det skulle røyne på. De var en trygg havn for å hente krefter og styrke fra hvis han skulle trenge det. I tillegg hadde familien hans kunnskap om hvordan en kunne klare seg som best mulig i det nye landet. Emil hadde mange slektning å spørre til råds i tvilssituasjoner. Line (Eline) Kristiansen var søskenbarnet til Emil, som vokste opp i Climbing Hill, Woodbury County. Eline kom over til USA med familien som nyfødt i 1868 og familien bosatte seg i staten Iowa. Eline hadde god kontakt med Emil, og han nevner ofte Line, selv skriver hun Linna.⁷³ I utreiseprotkollen er hun oppført som Karoline.⁷⁴ Onkel Lars kaller dattera Karoline for Elline i brev hjem.⁷⁵ Linna skrev fra Freeborn, som var en av de første countyene med stor tetthet av

---

⁷² Settlement betyr lokalsamfunn på den amerikanske landsbygda og oversatt til norsk vil «bygda» være rett tilhørighetspreferanse. Modersettlement er et begrep med bakgrunn i teorien om norske immigranternes kolonisering av den amerikanske midtvesten. Bosettingen skjedde etter et mønster eller en bestemt mekanisme. Et modersettlement kunne danne flere dattersettlement som skjøt som knopper ut av modersettlementet. At nordmenn lokalt eller regionalt fulgte etter sine bygdefreder bekrefter bosetningsmønstrene opprettholdes i USA. Slike bosetningsmønstre er kjent fra migrasjonsforskning, se (Østrem, Norsk utvandringshistorie, 2014), (Lovoll O. S., Norske småbyer på prærien - En kulturhistoriske studie, 2005),

⁷³ Linna brev av Freeborn 10. august 1891 til Ellen Digerud: Kjære Tante og Onkel. Se appendiks 7.

⁷⁴ (Passenger list 1868 - bark Victoria, 2020)

⁷⁵ Lars Kristensen Digerud brev av Climbing Hill Woodbury Counti Iowa 21 Februar til Ellen Digerud: Jeg haver anhaalt. Se appendiks 1.

norske immigranter i 1875.⁷⁶⁷⁷ Freeborn County er et typisk eksempel på et modersettlement. Emil hadde mulighet til å besøke kusinen sin hvis han var i nærområdet, han skrev ofte hjem om henne i sine brev, trolig har de hatt hyppig brevutveksling med hverandre.

Emil besøkte onklene sine ved mulighet men var ikke avhengig av dem, ettersom han tjente sine egne penger. Å ha familie i nærliggende stater var en trygghet hvis det ikke skulle gå godt i Amerika. Emil gjorde en investering i humankapital med risiko som både Emil og hans foreldre var villig til å ta. Det var mange kjente og nære slektninger som hadde reist før ham.

3.5 Returnigrasjon

Reisefølget Emil Hansen dro sammen med hadde arbeidserfaring i jernbanebransjen. I området de dro til var det storstilt investering i jernbaneutbygging. Dette sørget for gode muligheter for både jobb og ervervelse av eiendom knyttet til utbyggingen av jernbanelinjene nordover til Canada og vestover mot Stillehavskysten. Emil var for ung til å ta seg eiendom og reiste heller rundt for å skaffe seg penger til en senere eiendomsinvestering.

Å inngå endogamisk ekteskap taler mot returnigrasjon.⁷⁸ Emil Hansen giftet seg med ei jente født i Horten, Norge. Familien hennes reiste samlet som kjernefamilie.

Familiemigrasjonsmønsteret til Elise sin familie var typisk for utreise på et tidligere tidspunkt enn da Emil Hansen dro. Giftemålet med Elise og barna de får i USA holder Emil fast i USA og sørger for at han ikke returnigrerer. Han kommer derimot på et hjemmebesøk sent i livet, en hendelse som var svært etterlengtet. Emil Hansen holder seg monoetnisk i relasjonene i destinasjonslandet. Dette er et tegn på at han forblir nordmann i USA, eller at han opprettholder en sterk identitet som norskamerikaner, og ikke amerikaner.

---

⁷⁶ (Norge i Amerika med Kart. Lommebok for hvor norskspråklige i USA bor 1901, 1901)

⁷⁷ Linna brev av Freeborn 10. august 1891 til Ellen Digerud: Kjære Tante og Onkel. Se appendiks 7.

⁷⁸ Endogamisk ekteskap betyr å gifte seg med en fra samme etniske bakgrunn.

4 Emil Hansen Digerud

Emil Hansen Digerud vokste opp i det som i dag er Kongsvinger. Familien til Emil solgte eiendom til Norges statsbaner for at Kongsvinger stasjon skulle bygges. I 1860-årene var Vinger i stor omveltning. Det var store planer og forventninger for området som ble satset på som et framtidig by- og handelsentrum for nedre Solør og Glåmdalen. Med utbyggingen av jernbanen på søndre side av elva var det nødvendig med brubygging over Glomma. At Festningen lå som en krone over den nye utbyggingen på begge sider av elva Glomma, lå det stor stolthet og mange forventninger til. Samfunnet var ganske endimensjonalt med mest vekt på naturalhusholdning og et utbredt husmannsvesen.⁷⁹ Det fantes noen rike innbyggere, som hadde store eiendommer og flere husmannsplasser knyttet opp til eiendommene sine. Noen kjente og prominente byfolk, slik som Jonas Lie, var rike, men fikk problemer med likviditeten når den store opplandske krise var et faktum. Mange rike spekulanter ble gjeldsslaver grunnet prispekulasjonen på tømmer.⁸⁰ Fallitten kan forklare hvorfor ikke Kongsvinger ble en pulserende by som forventet. Med sine eiendommer liggende på attraktiv grunn er det rimelig å anta at Emil sin familie ikke var ubemidlet. Allikevel var ikke gården deres en storgård. Digerud hadde fire husmannsplasser knyttet til sine eiendommer.⁸¹ Disse måtte betale skatt og leie til grunneier, og det ville vært en kjær inntekt for familien.

På tiden for Emil sin utreise var i ikke hans barndomshjem blitt en del av byen, men lå under prestegjeldet Vinger. Før konfirmasjonen har Emil allerede mistet to brødre, han mistet lillebror Christian som døde som spedbarn, da Emil var sju år. Som fireåring fikk Emil en lillebror, Ole Reinhard. Som tiåring mistet Emil lillebror Ole Reinhard (døde som 6,5 åring). Oliver Reinhard ble oppkalt etter sin avdøde storebror. Karsten ble født da Emil var tolv år. Karsten døde av tuberkulose da Emil var i USA på tiende året. Emil mistet broren som 29 åring- to år etter at Emil giftet seg med Elise. Da Emil dro til USA var hans mor Ellen 49 år, faren Hans 51 år, brødrene Karelius 21 år, Kristian 11 år, Oliver 9 år og minstemann Karsten 7 år.⁸² Mor og brødrene er med til Kristiania for å se Emil trygt ombord på båten, og vinket

---

⁷⁹ (Segelsten, Byen vår - Gamle Kongsvinger 1855-1965. En veileder til gater og eiendommer, 2017, s. 38)

⁸⁰ (Dørum, 2020) Den store opplandske krise i 1864-1865 veltet mange prominente familier økonomisk, slik som John Collett Bredesen, eier av Odals Værk. Også andre kjente storbruk, som Eidsvoll Værk og Bogstad Gård var involvert.

⁸¹ (Broen, 2020)

⁸² (Folketellingen av 1875 for 0421L Vinger prestegjeld, Vinger sokn og Austmarka sokn, 2020), (Folketelling 1865 for 0421L Vinger prestegjeld, 1865)

farvel fra kaia den niende marsdagen i 1883.⁸³ Storebror Karelius var stasjonsmester på Haga stasjon, på Kongsvingerbanen. For storebror ble knytningen til jernbanen en leveveg og mulighet for å bo i stasjonsmesterboligen der.⁸⁵ Å være statsansatt i jernbanen hadde sine fordeler, med staselig bolig og tilgang til gratisbilletter på toget. Karelius hadde brevkontakt med sin lillebror Emil i Amerika.

4.1 Gårdsbruket Digerud

Digerudlia er en bratt åsside på sørsiden av Glomma, nå en del av sentrum sør i Kongsvinger. Digerudhødga ligger med utsikt nordover til festningen på motsatt side av Glomma. Like nedenfor Digerudlia ligger Kongsvinger Stasjon. Stasjonen var destinasjonspunkt for Norges andre jernbaneutbygging etter Hovedbanen fra Kristiania til Eidsvold. Jernbanetraseén fra Kristiania til Kongsvinger ble tatt i bruk 1862 og var tenkt som en modernisering i kontakten mellom de to byene Kristiania og Stockholm. Jernbanen skulle bedre transporten av gods, som distriktet hadde stor eksport av, slik som for eksempel tømmer.⁸⁶ Emil Hansen Digerud var godt kjent med jernbaneutbyggingen, ettersom det var hans morfar som i 1858 solgte tomte ved elva som stasjonsbygningen ble bygget på. Den gangen var Digerud et større område av Vinger sokn.⁸⁷ Det originale skjøtet ligger i Digerudsamlingen.⁸⁸ Salget av Kvt/matr. 143 bnr 209 til Norges statsbaner står oppført som tinglyst 1858.⁸⁹ Kongsvingerbanen åpnet 3 oktober 1862, med jernbanestrekningen Lillestrøm-Kongsvinger ferdigbygget. Utvidelse til riksgrensen fulgte i 1865. Salget av eiendom til Norges statsbaner omfattet de nærmeste områdene på Digerud, Kurud og Holt. Jernbanestasjonen var selve grunnlaget for den stadig økende bosettingen i området og innlemmingen av bydelen Stasjonssida i byen. Kongsvinger fikk bystatus allerede i 1854.⁹⁰ Med loven av 5. mai 1875

---

⁸³ Kristiania er nåværende Oslo, byen ble kalt Kristiania på den tiden oppgaven tenderer å undersøke, og finnes som destinasjon i utreiseprotokollene.

⁸⁴ Emil Hansen brev av Chicago den 2.11. 1900 til Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 14.

⁸⁵ (Digerudsamlingen, et privatarkiv på Anno Museum, Gyldenborg Kongsvinger.)

⁸⁶ (Wisting, 2019)

⁸⁷ De kommunale arkivene på salget av eiendommen er borte, ettersom Kongsvinger Rådhus brant ned torsdag 12. mai 1955. (Segelsten, Byen vår - Gamle Kongsvinger 1855-1965. En veileder til gater og eiendommer, 2017, ss. 203-204)

⁸⁸ (Digerudsamlingen, et privatarkiv på Anno Museum, Gyldenborg Kongsvinger.)

⁸⁹ (Segelsten, Byen vår - Gamle Kongsvinger 1855-1965. En veileder til gater og eiendommer, 2017, ss. 203-204)

⁹⁰ Kong Oscar godkjente "Lov om Oprettelse af en Kjøbstad ved Kongsvinger i Vingers Præstegjeld, Hedemarkens Amt" på Stockholms Slot den 15 april 1854. Komiteen for Næringsveiene ga sin innstilling 28. februar, Lagtinget ga sin tilslutning 9. mars og Odelstinget godkjente og sluttbehandlet saken den 27. april 1854. (Segelsten, Byen vår - Gamle Kongsvinger 1855-1965. En veileder til gater og eiendommer, 2017, s. 257)

ble området med jernbanen og gatene rundt innlemmet i byen Kongsvinger, som en del av byutvidelsen på søndre side av Glomma.⁹¹

I dag er Digerud å regne som en av de større bydeler i Kongsvinger, om enn ikke lenger i dagligtalen. Området refereres i dag på folkemunne som “Lia”, altså en forkortning, forenkling og sammenslåing av de opprinnelige navnene på områdene for “Digerudlia” og “Kurudlia”.

Det vil være naturlig å anta at Emil har hatt oppdrag og tjent penger på arbeidsoppgaver tilknyttet jernbanedriften. Hvis ikke det har vært en jobb for han selv, vil det ha vært for mennesker han var tett knyttet til. Flere av hans brødre jobbet ved jernbanen i sitt yrkesliv. En av onklene var registrert som jernbanearbeider før han emigrerte til USA. Lillebror Kristian var lokfører i Kongsvinger fram til pensjonsalder.⁹² Det var lillebror Kristian som tok vare på brevene og opparbeidet privatarkivet. Kristian Digerud tok med seg vanen å holde tjenestepike i husholdningen fra sin oppvekst. I 1910 var Kristian registrert med fast jobb som lokfører i Norges statsbaner, hjemmeværende kone og fire barn, og de holdt seg med tjenestepike fra Brandval.⁹³ Kristian var også aktiv i lokalpolitikk som radikal venstremann. Han var en foregangsmann for å få igang en fagforening for ansatte i jernbanen. Fagforeningen ble stiftet i 1892.⁹⁴ Dette er en indikasjon på at familien Digerud ikke var av de fattigste. Om familien Digerud ikke var av den kondisjonerte, så av en klasse med en viss kulturell kapital, og dermed et ansvar for forvaltning av visse verdier i lokalsamfunnet.

4.2 Familien Digerud

I folketellingen av 1875 er Emil registrert født i 1864, altså elleve år gammel.⁹⁵ Han forsørges av faren.⁹⁶ På samme tid folketellingen tok til var gårdsbruket Emil vokste opp på vurdert til følgende livsgrunnlag; 1 hest, 3 kyr, 5 sauer og 1 gris. Jorda som ble dyrket ga avling på 1 tønne hver av bygg og blandkorn, 4 tønner havre, samt 6 tønner poteter årlig. Emils bror

---

⁹¹ (Segelsten, Byen vår - Gamle Kongsvinger 1855-1965. En veileder til gater og eiendommer, 2017, s. 191)

⁹² (Digerudsamlingen, et privatarkiv på Anno Museum, Gyldenborg Kongsvinger.)

⁹³ (Folketelling av 1910 for 0421 Vinger herred, 2020)

⁹⁴ (Digerudsamlingen, et privatarkiv på Anno Museum, Gyldenborg Kongsvinger.)

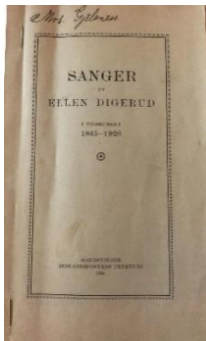
⁹⁵ Informasjon fra folketellingen viser at telling ble gjennomført ved å banke på dører og spørre seg til hvem som bor i huset, og alder på familiemedlemmene. Det viser seg at flere kilder oppgir alderen på Emil til 1865, så det er mulig at folketellingen av 1875 viser en dissens på et år. Emil oppgir selv både til presten og til politiet i Kristiania at han er født på Vinger 27/5-1865.

⁹⁶ (Folketellingen av 1875 for 0421L Vinger prestegjeld, Vinger sokn og Austmarka sokn, 2020)

Oliver tok over driften etter farens død og arvet eiendommen etter moren. Hans Eriksen, faren til Emil, døde i 1898 og hans mor var enke til hun døde i en alder av 86 år. Hun døde i 1920.⁹⁷ I tillegg framgår i folketellingen at av husholdningen telte både “tjenestepige” og “føderaadsmand”, til sammen åtte personer⁹⁸. Emils farfar satt i kår og sønnen (Emils far) forsørget ham for å drive gården, ettersom den gamle eieren var avhengig av den nye for å leve og bo.⁹⁹ Det er en avtale som ligner vår tids pensjon. Med salg av eiendom til Norges statsbaner, og råd til å ha tjenestepike i husholdningen, kan det antas at Emil Hansens familie ikke var av de fattigste. Tjenestejenta på Digerud er den samme som de hadde før de flyttet til Ellen sitt barndomshjem. Ti år tidligere, i folketellingen av 1865, var Emil Hansen registrert som 1 år og Karelius 4 år. På den tiden bodde de i dagens Sør-Odal, på Åsum (Aasumb), med den samme tjenestejenta, som var 15 på den tiden. Moren og faren til Emil Hansen var 33 og 31 år, mens farfar var 70 år.¹⁰⁰

4.3 Moder Ellen Digerud

Emil Hansen sin mor, Ellen Digerud, var kjent for sin godhet og omsorg for de som var i nød eller sorg. Hun var en troende kristen og hennes omtanke for andre var stor. Om henne står det at hun var en rikt utrustet kvinne som hadde det med å binde folk sammen. Som troende var mange samfunnsmessige spørsmål viktige for henne og hun var opptatt av avholdssaken, skolesaker og kjempet for kvinnelig stemmerett. Hun var med på å stifte bedehuset i

Figur 1: Ellen Digerud sine sanger utgitt i 1926. I Ellen Derrick sitt private eie.

Kongsvinger, samt andre foreninger som jobbet for sosial velferd. Ellen var en av de første til å trøste og hjelpe til ved dødsfall i familien eller lignende. Hun tok til seg pleiebarn som hun hadde spesielt ansvar for. Dette ga henne tilnavnet “Mor Godhjerta” på folkemunne. Ved begivenheter i familien, var hun den første til å lage vers eller diktet sanger for å markere hendelsen. Ellen diktet ellers gjerne etter årstider og inspirasjon hun fikk fra naturen.

Ellen er omtalt som en romantiker.¹⁰¹

⁹⁷ (Lillevold, 1975, ss. 42-43)

⁹⁸ (Folketellingen av 1875 for 0421L Vinger prestegjeld, Vinger sokn og Austmarka sokn, 2020)

⁹⁹ (Alsвик, 2020) Andre betegnelser av ordningen er kår, forsyn, livøre, kost, not, vilkår, sytning. Ordningen med å ha den eldre generasjonen innen gårdsbruket på kår har i Norge vært vanlig fra middelalder av.

¹⁰⁰ (Folketelling 1865 for 0421L Vinger prestegjeld, 1865)

¹⁰¹ (Lillevold, 1975, s. 43)

I lokalavisen Glåmdalen står det et stykke om hvordan Ellen lagde seg stoler i trær og ellers i naturen hvor kun kunne sitte for å ta en pust i bakken og samtidig skue ut over Glomma, Festningen og landskapet i Glåmdalen. De gangene hun trengte pause i sin daglige dont, eller puse fra trasking i de bratte liene for å melke kuene på beite eller gjøre annet stell, fant hun stor glede i å hvile en stund mens hun lot inspirasjon til sanger og dikt komme til seg.¹⁰² Seks år etter Ellen døde ble det utgitt en sangbok med hennes egenkomponerte sanger.¹⁰³ Av bildet

Figur 2: Ellen Digerud hos fotografen Foto: I Ellen Derrick sitt private eie.

som finnes av henne ser vi en kvinne som er avbildet i hode-bryst-portrett med blikket skrått til venstre ut av bildet, slik at vi ikke møter blikket, med et svakt smil på leppene. Bildet er tydelig tatt av en fotograf for det har en harmonisk komposisjon med fine kontraster og overganger mellom lys og skygge. Uttrykket er rolig, nesten melankolsk med et monalisa-smil som knapt er synlig. Hun er kledd i sorte klær av et silkeaktig stoff med legg i brystpartiet. Ermene er tildekket med det samme stoffet og med et diskret puff på skulderpartiet. Blusen eller kjolen hun er kledd med er pyntet med både gullbrosje i halslinningen og et langt gullkjede over bringen. Håret er gredd stramt bakover i knute eller oppsetting i nakken. Hun bærer briller og innfatningen er tidstypisk for forrige århundreskifte. Klærne hun bærer vitner om fest eller sorg, med sin farge og kvalitet. Blusen hun bærer er ikke et normalt hverdagsplagg for arbeidende folk, men vitner om høytid eller råd til å sy seg opp plagg i eksklusive materialer, slik som sort silke. Kanskje er portrettet tatt etter ektemannens død i 1898? Det er stor sannsynlighet for at liknende portrett ble sendt i brev til Emil i USA. Portrettet viser en kvinne som har født ni barn, hvor kun fire fulgte henne inn i alderdommen. De to første døtrene døde små. En gutt født etter Emil døde som spedbarn, det var Ellen sitt sjette barn. I tillegg opplevde hun å miste en sønn i småskolealder og en døde av tuberkulose

---

¹⁰² ("Ingen bruker "stolen hennes Ellen" lenger", 1957, s. 3)

¹⁰³ Emil Hansen skriver om disse sangene og et trykket hefte med dem i brev av Chicago . til sin bror Kristian. Han vil ikke sende over et sanghefte til broren på forespørsel. Han har kun et igjen og de mange han hadde blir flittig brukt i flere norske kirker i Chicago (eller i resten av USA hvor Ellen har slektninger!) På sangheftet avbildet overfor ser vi at det er skrevet et navn. Kristian har skrevet til en klassevenninne i USA og fått tilbake et av sangheftene. På heftet står signatureren Mrs. Gjelsness.

som 17-åring.¹⁰⁴ Ikke til å undres over at hun med sin omsorg for andre ble beundret og satt pris på. Seksti år etter sin død ble Ellen hedret med å få veien som gikk skrått nedover fra hennes gård i retning jernbanen navngitt etter seg. Veggen ble gitt navnet “Ellens veg”.¹⁰⁵

4.4 Framtidsutsikter

Når det gjaldt Emil Hansen sine utsikter for arbeid, var ikke Kongsvingerområdet fylt av mange muligheter. Perioden med bru bygging over Glomma og bygging av jernbaneanlegget var over på midten av 1860-tallet, altså da Emil Hansen ble født. Bystatusen fra 1875 tiltrakk seg en del handelsfolk og håndverkere naturlig nok. Med handelsrettigheter og fortollingsmuligheter skulle en tro at byen skulle bli et handelsentrum for nedre Solør og Glåmdalen, men det var begrenset hvor mange som kunne livnære seg av handelen. Festningen i byen ga heller ikke mye aktivitet de kommende årene.¹⁰⁶ Mange dro med jernbanen til Kristiania og skip over til USA i tiden Emil Hansen dro. Hele 30-39% av befolkningen i Glåmdalsdistriktet reiste over til USA i perioden for denne undersøkelsen.¹⁰⁷ Den lokale avisa Hedemarkens Amtstidende fordømmer den hektiske aktiviteten som var ved jernbaneavgangene til Kristiania for å reise over til Amerika. Redaktørens innlegg i avisen er flammende og oppgitt over den “amerikafeber” som får folk til å reise med alt de har av eiendeler og ressurser. Han skriver;

Utvandringslysten; Om lysten til at utvandre til Amerika skrives fra Breve til Selv de arbeidere, der tjener mest, selv Haandværkere ere ikke istand til at modstaa anbringelsen, En Amerikafeber raser for Tiden i Bygden, og den er af temmelig alvorlig Beskaffenhed. Fire Familier og flere “Ungdommer” er allerede reiseferdige. End flere ønsker at tage Efter hvis de paa en skikkelig Maade kunde blive af med sine Gaarde.¹⁰⁸

På samme side i avisen står reiseskildringer fra New York. Annonser for båttrafikk var å lese i den samme utgaven. Brevene som ble utvekslet innad i familien var nok det som trakk mest. Samtidige medier, som de ovenfor nevnt avisene, informerte om fristende muligheter “over there”. De økonomiske mulighetene muliggjorde det å “angre” seg og reise hjem igjen til

---

¹⁰⁴ Se genealogisk oversikt i appendikset.

¹⁰⁵ (“God dag! Kongsvingerrunden - Kvinnen og veien”, 1999, s. 2)

¹⁰⁶ (Segelsten, Byen vår - Gamle Kongsvinger 1855-1965. En veileder til gater og eiendommer, 2017, s. 38)

¹⁰⁷ (Østrem, «Suget frå Amerika», Publisert 25. nov. 2015 12:00 - Sist endret 12. mars 2020 09:33)

¹⁰⁸ (Hedemarken Amtstidene 25. Marts 1881-“Utvandringslysten”, 1881)

Norge. Slik var det en ingen angrefrist for reisen, men med viten om at en mulighet for returreise fantes en utveg for de som dro. Ettersom lønningene var høyere i USA enn i Norge var det mye enklere å legge seg opp penger i Amerika enn hjemme.¹⁰⁹

4.5 Familien Digeruds bånd til Amerika

At Emil Hansen var vant med at moren fikk amerikabrev er sikkert, tre av hennes brødre emigrerte til USA og skrev brev hjem til søsteren.¹¹⁰ Bror til Ellen, Kristian Kristensen Digerud skrev fra Ridgeway, Winneshieck County i Iowa i 1904 og lurte på om Ellen hadde mottatt det lange brevet han hadde sendt, som hun ikke svarte på, og spurte:

har du faat Avisene? Saa vil jeg bede dig naar du faar det Brev Om du Wil Tage en ultraad og Binde den Om din Finger Saa Du ikke glemer at skrive.¹¹¹

Utsagnet fra brevet kan vitne om at Kristian blir utålmodig av å sende brev etter brev hjem til søsteren sin uten å få svar. Andre bygdefrender eller slektninger skrev også til Ellen. Fra området Grant County i Minnesota, nær Fergus Falls, kom et brev skrevet i januar 1881. Innholdet i brevet vil ha vært kjent for Emil Hansen ettersom det er til hans mor og skrevet to år før han reiste til USA. Brevet under er skrevet hovedsaklig til Ellen ettersom hun er en dame å stole på og som kjente mange. Dessuten var Ellen en person som folk hørte på ettersom hun nøy stor respekt i sin samtid. Med hva vi vet om Ellen fra før når det gjelder å vise omsorg for andre er det logisk å be en fra bygda som du stoler på får brevet slik at hun kan påvirke eller skrive tilbake for å fortelle nytt hjemmefra. Brevskriveren får ikke brev fra sine slektninger på Raalien nord for Digerudhøgda, og var derfor bekymret for om faren er i live fortsatt. Han ber Ellen skrive om tilstanden hjemmefra og hilse slektninger at de må skrive så lenge Ellen gir dem adressen hans. De ønsker også at hun skal få en O. Halvorsen Raalien til å skrive dem brev, noe som er sårt etterlengt.

Av brevet under kan vi se at Raalien er stedsnavnet brevskriveren har. Å navngi farmen de tok seg i USA etter stedsnavnet fra der de kom i fra i Norge vanlig for de norske bosetterne.¹¹²

---

¹⁰⁹ (Østrem, Norgeshistorie.no, Publisert 25. nov. 2015 12:00 - Sist endret 12. mars 2020 09:33)

¹¹⁰ Se familieoversikten over Emil Hansen sine slektninger i USA og brevene i appendiks 1,2,7,16, 22 og 36.

¹¹¹ Kristian Kristensen Digerud brev av 1 september 1904 til Ellen Digerud: Til Dig Min Kjere. Se appendiks 22.

¹¹² (Lien, 2009, s. 137)

Raalien Grant Co 4de Januar 1881

Gode Ven, Elen. Vi vil nu gribe til Pennen, for i Julens, og Vinterens stille Stund, at sende Dig nogle Linjer. Det har os længe ligget fra Hjerter, at Dit kjærkomne Brev skulde veret besvaret, men vi önkede först at see Höstens Udfald, og Vinterens komme for at have noget at skrive om. Först maa vi fortædde, at vi fortiden, er friske og raske. Men at det i höst var saa forskjelligt. Eli blev 10de November forlöst med et Pigebarn som er meget snil: Vi havde Præsten her i huset, til at döbe hende, den 11de Desember, hun var haardt sig frå 3die Dögnet inden, hun blev forlöst og tilfaldt paa en Tid da nesten ikke nogen kunde vaage sig ud, til at hente Doktor, for det var snes form. Vi maa takke Gud for at hans Hjalp ogsaa er nærværende her i Amerika. I Sommer havde vi meget Regn her, Hverdehösten blev liden men god, eg höstede 234 Bushels Hvede, og Potteter og forskjellig andet saa meget vi trænger, hvedeprisen har været omtrent 80 cent. Det bliver ikke rart tilbedelse herpaa, for Eksen om man skal leie til altsammen da Arbeidsprisene her ere meget Dyre, Dagpriserne utgaa frå Dem som Driver i det store, her findes det Farmer som have en 6 a 700 Aker, at höste om Aaret. Av mit Land har jeg nu oppe 25 Aker eller Tundrin og af Indbo 2 Kuerm 2 Aarsgamle Oksen, som skal blive kjorede Okser til Edvart, en syrip Paa 13 Höns. Og Stabel eller Fjös og Hus til os selve, har vi foraan vidt gade, at vi kan bærje os ganske godt for. Vinteren fast Vinteren her er meget slem. I Midten av Oktober Maaned kom her en saa Voldsom Snestorm, at i hundrevis af Creature, maatte bukke under med Livet, her over Nordvesten. Til at være Nybiget er her, ganske tæt bebygget, men hvor ensomt er det ikke kan Du tro her i Vintertiden, enhver maa være hjemme hos sig sjølv og passe sit, saa godt han kan for kuldens Skyld. Eftersom at jeg har skrevet saamange Breve til Norge, til mine Slæktninge og ingen av Dem vil besvare mine Skrivelser, saa vil eg bede Dig om at Du skrive os til saasart som det er muligt, og om min Faders Stilling, enten han er levende eller Död, eller om hans Forhold saa mie i det heletaget. Væg ogsaa af den godhed, at bede Ole og Gunnild neraalien Skrive os til, og Du kan give Dem vores Adresse. Hils ogsaa til O Halvorsen Raalien at nogle Ord frå ham, vilde være mig, meget kjærkomne.

Venskabelig A. Raalien

Kjære Söster Karen

Vi har i Disse Dage modtaget Brev fra söster Lina, og ser Deravf at Dere ere friske og raske til Dato. Dette glæder os meget, at höre, likeledes er det godt at i have Rolighed til at være paa et Sted, saalenge som muligt.

Figur 3: Brevet er til Ellen Digerud fra en bygdefrende eller slektning som bosatte seg og drev gård i Minnesota.

Amerikabrev hadde større informasjonsverdi i samtida enn å kun representere meldinger til adressatene. Av brevet over, som er adressert til både Ellen og brevskriverens søster Karen, får vi inntrykket av at brevskriveren Amund er inneforstått med at brevet leses for en større skare. Ved å dele inn brevet på denne måten viser brevskriveren at han var bevisst på at Ellen ville kontakte søsteren hans, og at han var klar over at brevet antageligvis kom til å bli lest av flere. Amund stiler brevet til to mottagere og forteller at han har ventet med å skrive til han har noe å fortelle, han har ikke skrevet til dem på minst et halvt år, trolig mer. Kanskje betyr det at han ville vite hvor stor avlingen ble før han ville skrive hjem. Med farmerlivet i USA var det knyttet stor spenning til om avlingene var gode eller ikke. Ettersom det ble gjort store investeringer i landbruket var det viktig å få bra avkastning raskt. Det å være bevisst på at

brevet hadde allmenn interesse førte kanskje til en type selvsensur for Amund. Det å få et barn som overlevde var tydeligvis verd både tiden og kostnaden det var å sende nytt hjem. Å bygge seg et hjem og en gård å leve av var ressurs- og tidkrevende. I brevet framgår det at de har reist hovedhus, stable (stall) eller fjøs, og antall dyr de holder på gården blir ramset opp. Med dette forteller samtidig Amund om en evne til å bygge og reise en farm. Dette må ha tatt flere år å bygge opp. Han forteller en historie som viser velstand, med antall åkermål han har ervervet og at det finnes mulighet for å bryte opp mer land for dyrking. Med dette forteller Amund om hardt arbeid som gir avkastning, men han forteller samtidig om vanskeligheter som årstidene gir. Førrige vinter frøs tusenvis av krøtter i hjel i det ugjestmilde klimaet vinterstid. Amund og kona føler seg isolert i vinterkulda selv om de ikke bor videre glesbygd, det er flere hus i nærheten av deres land. Å få tatt i presten for hjemmedåp var ikke en enkel operasjon med mye snø og kulde. Videre forteller Amund om farmere som driver i det store, de har både 6-700 Aker!¹¹³ Dessuten forteller Amund om hvor mye det koster for farmeren å ta seg arbeidshjelp. Dette forteller Emil Hansen indirekte om hvor godt betalt det er å være hjelpegutt på gård i USA. Kanskje var informasjon gitt fra dette brevet, og andre brev som har gått tilgrunne, med på å ta hans avgjørelse på å reise over. Som sjanger åpner ofte amerikabrev for flerlesing. I visse norske grender var amerikabrev noe som ble lest høyt for alle som viste interesse og som kunne ha kjent til brevsriveren.¹¹⁴ Amerikabrev ble publisert og trykket i aviser, både i Amerika og i Norge.¹¹⁵ Øverland mener imidlertid at en må gjøre skille på når høytlesningen av amerikabrev var vanlig og ikke. De første amerikabrev som ankom norske bygder ble gjerne lest høyt og sirkulert i befolkningen. Visse ble distribuert og trykket i aviser i tillegg. I brevene kunne det oppfordres til å komme etter for å “ta seg land”. At Amund Raalien har tatt seg land er tydelig. Han forteller i tillegg om hvor mye avling han får av sine “25 Aker”, eller omregnet til 100 norske mål. I tillegg var det vanlig å fortelle om bedre lønn i USA og at det å kjøpe seg husdyr var billig eller gratis. “Å ta seg land” var heller ikke dyrt, ettersom de amerikanske styresmaktene ville ha norske immigranter til å bosette og legge øde og avstedsliggende områder under plogen. Slike nøyaktige beskrivelser som brevet viser av de store forskjellene i livet USA og i Norge fristet mange til å følge etter. Dette gjelder til størst del amerikabrev i den første perioden med amerikautvandring, men også

---

¹¹³ 700 acres ble omregnet til omtrent 2800 norske mål, så omtrent betegnelsen acre blir firegangen fra den amerikanske måleenheten til norske.

¹¹⁴ Orm Øverland siteret i (Gulliksen Ø. T., 2000, s. 26)

¹¹⁵ (Mathiesen, *Norwegians in America and Perceptions of Belonging C. 1840-1870*, 2015)

Amund sitt brev kunne ha den samme effekten. De fleste amerikabrev som ble sendt etter 1870 mener Øverland tilhører kategorien «After 1870 – Private letters».¹¹⁶ Med dette menes at andelen nordmenn i befolkningen som hadde slektninger i USA var stor. Dermed var det å motta amerikabrev såpass vanlig at det ikke lenger fanget allmuens interesse, med mindre de var trykket opp i aviser. Det var stadig vanligere at nordmenn mottok amerikabrev ettersom mange nordmenn hadde kjente som reiste «over there». Mengden brev speiler også framveksten av internasjonal postgang og at hurtigheten i postgangen økte, samt at post ble stadig billigere å sende ettersom verden ble tettere bundet sammen. At skipstrafikken økte og andre kommunikasjoner, slik som damplokomotiv ble utbygd, sørget for stadig økende hurtighet for postgangen.¹¹⁷

4.6 Emil Hansen går inn i det amerikanske samfunnet

Den amerikanske historikeren Jon Gjerde (1953-2008) har fulgt norske migranter fra Balestrand til settlement i «The Upper Midwest» i sin forskning. Han poengterte at den norske migrasjonen til USA vært eksepsjonelt stor.¹¹⁸ Gjerde viser til at pr 1890 reiste en femtedel av alle nordmenn til USA, og at 1882 var toppåret for norsk migrasjon til USA med 28500 utvandrere. Den norske påvirkningen i USA vært betydelig, med en stor gruppe amerikanere med norsk opphav i befolkningen. I 1990 definerte 750 000 amerikanere fra staten Minnesota seg med norske aner. Den amerikanske folketellingen av 2000 viste at nesten 4.5 millioner amerikanere har norsk opprinnelse, likt folketallet i Norge på samme tidspunkt.¹¹⁹ Som hvite arbeidsomme protestanter passet nordmenn inn i byggingen av USA, på midten av 1800-tallet, og de ble hyllet for arbeidskapasiteten. Skandinavenes lynne ble fremhevet som mer forenlig med det amerikanske til forskjell fra en del andre etniske gruppers temperament. Noe annet som var typisk nordmenn, var evnen til å tilpasse seg det amerikanske samfunnet, for eksempel gjennom å ta amerikansk statsborgerskap. Dette blir diskutert senere i oppgaven, se punkt 6.1. Med loven av 1790 i hånd, «*The naturalization law*» fikk innvandrere til USA statsborgerskap etter to års opphold. Å oppfylle de to kriteriene

---

¹¹⁶ (Øverland, "Listening to Immigrant Voices", 2011, s. 195)

¹¹⁷ (Øverland, "Listening to Immigrant Voices", 2011, s. 194)

¹¹⁸ Jon Gjerde var demograf og historiker, født i Iowa. Gjerde leverte en ph.D-avhandling om norskamerikanernes stilling i det amerikanske samfunnet ved University of Minnesota. Han var virksom som professor og dekan ved Berkeley University, California fram til 2008. Se *From Peasants to Farmers* (1985), *The Minds of the West. Ethnocultural evolution in the rural middle west 1830-1917* (1997) og *Norwegians in Minnesota* (2002) som han skrev sammen med Carlton C. Qualy. Gjerde var opptatt av religion, migrasjon og etnisitet. Han la vekt på kompleksiteten innen historiefaget.

¹¹⁹ (Gjerde J. , 2009, s. 25)

«hvit og fri», som loven krevde, var uproblematisk for de fleste norske innvandrere til USA.¹²⁰ Til forskjell fra immigranter fra Midt- og Sør-Europa var det ikke tvil om hvor nordmenn som protestanter hadde sin troskap, med sitt personlige forhold til Gud. I motsetning til norske protestanter var katolikker fryktet i USA. De var fryktet fordi de ble ansett å ha troskap til paven i Roma, ifølge sin religion.¹²¹ At det religiøse overhodet fantes utenfor USA var eksplisitt uttrykt som en fare for lojaliteten til det nye landet migranten flyttet til, og førte til at katolikker ikke var ønsket inn i USA. Nordmenn var i en startfase populære immigranter i USA på grunn av sin ærlighet, renslighet, arbeidsomhet og små humørsvingninger. Flere av disse egenskapene kan ha sin forklaring i protestantisk etikk og arbeidsmoral. Spesielt pietistiske holdninger hvor en skal yte arbeid som takk for Gud og gjerne spare en slant på kistebunnen var idealer¹²² som gikk godt i den den amerikanske tradisjonen.

4.7 Norskamerikanske settlementer som moderkolonier

Å livnære seg på kjente yrkes og leveveger, som skogs- og bondelivet, var norske immigranternes førstevalg. Det å vende jorda og livnære seg på produksjon av matvarer var tillitsvekkende hos de som allerede bodde i Amerika. Norske immigranter og settlere fortsatte å følge skogene og elvene og bosatte seg ofte i randen av dem. En annen forklaring på hvorfor nordmenn passet godt inn i USA var at de kom inn på et arbeidsmarked og inn i et samfunn som idealiserte hvithet. Med sin lyse hud og skandinaviske utseende ble nordmenn satt i forbindelse med bestemte egenskaper og kvaliteter. Det kan virke som om skandinavenes fysikk kobles til egenskaper og kvaliteter: Nordmenn er høye, robuste og sterke. Fysikken og karaktertrekkene er igjen et resultat av landskapet disse menneskene har vokst opp i.¹²³

Den egne evnen nordmenn hadde til å holde på kultur og språk førte etter hvert som tiden gikk til en slags mistenkeligjøring i det amerikanske samfunnet. Det å ikke assimilere seg med andre enn nykommere fra opphavlandet, men verdsette det norske høyt over mange generasjoner, skremte styresmaktene i USA. Det at nordmenn ikke uten videre assimilerte seg i smeltingen av mennesker for å bli amerikaner var en ikke-ønsket adferd. Dette ga seg

---

¹²⁰ (Gjerde J. , 2009, s. 26)

¹²¹ (Ringdal, 2018, s. 88)

¹²² (Weber, 1949)

¹²³ (Ringdal, 2018, ss. 89-90) For mer om hudfargens betydning for fortrinn i vertsamfunnet USA, eller en mer eller mindre vellykket integrasjon i destinasjonslandet USA, se antologien; (Nordic Whiteness and Migration to the USA. A Historical Exploration of Identity, 2020).

uttrykk i politikken president Theodore Roosevelt førte da han kom til makten i 1901. Roosevelt var en helt fra borgerkrigen og hadde erfaringer fra North Dakota, hvor han i årene 1884-1886 red jakt i “The Badlands of Dakota”.¹²⁴ Roosevelt kjente til hvordan nordmenn tok seg land nordover i Dakotaene og bosatte seg langs tidligere øde områder som indianere hadde sitt opphov i langs “the «Frontier». Uttrykket betegner hvordan urbefolkningen var “ville” og usiviliserte. Derfor ble det i USA ført en politikk hvor hvite immigranter ble ønsket velkommen og verdsatt som en del av koloniseringen av det ville vesten. Norske immigranter som bosatte området bidro i en ønsket del av arbeidet med å sivilisere området. Ironisk nok var ikke de norske immigrantene og indianerne så ulike i sin evne til å holde på gamle tradisjoner og levesett. På hesteryggen observerte Roosevelt hvor ensrettet etniske norske immigrantene og settlere holdt seg. Han ble provosert av de norske bosetternes motvilje til å assimilere seg i det amerikanske samfunnet. De norske settlerne satte seg imot å sende barna sine på andre skoler enn sine egne, kristne skoler. Undervisningen ble holdt på norsk fordi det fantes få engelskspråklige skolelærere i mange av de norske immigrantmiljøene. Derfor ble ofte norske immigrantkvinner nyttet som omreisende skolelærere i starten. I visse områder ble undervisningen på søndagsskolen holdt på norsk til starten av 1930-tallet.¹²⁵

---

¹²⁴ (About the White House Past Presidents, 2020)

¹²⁵ (Lahlum, 2011)

5 Utreisen og nyorientering i destinasjonslandet

I brevsamlingen er det første brevet fra Emil Hansen fra 1884. Dampskip var den letteste og raskeste måten å reise til USA på. Fra Glåmdalsdistriktet reiste de aller fleste med båt fra Kristiania over Storbritannia. Emil Hansen reiste til Hull og tok tog over til Liverpool hvor han reiste videre over Atlanteren på større Amerikabåter.¹²⁶ En av onklene til Emil tok den samme reisen, med et annet skip i 1867.¹²⁷ Vi må tro at han hadde forhåndskunnskap om både reisemåte og hva som lønte seg å gjøre. Linjene til Wilson- og White Star-linjen, samt andre linjer, samarbeidet og driftet jernbanestrekningen som gikk på tvers over den engelske øya. Egne tog var satt opp hver mandag fra Hull til Liverpool. Derfor må det ha vært livlig med emigranthjem i Hull, slik som i Liverpool.¹²⁸

5.1 Reisen over Storbritannia

Emil betalte for billetter hele reiseveien på forhånd, på skipslistene til White Star-linjen står det «prepaid» i margin. Emil betalte 225 kroner og 85 øre for turen.¹²⁹ Omregnet i dagens pengeverdi ville det kostet 15 520 kr for billetten, noe som vitner om en svært stor sum penger for reisen. Passasjerlistene og informasjon om båtenes ankomst og adgangstider viser

---

¹²⁶ (Haakenstad, 2013, s. 244)

¹²⁷ (Emigranter over Kristiania 1867-1927, tilleggsliste , 1867, s. 76)

¹²⁸ Emigranthjem var overnattingsbosteder for emigranter som hadde billett med alt inkludert i prisen, tilsvarende dagens hostel med kost. På emigranthjemmet bodde de mens de ventet de på at båten skulle frakte dem over Atlanteren.

¹²⁹ (Emigrantprotokoll i Kristiania, 1882-1883, 1883)

at han tok båten “S/S Angelo” som trafikkerte Kristiania- Kristiansand-Hull.

Corresponding ships for the S/S Angelo journey 1883-03-09 Christiania - Christiansand - Hull							Main Page >>
Register by Trond Austheim © 2002 - all rights reserved							
M	Steamship	Shipowner or operator	Departure/port		Arrival		Remarks
	S/S City of Berlin	Inman Line	Liverpool	1883-03-08	New York	1883-03-17	300 passengers arrived at 04:00 morning after crossing the Ocean in 8 days 11 hours and 20 min. Passengers left Christiania 1883-03-02
	S/S Circassian	Allan Line	Liverpool	1883-03-08	Halifax	1883-03-19	Londonderry 1883-03-09 - Portland. Passengers left Christiania 1883-03-02
	S/S Illinois	American Line	Liverpool		Philadelphia	1883-03-19	
	S/S Italy	National Line	Liverpool	1883-03-09	New York	1883-03-19	
	S/S Island	Thingvalla Line	Christiania	1883-03-04	New York	1883-03-20	
	S/S Pavonia	Cunard Line	Liverpool	1883-03-10	New York	1883-03-21	
	S/S Braunschweig	Norddeutscher Lloyd	Bremen	1883-03-14	Baltimore	1883-03-22	Arrived New York - Baltimore
	S/S Fulda	Norddeutscher Lloyd	Bremen	1883-03-14	New York	1883-03-22	
	S/S Hanoverian	Allan Line	London		Halifax	1883-03-22	
	S/S Salier	Norddeutscher Lloyd	Bremen	1883-03-14	New York	1883-03-22	
	S/S State of Nevada	State Line	Glasgow		New York	1883-03-23	
	▶ S/S Egypt	National Line	Liverpool	1883-03-14	New York	1883-03-24	
	▶ S/S Parisian	Allan Line	Liverpool	1883-03-15	Halifax	1883-03-24	Londonderry 1883-03-16 - Baltimore
	▶ S/S Atlas	Cunard Line	Liverpool	1883-03-14	Boston	1883-03-25	
	▶ S/S British Prince	American Line	Liverpool		Philadelphia	1883-03-25	
	▶ S/S Republic (1)	White Star Line	Liverpool		New York	1883-03-25	Queenstown 1883-03-17, arrived in New York at 05:00 morning after crossing the Ocean in 8 days and 13 hours Also reported arrived in New York 1883-03-26

Figur 4: Ankomstid for “S/S” Republic og bekreftelse på “S/S” Angelo som korresponderende båt.

Hull, eller rettere Kingston upon Hull, ligger i England, i Yorkshireregionen. Byen ligger ved elva Humbolt, som tar passasjerer trygt i havn litt inn i landet. Beliggenheten ligner Londons nærhet til havet. Ettersom byen ble bombet under andre verdenskrig er det ikke arkivmateriale å oppdrive. Det finnes få kilder og lite kildemateriale om vandring til lands over fra Hull til Liverpool. Det vi vet om Emil Hansen er at reisen startet i Kristiania om ettermiddagen for å nå Kristiansand morgenen etter. Neste dag ankom skipet byen Hull. Fra Hull tok Emil og hans følge tog tvers over England. Toget tok fem timer uten stans. Vel fremme i Liverpool var det emigranthjem å leve på til båten skulle gå over Atlanteren. En reisebillett inkluderte overnattinger på emigranthjem i Liverpool og mat til hele oppholdet, om det var integrert i billettprisen. Når migrantene kom til Liverpool fantes det flere som tjente til livets opphold på migrasjonstrafikken. Å få hjelp til å lempe bagasje og andre ærender mot litt betaling tok lokale gutter som kaltes “runners” seg av. Oversikten ovenfor viser at “S/S” Republic ankom

New York klokken fem om morgenen etter åtte dagers og tretten timers seilas over Atlanterhavet. Skipet er rapportert ankommet New York både 25. og 26.03.1883. «S/S» Republic hadde også ankommet Queenstown 17.03.1883. Denne havnen er i Irland og dampskipet stoppet også der for å ta om bord irske emigranter på veg til New York.¹³⁰

Ved gjennomgang av utreiseprotokollene kan en finne en del spennende informasjon. En må bære i minnet at ikke alle som reiste ut av landet ble registrert. Først med agentloven ble det regulert at alle skulle nedtegne sin overfart til Amerika.¹³¹ Lovoll viser til stadig økende grad av nøyaktighet i nedtegnelsene etter hvert som tiden går, og amerikafeberen blir stadig sterkere. I utreiseprotokollene fra Kristiania i 1880 står som oftest personer nedtegnet etter arbeidsoppgaver de har i sitt yrkesliv. Eksempelvis står det «pike» i Kristiania, mens det på samme tid i Bergen blir registret med prefiks etter arbeidsoppgavene, eksempelvis «sygige, fabrikkpige, husfrue, manufaktur» osv. Emil er registrert som arbeider. Men om det er registrering for arbeid i Amerika eller arbeid i Norge er uvisst. Å reise over til Amerika for å arbeide var en vanlig foreteelse. Vurderingen om å bli amerikansk borger for aldri å returnere var ikke gjennomtenkt eller planlagt på forhånd. Mange som dro over til Amerika hadde planer om å bli rike i USA, legge seg opp penger og returnere til Norge som velstående nok til å kjøpe seg eiendom.¹³² Gjerde peker på at nordmenn i USA hadde mulighet til å klumpe seg i etniske grupper etter hvor de geografisk migrerte fra, nettopp som en del av de frie og hvites rettigheter. Amerikabrev var en katalysator for at denne kjedemigrasjonen kunne opprettholdes i årtier. Informasjonen brevene fra USA inneholdt lokket flere nordmenn over Atlanteren for å prøve lykken der.

5.2 Reisefølget

I emigrasjonslistene står Emil som en del av et større reisefølge. Det ser ut til at flere unge menn og kvinner fulgte en 30-årig mann som står registrert som fra Amerika, de er til sammen åtte i tallet. Den som står oppført først i følget, noe som kan tyde på at han er

---

¹³⁰ (Hands Across the Sea- The Wilson Line)

¹³¹ Etersom migrasjonen fra Norge over Atlanteren til USA ble alt vanligere på siste halvdel av 1800-tallet, tiltok også agentvirksomhet, eller det å drive agentur på reisevirksomheten. I praksis vil det si å være kjentmann for de reisende, mot litt betaling, og kontaktpersonen for dem og deres interesser mot de transatlantiske rederiene. Agenter tok opp bestilling fra «sine» passasjerer på alt de måtte trenge om bord på reisen, alt etter hvilke billetter der reisende hadde betalt for. Mange uredelige agenter skapte problemer med tilliten til yrket og virksomheten hvis de fantegikk fra lovnadene sine. Med loven ble det slutt på at mange migranter ble lurt når de kom over til bestemmelsesstedet, noe som tidligere hadde skapt store problemer i ankomstbyene. De norske konsulene, samt norskamerikanske aviser og presse i begge land, ga tilbakemeldinger på slik problematikk. Dette la videre grunnlaget for agentloven av 1869. (Arctander, 1970, s. 30)

¹³² (Øverland, Immigrant minds, American Identities -Making the United States Home, 1870-1930, 2000, s. 24)

ansvarlig for reisefølget heter Johan Moe og kan være eieren av stedet Emil arbeider på.¹³³ Det ser ut til at Johan Moe er sponsor for dette følget som reiser sammen med Emil. Johan Moe kan være agent for farmen Emil Hansen skal jobbe på den første tiden i USA. At billetten til Emil Hansen er “prepaid” taler for at det er gjort en avtale om arbeid for reiseutgiften på forhånd. I emigrantprotikollen fra Kristiania er Johan Moe registrert med “Amerika” som bopel.¹³⁴ Det kan se ut til at alle åtte i reisefølget bodde hos Johan Moe. Moe er registrert som «amerikaner» og destinasjonen er Mayville.¹³⁵ I brevet hilser Emil foreldrene fra flere som står opptegnet i reisefølget på passasjerlistene. Både Lina, Olaf, Edevart og Oluf er han i kontakt med. Han forteller om at “Lina og dom” har hyret seg ut til en farmer og at hun tjener gode penger på det. Hun får 50 daler (dollar) i månedslønn.¹³⁶ Hva de jobber som har vi ingen opplysninger om, men det var vanlig å leie seg ut som snekker eller annet byggearbeid som farmere trengte hjelp til i en bureising. Jenter tok seg gjerne jobb som tjenestepike, kokke eller annet de hadde erfaring fra å jobbe med fra hjemlandet. Edevart må være eldre enn Emil ettersom han har kjøpt seg land, noe Emil selv også planlegger å gjøre, bare han blir gammel nok. Selv om Edevart har kjøpt seg land jobber han i tillegg hos Johan Moe hver dag. Dette vitner om at en settler måtte tjene penger på annet hold for å bygge sin egen farm. I protokollen står det at Emil hadde med seg midler over til USA ved utreisen. Han hadde med seg 40 kroner.¹³⁷ Det tilsvarer 2 870 kroner i dagens verdi.

Agenten for Emils overfart står oppført som Ferdinand J. Elster.¹³⁸ Det er trolig at reisefølget samlet setter seg på tog fra New York for hurtig å ankomme destinasjonstedet Mayville, i det som i dag er North Dakota. Mange guider for migranter advarte om å oppholde seg i New York eller ankomshavnebyen, der var det stor sjangse for å bli lurt av banditter og tjuvradder som lett rundstjal nyankomne for verdier. På tidspunktet for Emil Hansen sin reise ankom han Castle Garden på spissen av Manhattan i staten New York. Castle Garden i Battery Park var forløperen til innvanderermottaket på Ellis Island og var mottakelsesstasjon for immigranter.¹³⁹ Ved ankomst ble de nyankomne sjekket ut med helseattest/sjekk og det var et

---

¹³³ (Emigrantprotokoll i Kristiania, 1882-1883, 1883)

¹³⁴ (Emigrantprotokoll i Kristiania, 1882-1883, 1883)

¹³⁵ (SAO, White Star-linjen, D/Da/L0001: Emigrant, 1883-1890, 1883)

¹³⁶ Emil Hansen brev av Maivile den 25. juni 1884 til Ellen og Hans Digerud: Kjære Forældre og Brødere

¹³⁷ (Emigrantprotokoll i Kristiania, 1882-1883, 1883)

¹³⁸ (Haakenstad, 2013, ss. 358-359)

¹³⁹ (Semningsen, 1975, s. 41)

yrende liv ved kaiområdet "Water front". I billettprisen kan også togreisen fra New York-Mayville ha vært inkludert. Reisefølget tok tog samlet fra New York City til Chicago. I Chicago byttet de til Northern Pacific Railway som fraktet passasjerer helt fram til Moorhead, Minnesota. I Moorhead delte jernbanelinjen seg i to nordlige baner ved elven Red River of the North. Jernbanelinjene fulgte elven på hver sin side nordover. Kart viser at Mayville var en av stopp på jernbanestrekningen som strakte seg over til endestasjon Winnipeg i den britiske dominionen Canada. Chicago og Alton Railroadlinjene reklamerte med at passasjerene ikke måtte bytte vogn selv om den lange reisen bød på mange korresponderende linjer.¹⁴⁰

5.3 Mayville

Mayville er registrert som en liten by i Red River distriktet med sterke bånd til Norge. I forbindelse med hundreårsfeiringen for Norges suverenitet i 1914 var Bjørnstjerne Bjørnsson på Amerikaturne, og fikk en statue reist av seg i Mayville i 1916.¹⁴¹ I dag er Mayville-Portland kjent som tvillingbyer i Cass and Traill County, North Dakota. På midten av 1800-tallet var området kjent som siste skanse mot utmarka, mot det usiviliserte. I USA kalte man områdene «The Frontier». Disse territoriene mot villmarken la USA hevd på og la under seg i bosettingsprosesser. Territoriene ble etter hvert organisert som stater, slik eksempelvis Wisconsin, Minnesota og Dakotane. Norske immigranter var en aktiv del av denne bosettingsprosessen. De norske immigrantene var ønsket både for sin vilje til å drive jorda, og sin store kroppslige arbeidsinnsats. At de bosatte seg langs elvene og de utbygde jernbanelinjene var en ønsket politikk både av myndighetene og av forretningsfolk som hadde egeninteresse i at landet ble tatt i bruk som en del av industrialiseringsprosesser.¹⁴²

Tiden Emil Hansen ankom Mayville er for amerikanere kjent som den forgylte epoke- "the Gilded Age". Epoken er kjent for sin råkapitalistiske drift på naturressursene. Investorene som skapte og investerte i bedriftene på denne tiden var ufattelig rike, og arbeidsformene krevde mange mennesker som brukte rå muskelkraft for å utføre arbeidet. Områdene i Dakota kjent for sine «Bonanza Farms», noe som trakk til seg mange immigranter. Farmene var en inverstering flere rike gjorde i å kjøpe opp store landteiger for å drive jord kommersielt. Jordeiere gikk sammen om å lage, på den tiden, store gårder for å dyrke hvete. Flere av de

---

¹⁴⁰ (Rand McNally and Company, 1883) Kart over jernbanelinjene med trafikk i USA og Dominionen Canada 1883

¹⁴¹ (Olson, 2013, s. 84)

¹⁴² (Mathiesen, "Opp i en høyere enhet: norske utvandrere og den engelske bosetter-revolusjonen", 2017, s. 3)

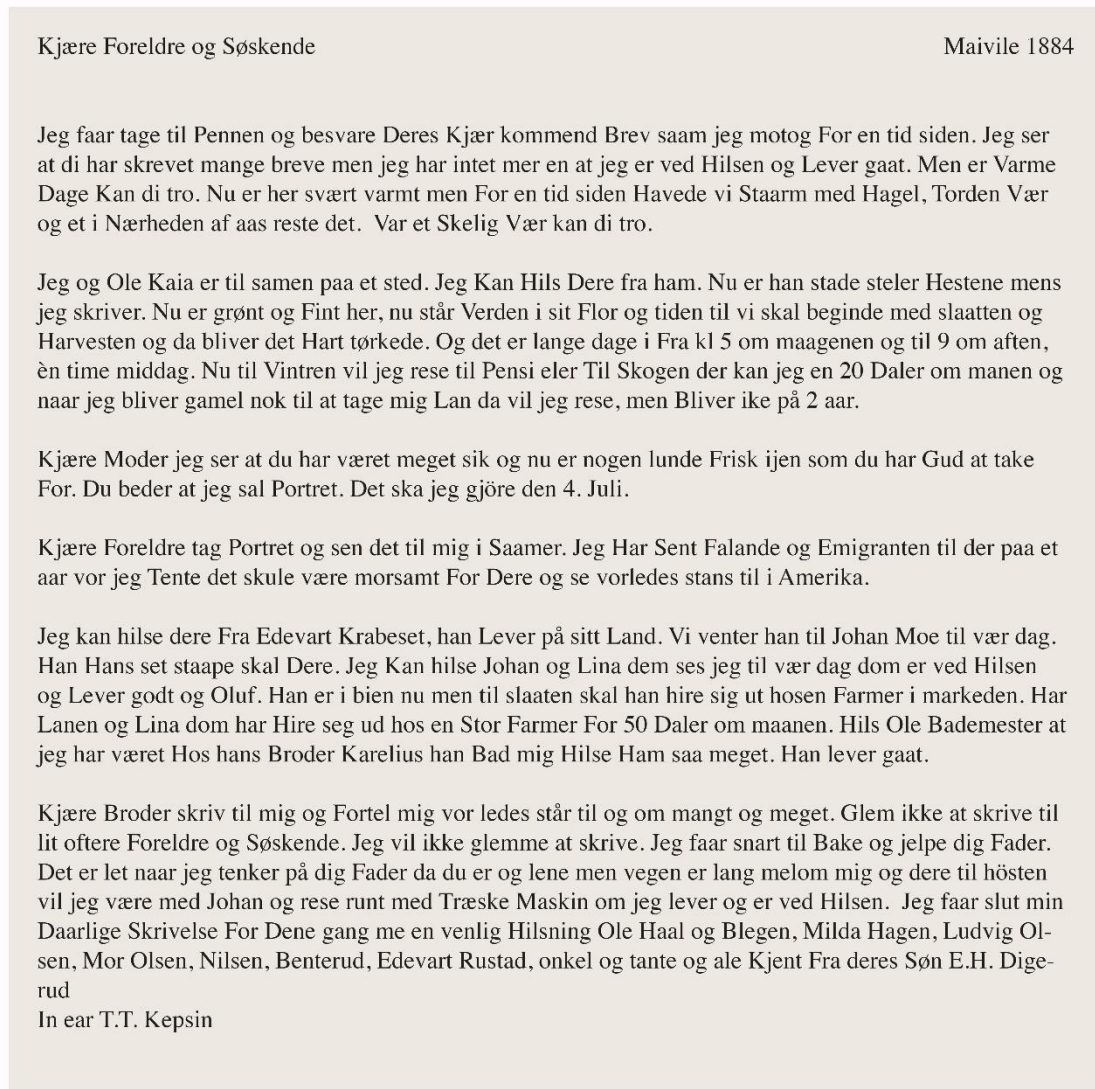
som spekulerte, og investerte pengene sine i farmene ble sentatorer og politikere senere i livet. Mange av de som drev farmene fikk countyet oppkalt etter seg, slik som Cass, Steele, Carrington, Ayr og Edgeley.¹⁴³ Presidenten av det jernbaneselskapet Northern Pacific Railroad Company, George Cass, fikk av sin landagent James Power ideen om å lokke bosettere til Dakotaterritoriene. Jernbaneselskapet hadde millioner mål land å selge, men trengte et insentiv som ville få folk til å ønske å dra til området. Power og Cass planla å bygge opp store gårder som kommersialiserte seg på hvetedyrking. Planen lyktes og mange settlere kom for å arbeide seg opp penger, bosette land og tjene penger på hveteproduksjonen.¹⁴⁴

---

¹⁴³ (EARLY SETTLEMENT OF NORTH DAKOTA PART 2: THE GREAT DAKOTA BOOM SECTION 3: BONANZA FARMING, 2020)

¹⁴⁴ (EARLY SETTLEMENT OF NORTH DAKOTA PART 2: THE GREAT DAKOTA BOOM SECTION 2: OBTAINING LAND, 2020)

Det første brev fra Emil i samlingen er datert 22.06.1884:

Figur 5: Det første brevet fra Emil Hansen i USA.

Emil stiler brevet til både foreldrene og søsken. Han starter med å fortelle at han er ved god helse og er frisk. Emil sitter og skriver brev hjem enten i en liten pause i skyggen eller i middagshvilen sin. Forutsetningen for å skrive brev måtte være til stede, og det er tydelig at roen til å sette seg ned ikke hadde vært lett for å Emil å finne. Det å sette seg ned å skrive brev til de der hjemme kunne være vanskelig å få tid til i en hektisk arbeidshverdag. Å skrive brev forutsetter et sted eller et rom å skrive i og gjerne et bord å skrive ved så lenge en skriver med blekk og papir, slik som Emil gjorde. Et annet vilkår for brevskrivningen er overskudd og tid. I tillegg ser vi av tidligere brev fra Amund Raalien at han venter med å skrive brev til han har noe å fortelle om. Å ha temaer å fortelle om var nok ikke vanskelig i Emil Hansen sitt tilfelle. I brevet forteller han at fikk brev hjemmefra for en tid siden. Mens Emil skriver brev

er vennen Ole og steller hestene, de var nødt til å få mat, drikke og hvile slik som arbeidsfolket. Ettersom Emil har fått litt fri til å svare på brevet fra foreldrene kan det hende at han og vennen Ole avtalte å bytte arbeidsoppgavene denne dagen, slik at Emil fikk skrevet et brev hjem. Å skrive hjem har tydeligvis vært på hans ønskeliste en lengre tid. Han ber om unnskyldning for at han har ventet lenge med sitt svarbrev, og at han har mottatt mange brev fra hjemmet som han ikke har hatt tid og anledning til å svare på. Deretter beskriver han hvordan de rurale forholdene er annerledes enn hjemme og hvor varmt det er. Nettopp noen dager tidligere har de hatt voldsomt tordenvær med hagl og lynnedslag så kraftige at bakken ristet. Sommeren gjør at alt er i fint flor og tørken vil komme senere. Været og temperaturen viste seg gunstig for dyrking av korn.

5.4 The Grandin Farm

Det er ikke lenge til at de skal høste inn hva de har sådd og Emil forteller om hvilke arbeidstider som gjelder på gården. Det er et slit i Amerika med arbeidsdag på åkeren fra fem om morgenen til ni om kvelden med en time middag. Det er sannsynlig at Emil er på Grandin Farm som arbeidskar. Det var vanlig for unge, norske og single migranter å ta seg jobb som de var vant med å utføre i hjemlandet.¹⁴⁵ Emil Hansen er fra et gårdsbruk og vant til å hjelpe til med arbeidet der. The Grandin Farm var en «Bonanza Farm». Uttrykket “bonanza” betegner en mulighet for å tjene store penger eller å raskt få formue på å drive gårdsproduksjon i stor skala. I 1876 dannet brødrene Grandin en av verdens største farmer for kun hveteproduksjon. Det var pionerarbeid å bygge verdens første og største farm med ensrettet drift. Tanken var å selge store kvanta hvete med stor profitt. Bankiere, investorer og forretningsmenn så sitt snitt til å investere penger og få god avkastning på investeringen. En av investorene var Oliver Dalrymple, som eide 40 000 acres av 75 000 på farmen. Omsatt til norske målenerheter for areal er Dalrymple sin andel tilsvarende 161 000 norske mål. Gården var stor og delt inn i mindre seksjoner etter militær disiplin. Investorene ansatte managere og drivere som delte områdene mellom seg. De mindre seksjonene kalte de for “divisions”. I tillegg til gårdsdriften var frakteskiffene på de omkringliggende elvene viktige for å få hveten distribuert til nærmeste jernbanestrekning. Frakteskiffene måtte gå opp og nedstrøms elva og var utstyrt med dampdrevne motorer. I Norge har vi en slik gående på Mjøsa sommerstid, den

---

¹⁴⁵ (Lovoll O. S., Det løfterike landet. Historien om norskamerikanerne, 1983)

heter Skibladner, også kalt “Mjøsas hvite svane”. Fraktebåtene og arbeidsfolkene på båtene var ansatte av samme eiere som bonanzafarmen.

Arbeiderne fikk lønn, kost og losji på disse mindre enhetene. Ved å se på dagsmenyen viser det seg strukturer som passer overens med hva Emil skriver i brevet. Arbeiderne får frokost kl 5 og formiddagsmat kl 09.00. Non eller middag var servert kl 12.00, og Emil skriver han har en time middag. Kl 16.00 var det ettermiddagsmat og det siste måltidet ble servert kl. 19.30. I tiden for innhøstingen ble kun det første og siste måltidet servert innendørs, ettersom både middag, formiddag- og ettermiddagsmat ble servert utendørs på åkrene.¹⁴⁶ Bygningene arbeiderne bodde og sov i var ikke i samme hus som matsalen. Der var det egne kokker og serveringspiker ansatt. Dette var en mulighet for kvinner å få seg arbeid. Denne farmen lå nær byen Mayville. Det kan bety at Emil er i Mayville, North Dakota, også passasjerlisten til White Star Linien fra Kristiania over «*emigranter afgaaende med S.S. Republic Christiania den 9 Marts 1883*», bekrefter at det er “*Mayville, Dakota*”.¹⁴⁷

The Grandin Farm var registrert med nymoderne fasiliteter som telefon, telefonen gikk på batteri og var ment for divisjonslederne. Divisjonslederne kommuniserte med telefonen for å koordinere driften av farmen. Grunnet de lange avstandene på farmen var det hensiktsmessig å organisere seg i lag tilsvarende militært ordenshierarki med arbeiderne på lag, tropp, kompani, bataljon, og divisjon. Denne måten å organisere virksomheten på er hensiktsmessig når man skal gjøre varierende oppgaver, på varierende steder, og over tid. Arbeiderne forholder seg til en “lagfører”, eller “formann”, som gjerne styrer oppgavene for et lag på 10-12 mann. Formannen svarer til “troppsjefen”, som videre svarer til “kompanisjefen”, hvis vi velger de militære termene for å forklare dette på. Dette systemet er oversiktlig, men svært avhengig av at kommunikasjonen imellom de forskjellige nivåene fungerer, og at toppen av pyramiden klarer å formidle sin visjon og sine mål nedover i pyramiden. Dette måten å organisere virksomheten på kan fungere helt fra virksomheter på bare 30-40 personer og opp til store konsern eller hærer på mange hundretusen mann. På farmen var det på det meste 800 arbeidere åkrene.¹⁴⁸

---

¹⁴⁶ (EARLY SETTLEMENT OF NORTH DAKOTA PART 2: THE GREAT DAKOTA BOOM SECTION 3: BONANZA FARMING, 2020)

¹⁴⁷ (Emigranter afgaaende med SS Republic, SAO/PAO-0201/D/Da/L0001, 1883)

¹⁴⁸ (EARLY SETTLEMENT OF NORTH DAKOTA PART 2: THE GREAT DAKOTA BOOM SECTION 3: BONANZA FARMING, 2020)

5.5 Tanker om levebrød og bosetting

Dessverre for Emil Hansen som immigrant til USA var han sent ute, det viste seg at årene fra 1874-1883 var svært gunstige for hveteproduksjon, ettersom det kom nok nedbør disse somrene. Disse ni årene gikk samtlige bonanzafarmer godt, og ga utbytte for både arbeid og lønn. Emil skriver at det er svært varmt i juni og at bakken vil komme til å tørke opp ytterligere ettersom sommeren går. Det året han var der startet stagnasjonen og den økonomiske regressen i hvetemarkedet. Overproduksjon og utarming av jorda grunnet ensidig dyrking var en medvirkende årsak til at bonanzafarmene startet å legge ned sin virksomhet med start i 1884.¹⁴⁹ Mange arbeidere på farmene ble arbeidsledige og flere av farmene la ned virksomheten. Jorda farmene lå på ble stykket opp og solgt til settlere. Innen år 1900 var alle bonanzafarmene nedlagt.¹⁵⁰ Det ble press i arbeidsmarkedet. Dette kan være grunnen til at vi finner Emil Hansen arbeidende i en annen stat året etter.

Emil Hansen er sammen med sin venn Ole Kaia som steller hestene mens Emil skriver brevet. Men Emil, – han har planer om å reise videre til Pensi. Han tenker på å dra for å jobbe i skogen til høsten, for der tjener skogsarbeidere 20 daler i månedslønn. Jeg antar at stedet Pensi er skrevet lydrett. Ved å ta geografien til hjelp ser jeg at han ikke er langt fra grensen til Canada, og at det finnes et sted som bærer navnet Pansy, i Manitoba like før Winnipeg. Pansy ligger på den kanadiske siden av grensen mot North Dakota. Derfor er det ikke usannsynlig at han kunne tatt seg reisen over til Canada. Red River of the North renner ut i Winnipeg, hvor jernbanestrekning også har sitt endestopp. I Winnipeg fantes det andre linjer å korrespondere med. Jernbanekartet over ferdige kommunikasjoner fra 1883 viser at det ikke er mer enn fjorten stopp fra Mayville til Penza, hvis han kommer seg over elva og tar toget fra Crockston, i Polk County, Minnesota. Penza er andre stopp etter Emerson, første stopp på jernbanen mellom Winnipeg i Manitoba, i den britiske dominionen Canada, og Glyndon i Clay County, Minnesota, USA. I Penza er grunnlaget for småbyen jernbanepensa som førte de to linjene fra sør over i ett jernbaneløp.¹⁵¹ Emil kunne ganske raskt ha beveget seg over grensen til Canada for å søke lykken der. I 1880-årene begynner den gode jorda å bli opptatt av farmere som slo seg ned på et tidligere tidspunkt. Dette gjorde at mange nordmenn forlot

---

¹⁴⁹ (EARLY SETTLEMENT OF NORTH DAKOTA PART 2: THE GREAT DAKOTA BOOM SECTION 3: BONANZA FARMING, 2020)

¹⁵⁰ (NORTH DAKOTA AGRICULTURE PART 1: NORTH DAKOTA AGRICULTURE SECTION 7: BONANZA FARMS, 2020)

¹⁵¹ (Rand McNally and Company, 1883)

Dakotane, til fordel for landområder som var ledige i det britiske Canada. I årene 1886-1930 dro 38 661 nordmenn for å drive jord i Canada.¹⁵²

Mange fler gjorde det Emil Hansen funderte på, skaffet seg arbeid i USA til å begynne med. Når de hadde råd og anledning kjøpte de seg jord nord for USA, og vandret videre nordover for å bosette seg og leve av jorda i Canada. Canada blir slik sett en korridor for norske migranter som kommer for sent til å bosette seg i rurale områder av nordre Midtvesten. I den kanadiske folketellingen av 2011 oppgir så mange som 452 705 seg som av helt eller delvis norsk opprinnelse. En betydelig mengde norske immigranter vandret over grensen fra de amerikanske nordstatene til det britiske Canada. Jernbaneutbyggingen i Canada var en blå kopi av hvordan det ble gjort i USA;

Akkurat som i USA ga dominionen landområder på begge sider av jernbanelinjen og reserverte annenhver seksjon for gårdsbruk og forkjøpsrett med en viss fleksibilitet.

Canadian Pacific og dominionen søkte bosettere fra USA. Agenter som var stasjonert i byene i øvre Midtvesten tilbød gratis grunn og transport til dem som ønsket å se land i de kanadiske prairieprovisene.¹⁵³

Å drive farm i Pansy, eller et annet sted, som Emil Hansen later til å ha planer om i juni 1883, måtte vente enda i to år. Emil Hansen var for ung til å kjøpe jord, ettersom loven “Homestead Act” krevde en myndighetsalder på 21 år.¹⁵⁴ Loven krevde i tillegg at en var tidligere straffet, hvit og fri. Homestead loven av 20 mai 1862 krevde at søkeren var amerikansk statsborger eller europeiskfødt immigrant som søkte amerikansk statsborgerskap. Med loven kunne bosettere få gratis eller svært billig jord. Som bosetter forpliktet en seg til å bygge et permanent hjem og forbedre eiendommen for nydyrking. Videre måtte bosetteren drive jorda i minst fem år uten fravær på mer enn seks måneder. Eventuelt kunne Emil Hansen kjøpe jordeiendom gjennom “Preemption Act”.¹⁵⁵ Denne loven tillot bosetteren å få forkjøpsretten av offentlig jord til en fastsatt minimumspris. Forutsetningene var bosetting, forbedring og dyrking av jorda. Emil Hansen skriver at han skal reise for å kjøpe land om to år, uvisst om han tenker på å ta seg land i USA eller Canada. Med kunnskapen han hadde, og tiden han var

---

¹⁵² (Lovoll O. S., Den lange overfarten - Tidlig norsk utvandring til Amerika, 2016, s. 195)

¹⁵³ (Lovoll O. S., Den lange overfarten - Tidlig norsk utvandring til Amerika, 2016, s. 196)

¹⁵⁴ (Rasmussen, 2020, s. 57)

¹⁵⁵ (Steward, 2017, s. 27)

i, snudde utviklingen i det løfterike landet USA. Flere nybyggere tok valget om å dra videre til Canada for å oppfylle drømmen om å drive, leve av og på jorda som bønder.

Mayville pekes ut som en av flere moderkolonier for norske settlementer i Nord Dakota. Stedet er et eksempel på regional tilknytning til Norge. Tilknytningen til Norge er med på å påvirke bosettingsmønsteret ved at stadig nykommere tok seg jobb og bosatte seg hos slektninger eller tidligere granner fra opprinnelsesbygda. De unge nykommerne jobbet seg til penger for å kjøpe jord og/eller skaffe seg arbeid. Navngivning på både menigheter og settlementer gjenspeiler forbindelser til Norge.¹⁵⁶ I teksten har vi et eksempel på brevet til Ellen Digerud fra vennen Amund Raalien, han stiler brevet med hjemmeadressen “Raalien Grant” hvor brevet skrives. Brevet er sendt fra Delaware, Grant County, Minnesota.¹⁵⁷ Emigrasjonsprotokollen bekrefter at Emil hadde planlagt å reise til Mayville allerede da han betalte for billett fra Vinger til USA. Slik vet vi at han nådde sitt mål for reisen over.

Emil forteller ikke hvor han er, men – sier han er på et sted, sammen med Ole Kaia. Ole Kaia er en venn, trolig en som er kjent av familien. Listene for ansatte på Kongsvingerbanen i 1872 viser Olaus Olsen, registrert som lokomotivfører.¹⁵⁸ I emigrasjonslista står han oppført som gift fyrbøter. Som mange andre yrker som ikke finnes lenger fantes det et strengt hierarki innad for ansatte i den statlige jernbanen.¹⁵⁹ Jernbanekalenderen gir gradene en må gjennom for å komme seg opp til lokomotivføreryrket. Som nyansatt måtte du først ta jobben som løpegutt, deretter pusser, så hvis du var heldig fikk du komme inn for å jobbe i verkstedhallen. Der var det flere arbeidsoppgaver som ventet. Kom du først inn i verkstedhallen kunne du starte som pusser, og rykke opp til både fyrbøter og lokfører etter som du fikk erfaring og viste deg være tilliten verdig.¹⁶⁰¹⁶¹

---

¹⁵⁶ (Lovoll O. S., Det løfterike landet. Historien om norskamerikanerne, 1983, s. 86)

¹⁵⁷ (Amund E. Raalien, Delaware, Grant, Minnesota, United States., 2017)

¹⁵⁸ (Hovedjernbanen og dens Dampskibe, Kongsvinger- og Hamarbanen, 1872, s. 10)

¹⁵⁹ (Digerudsamlingen, et privatarkiv på Anno Museum, Gyldenborg Kongsvinger.)

¹⁶⁰ (Hovedjernbanen og dens Dampskibe, Kongsvinger- og Hamarbanen, 1872)

¹⁶¹ (Digerudsamlingen, et privatarkiv på Anno Museum, Gyldenborg Kongsvinger.)

5.6 The Northern Pacific Railroad Company

Kanskje var det ikke tilfeldig at Emil reiser med flere med yrkesbakgrunn fra jernbanen. Kanskje er det heller ikke tilfeldig at de reiste til Mayville. I 1869 startet pionerene å ta land på vestsiden av Red River dalen. Massiv innflytting og settlement kjent som det “store Dakotalandnåmet” foregikk i 1879-1886. Nord-Dakota kom til å bli delstaten med størst andel befolkning med norsk opprinnelse. I det lett skrånende slettelandskapet dannet Red River-elva og tilløpselvene countyrader med norske immigranter som settlere. Settlerne etablerte små handelssteder langs dalen. Nordmenn likte å følge skogen og elva fordi de var vant med den type landskap. De åpne slettene med uendelig synsrand var ikke noe et førstevalg ved settlement, for de nordmennene som kunne velge. Grand Forks og Fargo ble de største handelssentrumene. Småbyene i forbindelse med småelvene slik som Hatton, Mayville og Hillsboro var viktige for frakt av hveten som ble dyrket i området. På tiden Emil Hansen var i Mayville var en stor del av arbeidet med å frakte hveten gjort av elevbåter som trafikkerte og fraktet kornet til de større byene for videre distribuering. Jernbaneselskapet Great Northern Railroad tiltrakk seg landsøkende norske immigranter, som flyttet vestover langs hovedlinjen til jernbanen.¹⁶² Utvidelsen av jernbanelinjer i de nordvestlige delene av USA sammenfalt med den store mengden norske bønder som søkte nye sjanser for et trygt og godt liv med å bosette seg på egen eide jordeiendommer. Hvis Ole Kaia er et kallenavn/kjæleavn grunnet utseende kan det stemme, ettersom fyrbøter på damplokomotiv jobbet med å skuffe kull. Fyrbøtere var ofte svarte grunnet mange timer med skuffing av kull og varmen gjorde fyrbøterne svette i loket. På arbeid ville han naturligvis vært svart som en kaiefugl.

I løpet av 1865-1915 reiste nesten 677000 nordmenn over havet til Amerika.¹⁶³

Jernbaneutbyggingen foregikk i stor skala og tanken om å knytte øst og vest sammen oppe i nord var ved å lykkes. Desverre gikk jernbaneselskapet som hadde konsesjon på sammenføyingen mellom de nordgående og øst-vestgående jernbanelinjene konkurs i 1884. Dermed ble ikke jernbaneutbyggingen fullført mellom Devils Lake-området og de sør-nordgående linjene ved Mayville-Portland på dette tidspunktet.¹⁶⁴

---

¹⁶² (Lovoll O. S., Norske aviser i Amerika- Framveksten av en nasjonal norskamerikansk presse, 2010, s. 188)

¹⁶³ (Lovoll O. S., Norske småbyer på prærien - En kulturhistoriske studie, 2005, s. 49)

¹⁶⁴ (State Historical Society of North Dakota, 2020)

5.7 Sameksistens med urbefolkningen.

I Dakotaområdet var bosettingen og landnåmet på bekostning av innfødte som bodde og levde i området fra tidligere. Allikevel var ikke møtene mellom norske settlere og indianere nødvendigvis blodige. De norske settlerne måtte lære seg å leve i sameksistens med de innfødte. I 1887 kom en lovpresisering, kalt "The Dawes Act".¹⁶⁵ De skandinaviske immigrantene og bosetterne hadde ikke mer land å "homestead", men bosettingen var ønsket av staten og lovene endret seg for å kunne tilby større landområder for bosetting. Følgen av loven var at indianere som levde i reservatområdet, opprettet for dem i 1867, ble oppløst. Reservatet ble opprettet for dakotaindianere av amerikanerne da de tapte land til USA i krigen mot Dakotastammen i 1862. Med dette ble større landområdet som indianerne levde på friggitt til oppkjøp av enkeltpersoner. Loven krevde at det var enkeltpersoner og ikke grupper av mennesker som kunne eie land.¹⁶⁶ Urbefolkningen ble med dette landløs og det stilte større krav til de norske bosetterne. De måtte ta hjelp av hverandre og avtale grenser både sosialt og kulturelt som gjorde sameksistensen levelig. De delte området, til tross for store forskjeller på juridiske- og borgerlige rettigheter, mellom guppene. De var avhengige av hverandre i felleskapet de hadde knyttet til landskapet. Det å leve av og på hva jorda ga av avlinger var felles for både bosettere og urbefolkning. Urbefolkningen hadde stor kunnskap og erfaring i å overleve i klimaet, slik kunnskap var viktig og ettertraktet av de norske settlerne. Settlerne avtalte dugnad med urbefolkningen mot mat i åne- og dyrkingstider, og de delte verktøy og nyttig kunnskap med hverandre.¹⁶⁷ Nettopp i Devils Lake-området fortelles det om tilfeller av samhandling og handel mellom norskamerikaner og urbefolkningen.¹⁶⁸

Emil Hansen nevner ikke innfødte i sitt brev hjem fra tiden i Dakota. Årsaker til dette kan være at han ikke var i området permanent, men som en flyktig arbeider, som dro fra sted til sted etter hvor lønna var best. Hvis han hadde vært noen år eldre og tatt seg land, ville han trolig møtt på utfordringer med å eksistere på samme område som innfødte. Ettersom han ikke eide hverken land eller huset han bodde i, vil han ikke ha vært den som åpnet døra hvis det kom uventet eller uinvitert besøk.

---

¹⁶⁵ (Hansen & Sun, 2017, s. 1923)

¹⁶⁶ (Hansen & Sun, 2017, s. 1924)

¹⁶⁷ (Hansen & Sun, 2017, s. 1927)

¹⁶⁸ (Hansen & Sun, 2017, s. 1931) Hansen og Sun forteller om hvordan de innfødte og de ofte fattige norske settlerne delte erfaringer og samarbeidet om hvordan en best mulig kunne klare seg i det karrige landskapet. De norske settlerne ville være gode kristne og dele ut mat til gjester som kom på uventet besøk, spesielt viktig var det å gi mat til trengende. Ettersom deling av mat ikke var en del av settlernes kultur syntes de at indianernes måte å komme inn i huset uten å banke på døra og kreve å spise måltider, uten å ha med medbrakt, var på linje med tigging.

5.8 Emil Hansen ønsker fotografi av familien

I brevet skriver Emil at moren har bedt ham sende seg sitt portrett. Emil har selv sterke ønsker om å motta portrett fra foreldrene og søsken. Han skal ta et av seg selv som en del av nasjonaldagsfeiringen 4 juli.¹⁶⁹ Antageligvis visste Emil at det kommer en omreisende fotograf på denne dagen, eller at han har fri, slik at han kan reise til fotostudio. Muligens har han bestilt time i byen Mayville hos fotograften som en del av nasjonaldagsfeiringen 4 juli. Å ta portrett var populært for norske immingranter i USA. Det å sende bilde av seg selv hjem var noe de fleste fikk til og brukte tid og penger på. Sigrid Lien vektlegger fotografi i norgesbrev som en trøst når lengselen etter de der hjemme blir for stor.¹⁷⁰ I tillegg viser fotografi i amerikabrev sendt over Atlanteren hvordan en lykkes i det løfterike USA. Det representerer framgang ved valg av klær og stil. Det å vise seg fram i sine nyeste plagg vitnet om sannhetsgehalten i påstandene om å tjene mer penger i Amerika. Slik ble fotografiet et bevis på at påstandene var sanne. Gulliksen forteller at det å lyve for sine nærmeste var noe en ikke gjorde i amerikabrev.¹⁷¹ Ved å sende med ett portrett kunne framgang som ikke var lett å skrive hjem om synes og tale for seg selv i et fotografi.

Riften etter å vise de der hjemme sin framgang og hvordan de klarte seg i USA var stor. Etterspørselen etter å få tatt sitt portrett skapte arbeidsplasser for nyankomne norsk immigranter. En del ugifte unge norske menn og kvinner livnærte seg som fotografer med eget fotostudio eller som omreisende fotografer på landsbygda i Midtvesten. Fotostudioet var et fast innslag i småbyer i Midtvesten, og det var hundrevis av norskamerikanske fotografer i virksomhet.¹⁷² Ettersom mengden av immigranter var stor var det rom for å holde seg med en norsk fotograf. Disse fotografene ble småbyens arena for et komplekst sosialt samspill og utvikling av en særegen multietnisk kultur. Reisefølget til Emil har sikkert også ønsket å dokumentere med fotografier hvordan det gikk dem i Amerika. Som følge av lysten til å vise fotodokumentasjon på livet i USA vokste etterspørselen for postkort fram. I starten av 1900-tallet opphevet det amerikanske postvesenet monopolet på produksjon av postkort, og markedet for å produsere og selge postkort med motiver fra småbyene i Red River Valley var stort. Mange ønsket å sende postkort fra der de var hjem til Norge. Postkortet kunne enkelt vise fram The Grandin farm, slik at slektningene hjemme fikk se. Det kunne også vise en

---

¹⁶⁹ Emil Hansen brev av Maivile den 25. juni 1884 til Ellen og Hans Digerud: Kjære Forældre og Brødere

¹⁷⁰ (Lien, 2009, s. 13)

¹⁷¹ (Gulliksen Ø. T., 2000)

¹⁷² (Lien, 2009, s. 88)

større urbanisering med motiv av byen eller de nye stedene som Emil Hansen var innom. Postkort var lett vint å skrive på og raskt å sende hjem i posten, det må ha vært et etterspurt produkt.¹⁷³ Desverre finner vi ingen slike postkort i Digerudsamlingen.

Om alle som skulle til Mayville var i et følge var de åtte til sammen, en fra Amerika, to fra Kongsvinger, tre fra Vinger og to fra Odalen. Ole Kaia kan være et kjæleavn på Olaus Olsen, som var 57 år gammel fyrbøter, i andre kilder er han registrert som lokomotivfører.¹⁷⁴

Immigrantene bodde gjerne hos bygdekjente frender eller slektninger, og hjalp dem med gårdsdriften.¹⁷⁵ Det å være skyldig arbeidskraft i en viss, på forhånd avtalt, tid i betaling for reisebilletten var vanlig. Friheten med å jobbe og tjene egne penger på store hvetefarmer må ha vært forlokkende for en ung gutt. Ikke minst var han lokket av den reklamen som sirkulerte om Red River-området hjemme i Norge.

5.9 Emil Hansen vurderer framtidssikter

Emil Hansen skriver til faren at han er lei seg for at han ikke hjelper faren hjemme og at han snart får komme hjem slik at faren ikke er alene med alt ansvaret. Her viser Emil Hansen at han plages av dårlig samvittighet ved å reise fra resten av familien hjemme. Om han oppriktig mener at han skal reise hjem er usikkert, for han snakker om flere alternativer til hva han skal gjøre i framtiden. Kanskje er Emil Hansen usikker på om det vil gå godt for han i USA, og lager en åpning for å returnere? Det er ikke trolig at han vil gjøre alvor av å reise hjem. Hans planer fram i tid om å ta seg land og reise til Canada eller til skogen peker ikke i retning returnering, snarere tvert imot. Midlertidighet vektlegges som en del av det å være migrant. Migrantene endrer tidsperspektiv underveis. Følelsen av tilhørighet og hva som er "hjemme" endres fra opprinnelsesland til destinasjonsland ettersom tiden går.¹⁷⁶ Frasen til faren er et uttrykk for dårlig samvittighet for å ha reist fra de hjemme. Det betyr at Emil Hansen kjenner dårlig samvittighet ettersom det er færre om å ta ansvar hjemme. Det kan også tolkes som et uttrykk for hjemlengsel, og en bekreftelse på at han fortsatt tenker på de der hjemme.

Emil Hansen avslutter brevet med en innstendig bønn om at familien må skrive snart til ham. Han slår til avslutningsvis med å hilse fra et titalls mennesker, alle frender av foreldre eller

---

¹⁷³ (Lien, 2009, s. 99)

¹⁷⁴ (Fortegnelse over personale ved Hovedjernbanen og dens Damskibe, Kongsvinger- og Hamarbanen., 1872, s. 10)

¹⁷⁵ (North Dakota Studies — State Historical Society of North Dakota, 2020)

¹⁷⁶ (Erdal, 2014, s. 365)

søsken og til og med fra tante og onkel.¹⁷⁷ Dette indikerer at Emil Hansen har kontakt med slektninger og bekjente fra Vinger eller Kongsvinger som han treffer jevnlig. De andre nevnte personene som hilser med hjem i Emil Hansen sitt brev er flere enn de som står oppført i reisefølget hans. De er trolig bygdefrender eller granner til familien hjemme. Det styrker Lovoll sin påstand om sterk binding mellom bygder i Norge og respektive nysettlementer i USA.

Figur 6: Kartet viser Emil sine holdepunkter i USA.

---

¹⁷⁷ Emil Hansen brev av Maivile den 25. juni 1884 til Ellen og Hans Digerud: Kjære Forældre og Brødere

6 Arbeidslivet i USA

Vi finner Emil Hansen i alle de røde markeringene i kartet overfor. Enten er han på besøk hos slektninger eller på reiser for å tjene penger.

6.1 Omreisende arbeidsmigrant

Sommeren 1884 hadde Emil Hansen planer for den kommende høsten om å bli med Johan Moe rundt på gårder med treskemaskin.¹⁷⁸ Norskamerikanske bosettere hadde stor nytte av de omreisende og tallrike nykommerne som var til god hjelp for bøndene. Nykommere fra Norge var billig arbeidskraft som var til å stole på. De var i et avhengighetsforhold der de både bodde og arbeidet for arbeidsgiveren sin. Hvis de i tillegg hadde kommet over med en fohåndsbetalt billett tok det nykommerne stort sett ett arbeidsår med kosten å bli gjeldfrie. At bønder i USA tilpasset seg andre metoder, større redskap og maskiner, større topografi og jorder er noe Emil Hansen vitner om i sin beskrivelse av hverdagen som arbeidskar på farmen.¹⁷⁹

Å ta seg jobb om høsten under “harvesten” med omreisende treskemaskin var sikkert spennende og en mulig kjærkommen ekstrainntektskilde for Emil Hansen. Hvis Johan Moe hadde kjøpt seg treskemaskin var det viktig å reise rundt til omkringliggende farmer for å bruke treskemaskinen i innhøstinga av kornet. Emil har nok fått forspørsel av Johan Moe om å være med på et treskelag. Å jobbe på treskelag kunne være en riktig så innbringende jobb for den som eide treskemaskin. På treskelaget var det unge menn som arbeidet for avtalt lønn. Enkeltinvesteringen som ble gjort i maskinen kunne fort komme til å avkaste seg godt i tiden før de fleste farmere fikk råd og mulighet til å kjøpe seg treskemaskin selv. Dessuten hadde det å være omreisende sine fordeler i et norsk settlermiljø. Å reise rundt innebar å vise seg fram for mulige nye arbeidsgivere.

Omreisende og ferske immigranter fra Norge var kjærkommen arbeidskraft på private gårder som var under settlement. Her trengtes arbeidskrefter til å reise bygninger og annen ekstra arbeidshender de første årene. Immigrantene jobbet som sesongarbeidere på de store bonanzafarmene i sesongen fra vår til høst for å tjene penger til å komme seg videre i livet. Den amerikanske folketellingen av 1885 viser at Emil har flyttet på seg, og befinner seg på den østlige siden av Red River. Han er registrert som 18 år og var inneboende hos en familie i

---

¹⁷⁸ Emil Hansen brev av Maivile

¹⁷⁹ (Lovoll O. S., Det løfterike landet. Historien om norskamerikanerne, 1983, s. 88)

sørligere del av Minnesota. Han bodde hos familien Varhold i Prairie View Township, Wilkin County.¹⁸⁰ Det er trolig at han livnærte seg som gårdsgutt her. The Grandin Brothers hadde “bonanzafarm” også i Minnesota, så det er mulig han gjør samme jobb som han gjorde på Grandin Farm i Mayville. Området Emil Hansen er på i 1885 ligger mellom Fargo og Fergus Falls i nabostaten Minnesota. Wikin County grenet til Grant county i sørøst. Tidligere i teksten har vi sett brev fra nabocountiet Grant.¹⁸¹

Emil fortsetter å livnære seg på kjente arbeidsforhold langs elva Red River of the North og han livnærer seg på arbeid knyttet til jordbruk. I 1885 er han lenger sør enn Mayville, hvor han sendte det første brevet fra. Fergus Falls har vi støtt på tidligere i teksten, med nærheten til Amund Raalien, han som sendte brev til Ellen Digerud to år før Emil dro til Amerika.

Neste brev fra Emil, i samlingen, hopper seks år fram i tid. Emil stiler fortsatt til både foreldre og søsken.

Chicago den 30/III 1890

Kjære foreldre og søskende

Jeg vil tage til pennen og be svare deres kjærkomende Brev vor av jeg er meget taknemlig For vor av jeg ser at di er nogen lunde Friske men jeg ser at di Moder Har veret Sig

Det er meget slemt men det er ikke rart di Har arbeit meget hart i deres tid og streft meget vor aas Jeg kan fortelle dere at jeg er Frisk til Dato og det same ønsker jeg at Höre fra dere ijen. Di spørger om Elise Har veret mig utro, men hu er mig Tru og vil blive til evig tid. Hun er en sjelden Pige

Jeg reiste til Utah i anledning min Hilse. Jeg var meget Daarlig den tid jeg reste dit det er en meget dumt plan jeg var der i nesten 4 maaner jeg arbe i en tunel langt under jorden og det jik meg ganske Bra men det var mange mensker som Blow i jel slagene og skut av Farlige Mensker og i Fra røvet deres Penge som de hade arbe Meget Hart For jeg vart lit Fordervet i den ene Hand men det er at ved med med det var en Man som moste Basen og slo mig på handen og Brekte en tomelfinger og det er mange Mormoner der og det er et meget Farlig folk men det er en Meget fin Plas. Det var Salt Lck City. Jeg kan Hilse dere i Fra onkel Kareljus han har For Pakted farmen til onkel Lars og skal vere someren

Skrive til
Cleeming Hill
Wodbury CO Iowa

Jeg har bedet Han skrive til dere og han sagede han vilde

Jeg har skrevet til Lars men ikke noget svar ennu. Line er en meget Flink pige og hun Har Gode dage Hun har mester som hu vil vil Hu gaar paa skole til veg, tid og spiler og singer

Figur 7: Emil Hansen forteller arbeid i Salt Lake City.

---

¹⁸⁰ (Minnesota State census, 1885, 2020)

¹⁸¹ Amund Raalien brev av Raalien Grant 4de januar 1881 til Ellen Digerud: Gode ven, Elen. Se appendiks 2.

Her møter vi Emil som har reist til Utah i 1890 for å jobbe. Han virker til å angre avgjørelsen, og mener i etterkant at det var en feil vurdering. Emil forteller at han reiste for å jobbe i tunnell i Utah. Der har han blitt skadet i en voldsepisode. Hånden hans virker nesten ikke etter at en person slo ned Emil sin bas, basen var arbeidsleder og ansvarlig for sprenging i tunnelen. Deretter knakk eller slo samme person hånden hans og Emil brakk en tommelfinger. Emil Hansen var et kvart år på tunnelarbeid i Salt Lake City. Emil har dårlige erfaringer med mormonerne i Salt Lake City, han anser dem som farlige mennesker. Han forteller at mormonere ikke var til å stole på og kunne frarøve folk verdier de hadde jobbet hardt for å tilegne seg. Han virker sjokkert over hvordan mormonerne oppførte seg mot andre mennesker, ikke til å unders over etter å ha opplevd blind vold. Disse hendelsene er dokument av flere enn Emil. I perioden han var på tunnelljobb var mormonerne for mange amerikanere å anse som en trussel mot det amerikanske samfunnet. Mormonerne ble ansett som despotiske og farlige.¹⁸² Emil har opplevd å se dramatiske hendelser på nært hold. Han har erfaringer med at arbeidskollegaer og andre mennesker har blitt skutt for sine verdier og frarøvet sin arbeidsfortjeneste. Emil var ikke alene om å være skeptisk til mormonerne, de hadde ikke vært ønsket i Norge ettersom de falt utenfor statsreligionen. Lovoll forteller om hvordan nordmenn i USA gikk over fra haugianismen til å bli mormonere allerede i 1836.¹⁸³ Også i USA var mormonerne i konflikt på to måter, det ene var å true konstruksjonen om kjernefamilien som et amerikansk ideal, med sitt tillatte flerkoneri. Den andre konflikten gikk på trosfriheten som myndighetene i USA lovte sine borgere.¹⁸⁴ I 1905, fem år etter Emil var i Salt Lake City på arbeid, var om lag 3000 nordmenn og 13 000 dansker vandret til byen for å slutte seg til mormonismen. Det var en overvekt av norske kvinner som reiste ettersom flerkoneri var en av del av levesettet for mormonerne. Mange av de norske settlerne var enslige menn, på jakt etter en norsk jente å gifte seg med. Det kan være at norske enslige settlere så på denne jentevandringen til Salt Lake som en trussel for sine muligheter for å få seg kone. Visdommen om flerkoneri, til sammen med de negative erfaringene, fikk Emil Hansen til å advare de hjemme om hvor ille og rent utav farlige mormonerne var. Det gikk

---

¹⁸² (Ulvund, 2016, s. 214)

¹⁸³ (Lovoll O. S., Det løfterike landet. Historien om norskamerikanerne, 1983, s. 59) Mormonere ble de kalt som var med i den amerikanske vekkelsesbevegelsen og trossamfunnet Jesu Kristi Kirke av de siste dagers hellige, som hadde sitt arnested i Salt Lake City og var med på å danne grunnlaget for at byen ble bygget ute i Utahs ørken. En del norske immigranter var med på å starte trossamfunnet og bygge opp byen. For mer informasjon om trossamfunnet i dag se: <https://www.churchofjesuschrist.org/study?lang=nor>

¹⁸⁴ ("Travelling images and projected representations. Perceptions of Mormonism in Norway, c. 1840-1860", 2016, s. 211)

rykter i samtiden om at mormonerne misjonerte for å få seg kvinnelige sexslaver.¹⁸⁵ Det er nesten så Emil demoniserer mormonerne. Erfaringene Emil opparbeidet seg på arbeidet i Salt Lake City preget ham både fysisk og psykisk i etterkant. Han har vært vitne til endel arbeidsulykker i forbindelse med sprengningsarbeider i tunnellen. Mange mennesker ble sprengt i filler, han omtaler arbeidsreisen til Salt Lake City som en “dårlig plan”. Han forteller samtidig om at det var et vakkert landskap i Utah. Brevet over viser at Emil har investert penger i eiendom, han har kjøpt seg land. Han planlegger å selge tomte når den har steget i verdi og regner med at han vil få en slump penger i fortjeneste. Han skrev hjem at “jeg skal selge den naar jeg faar gaadt betalt for den”.¹⁸⁶

6.2 Kultursjokk av arbeidsoppholdet i Salt Lake City

Erfaringene og angeren han viser kan være et tegn på at Emil Hansen kjenner på et kultursjokk. Å gjennomføre store livsendrende reiser som å migrere til et nytt område langt unna opphavlandet kan medføre kultursjokk. Å flytte fra et land til et annet kan gi følelsen av å midlertidig miste fotfestet. Alt som tidligere var kjent av verdier og normer, rett og galt blir uten betydning. En mister retning i det kulturelle kartlandskapet og kjenner seg ikke igjen i det nye terrenget. Kultursjokket kan beskrives som en kurve hvor trivsel og tid er de to aksene kurven strekker seg mellom. I starten oppleves alt nytt interessant og spennende, denne fasen kalles «turistfasen» og er lett oppadstigende. Neste fase raser kurven nedover og her fester sjokket seg med følelsen av en lever i et samfunn en ikke passer inn i. Ønsket om å reise hjem igjen føles sterkt. Emil skriver ofte om hvordan han vil og ønsker å dra hjem i nesten alle brevene han sender. Mange negative og underlige opplevelser bekreftes med å møte språklige barrierer som berører pragmatikk. Pragmatikk betegner språket i praktisk bruk. En opplever gjerne at en har et språk på enkelt nivå, som ikke reflekterer nyanser og underforståtte meninger. Mange opplever at de snakker som et barn. Å utvikle sitt språk og bruke det rett i gitte situasjoner er noe som man selv må prøve ut og læres ikke bort ved å lese om det. Kodene som en ikke forstår i det nye samfunnet virker merkelige og unaturlig. Lukter og smaker er annerledes enn hjemme og en får ikke tak i de samme matvarene. I tillegg kommer savnet av alle kjente og kjære der hjemme. Begeistring som var til stede i turistfasen er byttet med angst. Følelsen av mestring er borte og byttet ut med uro. Fra denne fasen er det to muligheter, enten bedres følelsene litt over tid eller en opplever krise og ønsker seg kun hjem

---

¹⁸⁵ ("Anklaget for polygami og slavehandel", 2020, s. 8)

¹⁸⁶ Emil Hansen brev av Chicago 26 januar 1891 til Digerud: Kjære foreldre og søskende. Se appendiks 6.

igjen. Sjokkfasen kan bli en overgang til krise der man lenge vil mistrives og lengte hjem. Om en ikke kommer ut av krisen starter en å idealisere opphavslandet og søker sine likesinnede. Emil viser eksempler på dette i flere av sine brev, når han snakker om seg selv, men også bekjente fra Vinger. Han forteller sin mor:

...jeg kan hilse i fra Bertia Raalien jeg såg hende for en tid siden men jeg tror hun trives ikke svært godt men hun har ingen nød sier hun og det ved jeg vel men lengsel er meget slem og Amerika er ikke som mange tenker der er.¹⁸⁷

Allikevel opplever de fleste å skli oppover fra sjokkfasen til en gradvis en følelse av bedring. Nesten umerkelig kjennetegnes fasen med at en starter å mestre flere aspekter av den språklige barrieren og en begynner å bli kjent med lokale mennesker. Fremdeles føles det best å reise hjem, men humøret og tegn på trivsel er på vei opp og en er kommet til en reaksjon og bearbeidelsesfase. Herfra kan en starte å tenke at det går bra i det nye landet og klatre oppover trivselskurven. Over tid kommer en til å nå neste fase som er en nyorienteringsfase. Denne fasen gjør det greit å leve sitt liv i det nye landet.¹⁸⁸

6.3 Emil Hansen arbeider i det norske Chicago

Emil Hansen sender fra 1890 brev fra Chicago, og det tyder på at han har sin bopel i denne storbyen. Alle senere brev fra Emil kommer fra Chicago. I 1833 var Chicago en beskjeden klynge med hus langs bredden av Lake Michigan, innbyggerne talte omlag 350 mennesker.¹⁸⁹ På 60 år vokste byen enormt og i 1893 var Chicago USA sin nest største by, med mer enn en million innbyggere. Mesteparten av befolkningsveksten besto av immigranter. Årsaken til at det var attraktivt å bosette seg i Chicago var den gunstige beliggenheten. Jernbanelinjer vestover og Michigan Canal som åpnet i 1848 gjorde byen til et kjernepunkt for andre varer enn immigranter og byens posisjon som handelssentrum var et faktum. Chicago befant seg i krysspunktet mellom det landbruksproduserende vest og det industrielle vest, og derfor fantes det gode muligheter for å finne seg godt lønnet arbeid. En norsk urban koloni hadde vokst fram i storbyen Chicago, da en del nordmenn byttet ut det å leve av og på jorda i farmerlivet med storbyens frihet. Flest norske nykommere slo seg ned i prairiebyen langs bredden av den store sjøen. Dette var ikke unaturlig da de aller fleste norske immigranter kom seilende inn til

---

¹⁸⁷ Emil Hansen brev av Chicago den 5. desember 1898 til Digerud: Foreldre og Söskende. Se appendiks 13.

¹⁸⁸ (Dahl, 2001, ss. 197-201)

¹⁸⁹ (Lovoll O. S., A Century of Urban Life Chicago. The Norwegians in Chicago before 1930, 1988, s. 11)

Chicago over Quebeck.¹⁹⁰ Verdensutstillingen var i Chicago i 1893, og bekrefter den sterke stillingen byen hadde for handel og byggevirksomhet i samtiden.¹⁹¹

Den norske kolonien i Chicago holdt i starten til ved Milwaukee avenyen for senere å flytte seg vestover i det voksende bylandskapet. Som en naturlig forlengelse av et sterkt etnisk samhold i byen får følger for giftemønsteret innad i gruppen. Nordmenn i Chicago praktiserte en svært høy grad av endogami. Det betyr at at en inngår ekteskap med en person fra samme nasjon. I 91% av tilfellene av alle inngåtte ekteskap i sterkt skandinaviske bosettinger i Chicago i 1880, hvor en nordmann var involvert, var også ektemaken av norsk opprinnelse.¹⁹² Det endogamiske giftemønstret endret seg, i 1910 giftet tre av fire nordmenn seg med make fra norsk opprinnelse.¹⁹³ Nordmenn fortsatte å bosette seg i norske kolonier helt fram til 1920, hvor tilstrømmingen av norsk immigranter svant hen. Dermed falt grunnlaget for dannelse og opprettholding av nye, store norske bosettinger bort.¹⁹⁴ Nordmenn i Chicago var i ferd med å gå inn i det amerikanske samfunnet.

---

¹⁹⁰ (Lovoll O. S., Den lange overfarten - Tidlig norsk utvandring til Amerika, 2016, s. 56)

¹⁹¹ (Lovoll O. S., A Century of Urban Life Chicago. The Norwegians in Chicago before 1930, 1988, s. 189)

¹⁹² (Lovoll O. S., Norske småbyer på prærien - En kulturhistoriske studie, 2005, s. 37)

¹⁹³ (Mauk, 2011, s. 147)

¹⁹⁴ (Lovoll O. S., Det løfterike landet. Historien om norskamerikanerne, 1983, s. 152)

Chicago Set 28 1890

Kjære Foreldre og Söskende

Jeg vil tage til Penen og be svare deres kjærkomende Brev vor av jeg er meget taknemlig For jeg ser at dere ere Friske til dato og det same gode kan jeg Fortele dere jeg ser at Karsten er meget Daarlig og det er meget slemt men jeg Haaber med Guds magt at han bliver bra ijen

Jeg ser at det er mange Forandringer jeme siden jeg reste at skal Blive jernbanc opp gjenem Saalör og det vil bleve meget arbeide der og jeg tenker det vil blive til Fördel for vinger og jeg ser at venter mig jem til jul men jeg skal kome til voren om jeg lever saa lenge om trent i juni jeg har kjøpt mig en Tomt her i Bjen men jeg vet ikke vad tid jeg komer til at Ledge den man kan tjene Penge paa den jeg gav 3.90 og man kan be tale saa meget man vil i maanen jeg sente dere 80 Kroner for en tid siden men ikke noget svar jeg ved ikke om det er komet Fram eler ikke. Skriv til mig saa snart di kan og fortel mig di har Faet dem jeg arber på den same Plasen ennu og jeg har fact lit mere betalt jeg har arbet og jeg tjener nok saa bra jeg ser av deres brev at di bliver gamle og det er ikke at undre paa di har streft hart i Livet og mange jem vor di ge heder at i Moder stav og jeg har ikke gjort som jeg skulle gjort men jeg skal si vere jeg kan gjöre efter denne tid jeg har været ung og .. men jeg har lært lit mere nu Jeg skulde like at have deres fotografi og jeg skal sende mit om en uge jeg har taget mig av i dag Elise hilser dere saa meget Hun er hos sin broder her i Bjen jeg maa slutte min daarlige skrift med en venlig og kjærlig hilsen og skriv til mig snart Lev vel og skriv til meg snart

Karsten du er hilset i Fred og Bön om hilsen og Kristen hilsen

Deres Sön Emil Hansen

Figur 8: Emil har kjøpt seg tomt i Chicago.

For å kjøpe seg tomt i Chicago måtte Emil Hansen være registrert som amerikansk borger, og han søkte statsborgerskap 1887, her er folketellingen litt utydelig, det kan være han søkte om statsborgerskap med en gang han ankom New York på Castle Garden i 1883.¹⁹⁵

Å komme hjem en tur står høyt på ønskelisten og han skal ta seg en tur hjem til våren. Emil har sent hjem 80 kroner, som tilsvare 6150 kroner i dagens verdi, men vet ikke om pengene er kommet fram. Han hverken fått takk eller hørt noen tilbakemelding om pengene.¹⁹⁶

Elise bodde hos sin bror Louie i Chicago og selv om de sikket var forlovet på tidspunktet, - Emil skriver hjem om Elise, bor de ikke sammen. Byen appellerte til unge kvinner som var ute etter å ta seg lønnet arbeid, som den nest største byen i USA var Chicago også landets nest største arbeidsmarked.¹⁹⁷ Det var vanlig for kvinner å gi opp jobben fordi de inngikk ekteskap. I tider hvor arbeidsløsheten blandt menn var stor, og det var ofte vinterstid, tok en del hjemmeværende kvinner opp tidligere yrker for å hjelpe til i økonomisk trange tider. Emil

---

¹⁹⁵ (1920 Census, 2020)

¹⁹⁶ Emil Hansen brev av Chicago 28 september 1890 til Foreldre og Söskende: Jeg vil tage. Se appendiks 5.

¹⁹⁷ (Mauk, 2011, s. 125)

forteller om vanskelige tider Chicago i 1903. En del av fruene som hadde jobbet i konfeksjonsindustrien tok opp syngen og tok på seg syoppdrag hjemmefra.¹⁹⁸ Om Elise bidro på denne måten forteller brevne ingenting om, men hun skriver til svigermor at hun syr kjole til datteren og sender en tøyprøve til henne i brevet.¹⁹⁹

Beslutningen om å dra til storbyen Chicago var det mange nordmenn som hadde tatt før Emil Hansen. Chicago hadde en stor mengde norske immigranter som strømmet til byen for jobb og bolig på 1890-tallet. På denne tiden var storbyen Chicago preget av mange norske hele kjernefamilier som sørget for at byen var preget av arbeidsomme og fornuftige familiefolk, uten spesielt mye fyll, bråk og kriminalitet.²⁰⁰ Gjennomgang av folketellingene av 1900, 1910 og 1920 av Emil Hansen der han bor i Chicago viser at alle naboene er av norsk avstamning.

6.4 Rosewood area i South End of Chicago

Emil Hansen skriver fra fire forskjellige adresser i Chicago, det betyr at han flyttet en del rundt i byen. Alle gateadressene er i nærheten av hverandre og han bor i et typisk arbeiderstrøk i byen. The South End, eller Rosewood Area, var et klassisk område for arbeidere i industrien. I arbeiderstrøkene bodde innbyggerne tett og samholdet var godt. Mennene dro ut på arbeid, og kom ofte grå eller sorte hjem med sine jobber på fabrikker og verksteder. Hjemme hadde husmoren plikter knyttet til oppdragelse og hjemmet. Også barn hadde sine plikter knyttet til hjemmet, avhengig av kjønn.²⁰¹ Hvis de ønsket å bidra på andre måter fantes det muligheter, både i kirke og i andre norske foreninger. Den norskamerikanske avisen Scandia utropte at det var fem klasser i den norske kolonien i Chicago. Først kom aristokratiet, på andreplass middelklassen, tredjerangert var arbeiderklassen, fjerde var de veldig fattige og til sist de arbeidsløse som ble vurdert som late og uten initiativ.²⁰² Med sin jobb på fabrikken i Chicago, innebar det at Emil Hansen i samtiden ble vurdert som en av arbeiderklassen. På hans verksted lagde de store deler til landbruksmaskiner. Emil sammenligner dem med “jernbanevoogner” i brev til lillebror Kristian.²⁰³ Emil med familie bodde ikke langt fra International Harvester, som var en fabrikk som produserte

---

¹⁹⁸ (Mauk, 2011, s. 135)

¹⁹⁹ Elise Hansen brev av Chicago den 12 desember 1903 til Ellen Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 19.

²⁰⁰ (Lovoll O. S., In the American matrix: Norwegians in Chicago in the nineteenth century, 2020, s. 137)

²⁰¹ (Mauk, 2011, ss. 142-132)

²⁰² (Lovoll O. S., A Century of Urban Life Chicago. The Norwegians in Chicago before 1930, 1988, s. 165)

²⁰³ Emil Hansen brev av Chicago 25. mars 1915 til Karelius Digerud: Kjære Broder og Anna. Se appendiks 29.

treskemaskiner og andre maskiner å hjelpe til med industrialiseringen av landbruket. Firmaet var kjent for å ikke tillate arbeiderne å organisere seg, og stille seg uforstående til kravet om åttetimers arbeidsdag. Bråk og opprør mellom arbeidere og ledelsen var årsaken til at en bombe gikk av i 1886 på Chicagos Haymarket Square. Slike forhold kan belyse hvorfor Emil Hansen aldri hadde fast stilling, men gikk som “dagløner på et verksted i Chicago”.²⁰⁴ Til tross for tidligere uenigheter fortsatte etterspørselen etter maskiner fra bøndene og Industrial Harvester hadde 17 000 arbeidere i Chicago og omegn på 1910-tallet. Fabrikken som lå langs elva på South Side ble kalt “The Steel Mill”.²⁰⁵ Kanskje var Emil med i støperiet, og det kan være grunn til at både svigerfar og onkel Lars forsøkte å få Emil til å jobbe på annet hold. Emil hadde arbeidsforhold som var tøffe. Onkel Lars ba Emil rett ut å slutte i jobben fordi det var helsefarlig for ham. Onkel Lars har vært på besøk og vurdert risikoen for stor for sin brorsønn, i tillegg til utgifter Emil hadde for medisiner og besøk på “haspetalet”.

Emil Hansen og hans familie bor langt unna de kondisjonerte nordmennene som søkte mot det fasjonable Wicker Park området i Chicago. Paradegata North Avenue var “Karl Johan” for nordmenn i fram til 1920 årene.²⁰⁶

I brev fra 1913 skriver Emil at han trives med å ha følge med Harris til jobb, de jobbet i samme “company”, Emil sier om det;

Harris og jeg er i Følge til ver morgen og aften men har ikke paa same Plasen men For det same Company Harris gjør det noksaa bra og jeg kan ikke klage men Bliver gamel.²⁰⁷

Om Emil fortsatt har Harris boende hjemme er uvisst. Harris går i sitt 22 år da Emil skriver brevet.

6.5 Emil Hansen valgt til deputy sheriff for Municipal Court of Chicago

Allerede i brev av 1903 skriver Emil til Norge på brevpapir hvor det står “Municipal Court of Chicago”. Først har han arbeid som baliff og med tiden avanserer til deputy sheriff. Dette betyr at han arbeidet som visemann for dommeren i retten. Sheriffen i retten er fageksperten som saksbehandler for dommeren. Emil skrev at han hadde makt til å påkalle polititet og at

---

²⁰⁴ Andreas Weberg brev av Sloan den 1. september 1901 til Ellen Digerud: Erede Veninde. Se appendiks 16.

²⁰⁵ (International Harvester, 2020)

²⁰⁶ (Lovoll O. S., Det løfterike landet. Historien om norskamerikanerne, 1983, s. 166)

²⁰⁷ Emil Hansen brev av Chicago 20 octo 1913 til Kristian Digerud: Kjære Broder med Familie. Se appendiks 27.

han hadde ansvar for å hente inn siktede, tiltale og vitner til rettsmøtene. Det siste syntes Emil kunne være en tung jobb. Han måtte noen ganger ta med seg mødre og fedre, framfor barna deres, til dommeren. Om ikke annet var han timesbetalt for jobben han hadde i retten. Som politisk valgt sheriff var det mulig at Emil var ansatt under han, Emil har sheriffstjerne og delegert myndighet. Emil skriver selv at grunnet sitt gode navn og rykte vil politiet gjerne assistere han hvis det trengs; “ti jeg har court order og dem er meget willige adt komme med”.²⁰⁸ I Chicago er rettsystemet oppbygget som myriader av forskjellige institusjoner og er vanskelig å få oversikt over.

Figur 9: Emil Hansen i USA, ca 1900. Foto: I Ellen Derrick sitt private eie.

Bildet vi ser over viser Emil Hansen. Fotografiet er slitt og har avskalingsmerket etter teip og er i dårlig forfatning. Hvordan bildet er bygget opp er vanskelig å si for fotografiet er uklart, og muligens en reproduksjon av det originale. Disposisjonen er vanskelig å si noe om ettersom fotografiet ser ut til å være et utsnitt av en større komposisjon. Vi aner konturene av et ansikt som bærer preg av hardt arbeid og ansiktet har innhule kinn og innsunkne øyne. Mye av det

---

²⁰⁸ Emil Hansen brev av Chicago 1 desember 1935 til Karelius Digerud: Kjære Broder med familie. Se appendiks 32.

magre ansiktet skjules av skjeggveksten som har fått grodd seg langt. Uttrykket i ansiktet er tenksomt og blikket ser rett i kamera. Om kvaliteten hadde vært bedre kunne vi sett sinnstemningen hos den avbildede bedre. Bildet er ikke tidfestet, men vi ser er en voksen mann. Han kan være i alderen mellom førti- og femtiårene. Han framstår i mørke klær mot mørk bakgrunn, men trekanten under skjegget er en hvit skjorte som en trekant mot alt mørkt. Håret han har ser ut til å være av kraftig vekst, selv om han har en tydelig måne, hvor håret ikke lenger vokser. Dette viser seg til å passe med opplysninger Emil gir i brevet av 1900, han skriver at han: ” jeg er bar i midt hoved”.²⁰⁹

6.6 Emil og Harris jobber for samme “company”

1913 jobb som han går sammen med Harris til jobb om morgenen, de jobber med vogner som er like store som jernbanevogner. Emil forteller at han har mye å bestille for han hjelper en venn som har reist til “Tisklan” for noen måneders hjemmebesøk, og Emil har flyttet inn i hans hus for å passe det og drive transportfirmaet den tyske vennen driver. Det er hestetransport med store vogner bak. Å være vognmann med hest i Chicagos gater må ha vært tungt manuelt arbeid, for Emil jobber fra tidlig morgen til sene kvelden. Han vet at det er en midlertidig jobb for tre måneder mens vennen er på hjemmebesøk i opprinnelseslandet “Tiskland”. Tyskeren Emil vikarierer for tar på seg jobber for bedriften Emil Hansen jobbet for i lengre tid. Som hestevognfører arbeider han med å lesse lass for verkstedet hvor Emil jobbet tidligere. I brevene fra 1913-1914 forteller Emil at Harris har fått helseproblemer; “Harris er ikke saam han skulde og maa gaa paa Haspetalet”.²¹⁰ Emil forteller om sin egen helse, at han ikke vet hvordan han skal holde ut arbeidet, han plages med vondt i brystet og forteller at han jobber meget hardt. Kostnaden for å jobbe i verkstedet virker til å ha negative helseeffekter også på sønnen.

Arbeidslivet i USA var hardt for Emil Hansen, vi har møtt ham i mange forskjellige yrker i løpet av livet. I tillegg til de tre forskjellige jobbene i byen har han vært omreisende arbeider både i tunnellkonstruksjon og i landbruket, i flere andre stater. Han sier selv at;

---

²⁰⁹ Emil Hansen brev av Chicago 2. november 1900 til Ellen Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 14.

²¹⁰ Emil Hansen brev av Chicago 29. mars 1914 til Karelius Digerud: Kjære Broder og Anna. Se appendiks 29.

jeg goor jemmen i Fra KL 61/2 om morgenen og kommer jem 9 aften saa jeg arbeider 13 Timer om Dagen men jeg faar vere glad som har noget adt bestille ti det er mange tusind de som ikke har noget adt bestille og som lider nød.²¹¹

7 Kirken og foreningslivet

I USA ble det, i årene denne oppgaven tar for seg, etablert over 6500 lutherske menigheter over store deler av det amerikanske kontinentet. Den store andelen medlemmer av norskamerikanske migranter i disse menighetene vitner om sterkt reliøst engasjement. De aller fleste lutherske menighetene sluttet seg til synoder.²¹² I USA var det en splittelse i synodemiljøet på 1885-tallet. Årsaken til splittelsen kom etter uoverstemsheter i tolkningen av Bibelen vedrørende slavespørsmålet, og i nådevalgslæren. Derfor var det for norskamerikanerne et vell av synoder å knytte seg til. Synodene hadde ulikt syn på vektlegging av kirkelige tradisjoner og bruk av tjenesteliturgi, ulikt syn på presteembetet og lekmannsaktivitet. Lærespørsmål og bibelsyn var et annet aspekt som også pekte i forskjellige retninger. Forkynnelsen om en pietistisk livsstil ble ulik vektlagt i synodene og hadde sterkest betoning der en satte lekmannsforkynnelse høgt.²¹³ De norskamerikanske kirkemiljøene støtte på problemer med assimileringen av norske i det amerikanske miljøet. Kirkearbeidet rettet seg mot, og var tilknyttet den norske identiteten. Når den norske identiteten ble gradvis amerikansk, fant kirkesamfunnet det vanskelig å nå fram. Menighetene var redde for at skarer av konfirmerte gikk tapt for kirken til fordel for amerikanske religiøse sekter.²¹⁴ Videre var medlemmene stadig mer opptatt at individuell frihet som et uttrykk for tilpassing i det amerikanske samfunnet. Her var menighetene ulikt tilpasset, og det er viktig å huske på at menighetsarbeidet var både en arv fra hjemlandet og en støtte for tilpassing og intergrering i det nye samfunnet. Uttrykk for en slik sammensmeltning er *“complementary strategies”* som gjør det mulig å ha lojalitet både til hjemlandets kultur og tradisjoner og den amerikanske.²¹⁵ Jon Gjerde har utviklet uttrykket *“complementary identities”* om norskamerikanernes etnisifiseringsprosess. Uttrykket speiler migranternes doble lojalitet, både til opphavsland og vertsland, til de amerikanske institusjonene og den etniske kulturen. Den norske identiteten

---

²¹¹ Emil Hansen brev av Chicago March 25/1915 til Karelius Digerud: Kjære Broder og Anna. Se appendiks 31.

²¹² Synode er et begrep som i USA nyttes om kirkesamfunn.

²¹³ (Hempel, 2014, s. 73)

²¹⁴ (Hempel, 2014, s. 82)

²¹⁵ (Hempel, 2014, s. 94)

utgjør grunnfjellet i identiteten som senere sikrer lojaliteten til det nye hjemlandet USA, og blir den norskamerikanske identiteten.²¹⁶ I brevene kan vi se at Emil slites mer med denne doble identiteten enn hva kona Elise gjør. Det vil jeg vise med eksempler under punkt 8.2.

7.1 Emil gifter seg i Chicago

Hvordan Elise Weberg og Emil Hansen møtes forteller brevene ikke noe om. Elise Weberg kom til USA som barn, hun og hennes kjernefamilie dro fra Horten samlet. Familien Weberg bosatte seg i Sloan, Woodbury County i Iowa. Elise bodde hos sin familie i Sloan til hun ble 18 år. I 1890 dro hun til Chicago for å søke arbeid.²¹⁷ Emil Hansen kan ha møtt Elise Weberg i storbyen, eller mens han har vært på besøk hos sin onkel i Sioux City. Onkel Lars bodde i Woodbury County, men litt lenger nordøst i fylket. Onkel Lars forteller at det ikke finnes norsk kirke i Climbing Hill og at den nærmeste kirken for han er i Sioux City. Sloan, hvor Elise kom fra, lå langs jernbanen, derfra var det ikke langt med tog til Sioux City. I Sloan fantes ingen norsk kirke i 1901.²¹⁸ En av brødrene til Elise var ansatt i et jernbaneselskap i Chicago. I storbyen ventet mange arbeidsmuligheter for unge kvinner. At broren har bosatt seg der tidligere gjør livet i storbyen enklere for Elise. Kanskje hun får dele leilighet med broren før hun gifter seg med Emil Hansen. Broren til Ellen, onkelen til Emil Hansen, Lars Krestensen bodde i Climbing Hill, og det kan være at de først så hverandre under en søndagsgudstjeneste. Kirken var et kjærkomment møtepunkt for nordmenn. Møtet mellom de to kan ha vært tilfeldig ved jernbanestasjonen i Sloan, eller i Sioux City. Det er også mulig at de traff hverandre i Chicago, med alle norskamerikanske foreninger og organisasjonsliv som fantes der.

---

²¹⁶ (Gjerde J. , 2009, s. 30)

²¹⁷ Se vedlegg 35.

²¹⁸ Andreas Weberg brev av Sloan den 1. september 1901 til Ellen Digerud: Erede Veninde. Se appendiks 16.

Married in 1891.

<i>No.</i>	<i>Date of Marriage.</i>	<i>Groom.</i>	<i>License.</i>
	<i>July 20th</i>	<i>Mr. Haldemar G. Olson. Miss Olga Olson.</i>	<i>2-19. Both of 7.20.91. 282. 1st 189. 208. 6. 1891. Chicago</i>
<i>150.</i>	<i>July 25th</i>	<i>Mr. Emil Hanson. Miss Elise Weberg.</i>	<i>25-19. Both of 7.25.91. 282. 1st 189. 400. 6. 1891. Chicago</i>
<i>151.</i>	<i>July 30th</i>	<i>Mr. Hans Christianson. Miss ...</i>	<i>26-20. Laurvig 7.30.91. ...</i>

Figur 10: Emil Hansen og Elise Weberg gifter seg.

25 juli 1891 gifter Emil Hansen seg med Elise Weberg. Elise blir nevnt i brevet Emil sender hjem året før. Han svarer sin mor med at Elise er en pike som ikke kunne vært Emil utro. Brevet viser at moren utøver sosial kontroll selv om sønnen er på et annet kontinent. Å så tvil om troskap gjennom et brev hjemmefra kan vært uttrykk for omsorg, fra moren sin side. Det kan også ha vært et uttrykk for usikkerhet ettersom sønnen var i et nytt samfunn fremmed for Ellen. Elise og Emil gifter seg i Bethania Church, en luthersk kirke i Chicago.²¹⁹ De norske lutherske giftemål i USA på denne tiden var uavhenging av menighetstilhørighet.²²⁰ Hverken Emil eller Elise tilhørte menigheten Betania på tidspunktet for giftemålet. Det var vanlig at brudeparet kledte seg etter amerikansk skikk med bruden i hvit brudekjole og brudgommen i nålstripete bukse og sjakett. Vi må tro Emil og Elise så nydelige ut. Desverre finnes ikke bilder eller beskrivelser av hendelsen bevart i familiekrøniken. Seks og en halv måned etter vielsen fikk Elise og Emil en sønn. De ga ham navnet Harris Arthur Hansen. Da de ble foreldre var Elise 20, og Emil 27 år.²²¹

²¹⁹ (Cook County Clerk. Cook County Courthouse, Chicago., 2020)

²²⁰ (Lovoll O. S., Det løfterike landet. Historien om norskamerikanerne, 1983, s. 67)

²²¹ (Cook County Clerk, Cook County Courthouse, Chicago, 1892)

7.2 Svigerfar forteller om kirketilhørighet

Emil og kona er medlemmer i den Norske Lutherske Kirke i Chicago. Det forteller Emil sin svigerfar i et brev til mor Ellen Digerud. Brevet er skrevet den 1 september 1901. Svigerfar forteller om sin sønn som sørget for gratis eller rabatterte jernbanebilletter til Emil med familie. Andreas Weberg forteller videre hvor fortvilet han er på Emil sine vegne, han jobber som dagarbeider på et verksted i Chicago og har ikke god helse. I tillegg har Emil vært syk og trengt både doktor og medisiner i det siste. Det har gått ut over deres sparepenger og slik sett satt familien til Emil økonomisk tilbake. Sykdommen var viktig å få bukt med, slik at Emil kunne komme seg i jobb igjen. Perioden Emil har vært syk med helseplagene har satt familien i gjeld, og alle sparepengene Emil hadde er blitt brukt opp. Svigerfar skulle ønske han kunne fått dem til seg ut på landet i Iowa, hvor han har 40 Aker, tilsvarende 161 norske mål, som de kan bo og drive jorda på. Men jorda Weberg har tilgjengelig er ikke mulig å drive og å bo på uten å investere i både hester og maskiner. Hverken han eller Emil har midler til å gjøre en slik investering. Emil blir omtalt som en kjærlig far for sine to vakre barn. Svigerfar tror barna ville unnet sin kjærlige far et bondeliv og helsen det er i å puste frisk landsbyluft i lungene.²²² Det å drive gård og bo landlig er tydelig at er et ønsket ideal for både Emil og svigerfar. Er opplysningene svigerfar gir en fordekt måte å spørre etter penger til Emil fra barndomshjemmet? Hvis han får penger til å investere i hester og maskineri vil Emil kunne gjøre en livsendring og bli farmer. At det trengtes kapital for å komme igang med farming er tydelig. Trekkdyr for å dra ploegen eller redskap måtte kjøpes, i tillegg til andre dyr som kunne gi livsgrunnlag. I tillegg måtte det bygges og reises både våningshus og hus til dyr og avling. Kanskje tenkte svigerfar på at et mulig skifte etter Hans Eriksen ikke måtte glemme Emil, selv om han var i USA. Vi får inntrykk av at det å være farmer er et ønsket yrke og en leveveg som ville gitt familien trygghet. Livet som farmer kunne sørget for forutsigbarhet og gitt helsemessig gevinst mot livet i byen. Chicago var i tiden oppgaven tar for seg svært styrt av økonomiske jo-jo tendenser, noe som kunne føre til perioder med høy arbeidsledighet. Emil skriver at han “arbeider men ikke til ver tid ti det er dorlige tider her i Chicago”.²²³ Brevene av 1903 og 1904 forteller at han har arbeid men at det er mange som er arbeidsløse og at nøden

---

²²² Andreas Weberg brev av Sloan den 1. september 1901 til Ellen Digerud: Erede Veninde. Se appendiks 16.

²²³ Emil Hansen brev av Chicago 9. november 1903 til Ellen Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 18.

er stor for mange. Han opplyser at byen hjelper de trengende. Han håper på bedre tider. Også i brevene av 1913 og fram til 1915 nevner Emil alle arbeidsløse i Chicago som et problem.²²⁴

7.3 Emil og Elise gir barna en kristen oppdragelse

Andreas Weberg vil at mor Ellen skal vite at deres felles barnebarn får en fin kristen oppdragelse og at hun ville vært stolt av hvordan barnebarna ber bord- og aftesbønn. Svigerfaren beklager at han ikke har en norsk kirke å gå til der han bor, men har måttet slutte seg til engelske kirker. Andreas Weberg avslutter brevet med å hilse til felles kjente. Det er tydelig at mor Ellen har møtt Therese Weberg, som er gift med Louie Weberg. Louie og Therese Weberg bodde i Cook County i Chicago.²²⁵ Det er mulig at Louis er sønnen som jobbet i et stort “jernbane Company” i Chicago, og sørget for gratisbillettene til Emil og familien sommeren 1901.²²⁶ Andreas Weberg vet altså at hans svigerdatter har møtt Ellen Digerud på norgesbesøk.²²⁷ Slik har de to familiene møttes i Norge og har forbindelser med hverandre også i levende live, og ikke kun gjennom skrivelser - eller brev, som vi kaller det i dag. Kanskje dette møtet i Norge var en av grunnene til at svigerfar turte å endelig ta pennen fatt for å fortelle Ellen Digerud hvordan livet arter seg for hennes sønn i USA. Eller hadde svigerfar Weberg et annet motiv for brevskrivningen? Ba han indirekte om at Emil skulle få midler fra sine foreldre i Norge til å kjøpe seg land fra svigerfar? Hvis det var et brev med misjon om å støtte Emil økonomisk var det et fordekt ønske. Slik skjer et møte mellom Emil og Elise by proxy med Emil sine foreldre og en representant for hans svigerforeldre i hjemlandet. Jeg vil tro Therese Weberg og Ellen Digerud hadde masse å snakke om. Therese Weberg var gift med Elise sin bror, Louie Weberg. De bodde i Chicago. Elise skriver til Ellen Digerud om dette møtet.²²⁸

---

²²⁴ Se appendiks 27-31.

²²⁵ (United States Census, 1900, 2020)

²²⁶ Andreas Weberg brev av Sloan den 1. september 1901 til Ellen Digerud: Erede Veninde. Se appendiks 16.

²²⁷ Andreas Weberg brev av Sloan den 1. september 1901 til Ellen Digerud: Erede Veninde. Se appendiks 16.

²²⁸ Elise Hansen brev av Chicago 26. July 1898 til Ellen Digerud. Se vedlegg 12.

7.4 Norske kirkesamfunn og foreningsliv i Chicago

Ingrid Semmingsen omtalte organiseringen av norskamerikanske kirkesamfunn i USA som migrantenes største organisatoriske verk.²²⁹ I 1880-årene og framover var det økt tilvekst i foreningslivet, både i USA og i Norge. Ettersom nyankomne hadde erfaring med foreningslivet fra hjemlandet, stimlet folk sammen etter hva som opptok dem av samfunnsfagelige spørsmål. Folk gikk sammen i avholdsforeninger, idrettsforeninger, kor, bygdelag og andre interesseforeninger.²³⁰ Som et resultat av utviklingen ble det å være medlem i et broderskap en populær tradisjon i Amerika. Blandt forretningsfolk, akademikere, militære veteraner, i avholdsbevegelser og i andre grupperinger etterlignet man gamle europeiske broderskapforbund. Lokale losjer var bundet til hverandre i ordenslignende systemer. Sønner av Norge var en av de største losjene med underavdelinger. I Chicago var det allerede i 1860 framvekst av broderskap. I 1914 fire losjer under et annet broderskap “Riddere av det hvite kors” som kunne tilby sykehjelp og forsikring. Dette forsinket utviklingen av Sønner av Norge i Chicago i en startfase. Disse foreningene hadde dyrking av norsk etnisitet som fellessak, men intensjonen var å fremme samfunnsproblemer til gode for fellesskapet. Hovedformålet var å gi et sosialt og forsikringsmessig tilbud til medlemmene sine. Emil Hansen var med i en frimurerlosje, som het Kensington lodge No. 804 A.F.&A.M (Ancient Free and Accepted Masons). Det sosiale utbyttet av å være sammen med likesinnede i en avgrenset sosial sammenheng var stort. Emil viser at han var samfunnsengasjert med sitt medlemskap. Ofte var det slik at forskjellig “brotherhood” tok samfunnsansvar med å opprette hospitaler og sosiale hjelpeanstalter. Slike “social fraternity clubs” var veldig populært å være medlem av i tiden Emil levde og bodde i Chicago. Kanskje var det for å sikre seg en forsikring av noe slag, han forteller til sin bror at han ikke kan pensjoneres.²³¹ Årsaken er at han ikke har opparbeidet seg pensjon, selv om han har jobbet hardt hele livet. Emil mener nok at han ikke vil ha nok å leve av hvis han trekker seg vekk fra arbeidslivet i en alder av 81.

---

²²⁹ (Semmingsen, 1975, s. 79)

²³⁰ (Mauk, 2011, s. 146)

²³¹ Emil Hansen brev av Chicago den 15. september 1946 til Kristian Digerud: Kjære Broder med alle dinne. Se appendiks 34.

7.5 Norskundervisning på søndagsskolen

I brevene forteller Emil om lange dager i kirken i Chicago. Han forteller “jeg av de som ordner i kirken og ordner med juletreet”.²³²

Det er tydelig at Emil bruker mye fritid i kirken. Harris får mye av sin norskundervisning i kirken og det er mange arbeidsoppgaver for Emil i kirken. Dette er slitsomt for Emil med jobb, verv i kirken og barn i skolealder: I brevet forteller Emil at han stuper i seng hver kveld og at det går ut over evnen og tiden til å få skrevet brev hjem til Norge. “Jeg arbeider til ver Dag og om Söndagen er jeg i Kirken 2. ganger”.²³³

Videre forteller Emil om forskjellene på høytiden i USA og i Norge,

mange gange maa vi arbeide om Nitarsdagen som jeg liker ikke meget men vi maa gjöre som dem siger men vi har det meget Hilight i Kirken vi har juletre om Jule aften og der for söndagsskolen vi har omtrent 70 som singer og taler og det er meget pent og saa faar dem presanger og da er dem meget Glade.²³⁴

---

²³² Emil Hansen brev av Chicago den 5. januar 1898 til Digerud: Foreldre og Söskende. Se appendiks 9.

²³³ Emil Hansen brev av Chicago den 25. juni 1898 til Ellen Digerud: Kjære Moder og Brödere. Se appendiks 11.

²³⁴ Emil Hansen brev av Chicago 6. desember 1900 til Ellen Digerud: Kjære Moder og Brödere. Se appendiks 15.

Figur 11: Harris Hansen hos fotograf Madsen på Michigan Avenue i Chicago. Foto: I Ellen Derricks private eie.

På bildet over ser vi Harris hos fotografen for å ta portrett. Portrettet har en flott oppbygging med hode- bryst sentralt i fotografiet. Torsoen er vendt skrått mot høyre og hodet er vendt mot fotografen. Blikket søker ut av bildet og ser forbi oss. Om han er konfirmant eller litt eldre er ikke lett å si. Vi ser en ung herremann kledd opp i dress med vest og stivet krage. Nålen han har i kravetten er stor og i blankt metall. Denne staselige unge mannen behersket både norsk og engelsk muntlig og skriftlig på tiden portrettet ble tatt. Han skriver til bestemama på norsk og har muntlig framføringer i kirken ved høytidene.²³⁵

---

²³⁵ Emil Hansen brev av Chicago 12. desember 1903 til Ellen Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 19.

Til forskjell fra Norge var det ingen statskirke i USA og den amerikanske skolen var konfesjonsfri og uten religionsundervisning. Dette var mye av årsaken til at norske immigranter bygde opp norske kirker og religionsskoler. Slik kunne både trossamfunn og det norske språket videreføres til neste generasjon. Selv om hverdagslivet ble stadig mer amerikanisert ettersom tiden gikk, var det etniske fellesskapet i troen og språket viktig for de fleste med norsk bakgrunn. De norske søndagsskolene knyttet til kirken sto for mye av den skriftlige norskundervisningen.²³⁶ Det er her Harris lærer seg norsk. Etter 1910-tallet ble fremtidsutsiktene for bevaring av norsk språk i undervisning, gudstjenester og norske kulturspørsmål en hodepine for mange. I 1908 var innbyggertallet i Chicago på to millioner mennesker og av disse var nesten 60 000 skoleelever klassifisert som norske, så med disse tallene ble byen den tredje største byen for nordmenn, etter Kristiania og Bergen. Byen Chicago hadde sterk vekst etter brannen i 1870-årene og miljøet rundt Chicago Norske Klub var ikke tilfeldig. Byens vekst var eventyrlig i perioden oppgaven tar for seg, med storstilt gjenoppbygging og utstrakt investeringsvilje. Byens ekspansjon førte i perioder til sjebnesvangre konkurser, men også mye og stor velstand. Spesielt var etterspørselen etter norske ingeniører stor. Det ble sagt at det var lett å få seg godt betalte jobber i Chicago.

Den urbane norske enklaven i Chicago fungerte på mange måter som en by i byen. For norske immigranter bød byen på muligheten til å leve i en norsk privat sfære med mange andre som snakket samme språk og hadde lik kultur. Samtidig hadde de muligheten til å være amerikaner i den offentlige sfæren. Med økt boligtetthet og framvekst av institusjoner ble muligheten for å være norsk større. En kunne velge å gå i norske kirker, med gudstjenester på sitt morsmål, lese norske aviser, og være medlem av en rekke selskapsforeninger, religiøse synoder, broderskapsforeninger og dets like på norske premisser i Chicago. Den norske kolonien i Chicago muliggjorde å opprettholde sitt språk, sin kultur og norske identitet i USA.²³⁷ Elise hadde en bror boende i samme by. Gratisbillettene fra broren var på jernbanestrekningen Chicago-Sioux City og tilbake. I Sioux City besøkte Emil og hans familie onkel Lars på samme reisen.²³⁸ Å få påspandert gratisbilletter betyr ikke nødvendigvis at det er et uttrykk for at Emil Hansen og hans familie hadde dårlig råd. Emil kan ha tjent relativt godt på sin jobb på fabrikken.

---

²³⁶ (Lahlum, 2011, s. 94)

²³⁷ (Lovoll O. S., Norske småbyer på prærien - En kulturhistoriske studie, 2005, s. 37)

²³⁸ Andreas Weberg brev av Sloan den 1. september 1901 til Ellen Digerud: Erede Veninde. Se appendiks 16.

7.6 Den norskamerikanske avisen “Fædrelandet og Emigranten”

Avisabonnement Emil Hansen hadde påkostet sine foreldre, slik at de fikk opplysninger om hva som skjedde i Amerika. Det var mange av familiens venner og kjente som hardde reist over til USA og Emil spanderte et år med avis på dem der hjemme. Avisen “Emigranten” var en av de første norske aviser trykket i USA, og startet med å være et kommunikasjonsmiddel for verdslig kristne nordmenn tilhørende den norske synode.²³⁹ “Emigranten” hadde opprinnelse i Wisconsin og var av de første avisene som representerte innvandrerjournalistikk. I avisene var det diskusjoner om å holde egne norsk-lutherske skolesystem for barna, i stedet for å følge den offentlige amerikanske “common” skolen. Som organ for den sekulære og konservative lutherske kirke gikk avisen aktivt inn for å fortelle om fordelene av amerikaniseringsprosessen med tanke på holde på amerikansk hvithet.²⁴⁰ Et likt kristent ståsted gjorde at avisen fusjonerte med en avis som het “Fædrelandet”. Avisen ble trykket i Wisconsin og hadde sterke bånd til den norske synode. Den norske synode var en samling kristne menigheter ledende i det konservative sjiktet i den norskamerikanske befolkningen. Marcus Thrane og hans arbeiderbevegelse hadde et horn i siden til redaksjonen i avisen i over tjue år, fra 1866 og påfølgende periode.²⁴¹ Resultatet av fusjonen ble avisen “Fædrelandet og Emigranten”, som ble trykket i La Crosse, Wisconsin fra 1868 og redaktøren het Frederick Fleischer. La Crosse lå ved både jernbane- og dampskipsforbindelser slik at avisen i løpet av dagen kunne nå ut til hele Wisconsin, samt “Jernbanene i Minnesota og nordlige Iowa, ligesaa til Chicago og andre nord-Punkter”.²⁴² Emil Hansen var i Red River-området, som var et av punktene i Nord Dakota. “Emigranten og Fædrelandet” var en av de store avisene i omlandet, som publiserte brev som agiterte og promoterte for å få nordmenn å bli jordeiere i USA. Avisen søkte abonnenter i Red River-området og trykket nyheter og korrespondanse for å tiltrekke nye settlere fra Norge. Ettersom leserne av denne avisen befant seg både i Norge og i USA, vil den ha hatt stor betydning for en god del nordmenn som gikk med tanker om å emigrere. Avisen var av slaget som gjordet suget fra Amerika sterkere. Med oversjøiske abonnement, slik Emil gjorde for sin familie hjemme, vil nyheter og bekjentgjørelser sørge for større kunnskap om Vesterheimen i Austerheimen. Onkel Kristian

---

²³⁹ Synode er et begrep som i USA nyttes om kirkesamfunn.

²⁴⁰ (Lovoll O. S., *In the American matrix: Norwegians in Chicago in the nineteenth century*, 2020, s. 139)

²⁴¹ (Lien, 2009, s. 84)

²⁴² (Lovoll O. S., *Norske aviser i Amerika- Framveksten av en nasjonal norskamerikansk presse*, 2010, s. 77)

spør sin søster Ellen om hun har fått avisene, noe som viser til at familien Digerud var vant med å få norskamerikanske aviser i posten fra flere enn Emil.²⁴³

7.7 Troen som brobygger inn i det amerikanske samfunnet

Det religiøse aspektet ved foreningslivet tar seg uttrykk som et sted hvor en kan finne sine like i troen. Ikke med sitt private forhold til Gud alene, men i fellesskap med andre som er i samme eller liknende situasjon som deg selv. Her snakkes det om en religiøs identitet som følger med ikke kun individet, men familien og oppdragelsen en har hatt.²⁴⁴ Emil Hansen og hans kjernefamilie var medlemmer av The Nazareth Lutheran Church i Chicago. Menigheten ble opprettet i 1896.²⁴⁵ Elise og Emil var svært aktive i foreningslivet kirken organiserte. Og kirken hadde svært mange organisasjoner under seg. Elise var president av foreningen Ladies Aid i en årrekke.²⁴⁶ Dette viser hvordan kirken åpnet opp muligheter for å påta seg verv og lederskap knyttet til det nye lokalsamfunnet.²⁴⁷ Ladies Aid knyttet seg til Norwegian Lutheran Church som kvinnelig organisasjon. Kirken var det mennene som tok ansvaret for. I Ladies Aid hadde norske kvinnelige immigranter mulighet til å bygge seg opp en deltagelse i det amerikanske samfunnet.²⁴⁸ Det å få møte likesinnede med samme kristne verdigrunnlag, kulturelle preferanser og språk var kjærkomment. Verdigrunnlaget styrte hva norske immigrantkvinner var opptatt av å bidra med i det amerikanske lokalsamfunnet, og hva de så på som betydningsfulle oppdrag. Ladies Aid kan sammenlignes med NKS her hjemme i Norge, dameforeningen var opptatt av sanitære spørsmål og hjalp til for å bedre livet for fattige og andre nødstilte, og ofte med fokus på barnas beste.

Emil Hansen skriver mye om kirken og hvor mye tid han bruker på å være der. Enten er han med i en av foreningene som hjelper til med å organisere diverse aktiviteter, eller han er aktiv i søndagsskolen som er knyttet til kirken. Sønnen Harris og datteren Emily er med på søndagsskole hvor de lærer å snakke og skrive på norsk. Ingen av brevene har datterens skriftlige hilsner, men Harris skriver til bestemama i to av brevene. Både Emil og Elise

---

²⁴³ Brev av Kristian Kristensen Digerud 1. september 1904 til Ellen Digerud: Til Dig Min Kjere Söster. Se appendiks 22.

²⁴⁴ (Connor, 2014, s. 119)

²⁴⁵ (The Newberry Chicagos Indipendant Research Library since 1887, 2008-2017)

²⁴⁶ (Gierne, 1933, s. 6)

²⁴⁷ (Connor, 2014, s. 87)

²⁴⁸ (Lahlum, 2011, s. 95)

forteller at Harris er dyktig på skolen for sin alder, men mer i det engelske enn det norske.²⁴⁹ Muligens kan ikke datteren Elen Emily skrive på norsk, og derfor skriver hun ikke til bestemama. Slike hilsninger skrevet på norsk av barnebarn født i USA beviser hvordan kontakten med slektninger i Norge ble bevart og overlevde generasjonsskiftet. Trolig hadde utveksling av bilder, stoffbiter og hårløkker også mye å si for levendegjøringen av en slik kontakt. Disse artefaktene ble hegnet om på hver side av Atlanteren fordi de representerte de kjære slektningene som bodde og levde langt unna. Ofte ville en finne alle bilder satt i glass og ramme i oppholdsrom som en brukte mye. På denne måten kunne en kjenne nærhet til de en lengtet etter.

Religion kan vurderes som et felt hvor en møtes i fellesskap. Et slikt fellesskap gir den som er i behov av det støtte og trøst i å dele kollektive forestillinger i et åndelig perspektiv. Likeens er det en solidaritet i å dele tanker, overbevisning, vurderinger og bruk av symboler.²⁵⁰

Eksempler på slik utveksling kan vi finne i det faktum at Ellen Digerud sine sanger ble synget i flere menigheter i Chicago. Emil Hansen skriver til sin bror Kristian at han ikke vil sende fra seg flere eksemplar og at han er fylt av glede over at moder sine sanger blir benyttet i kirkesamfunnene. Emil spør sin mor etter sangen hun skrev da hennes brødre reiste til Amerika.

Moder send mig den sang Du skrev naar mine Onkeler reiste til Amerika jeg kan nogle
Ord av den og jeg skulde like have den glem det ikke²⁵¹

I utdraget ser vi at Emil Hansen ber sin mor sende sangen han bare såvidt kan huske noen strofer fra.

---

²⁴⁹ Elise Hansen brev av Chicago 25 juni 1989 til Ellen Digerud: Kjære Moder. Se appendiks 11.

²⁵⁰ (Faist, 2014, s. 61)

²⁵¹ Emil Hansen brev av Chicago den 5. Desember 1898 til Ellen Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 13.

8 Familiebånd

Chicago den 6 Desember 1900

Skrevet med blyant over innledningen Emil har ny adresse ;

Emil Hansen
11834 Gano Ave

Kjære Moder og Brødere

Jeg vil tage til Penen og skrive nogle linier til dere og fortele vorledes vi lever vi er alle Friske og befinder aas vel jeg arbejder til hver dag og har nogen lunde god helse som vi har Gud adt take For og vi ønsker disse linier vil Finde dere med god Helse og det er Fornemste som vi kan Høre og vi maa være taknemlig der For Kjære Moder vi venter meget paa Brev det er 9 maner siden vi fik brev i fra Moder og det er svært længe adt vente Moder har di glemt mig? Jeg venter meget paa adt Høre i fra dere og i fra jemet og mine 2 Brødere dem kan skrive nogele Ord til aas og det vil ikke tage saa Lenge

Jeg har motaget Brev fra Karelius og jeg ser det står godt til med Ham og Dere mine Brødere har gode Plasser og det er meget hart adt Faa en saadan Plas her i dete Land Kjære Moder det er snart Julen ijen og di venter vel Julebesøg men jeg maa være jeme Her og saa i dene Julehøitid men di kan tro jeg tenker meget der paa men det jelper ikke meget og Gud alene ved om vi skal sees mer i dete Liv men vi haaber alt til det beste men vi maa ikke gleme adt vi maa bede til den Almektige om jelp til adt vandere paa hans vej og adt vi kunde faa samles i Hans Rige For Aldrig mere adt skiles og da skal gleden Blive stor vel det laker til Julen og di driver vel med Brigg og Bage men her er det ingen Høi tid elighet det er en dag og det Juledagen og der med er det aldt over og mange gange maa vi arbeide om Nitaarsdagen som jeg liker ikke meget men vi maa gjøre som dem siger men vi har det meget Higlign her i Kirken vi har juletre om Jule aften og det er for søndagsskolen vi har omtrent 70 som singer og taler og det er meget pent og saa For dem Presanger og da er dem meget Glade

Haris er meget Flink og stor han singer og nu maa jeg skrive og han har et Stike som han skal Tale og det er om Julen. Elen er meget stor og Flink og det er meget Liv i hende Dem beder mig Hilse til Bestemama og dem siger dem skal rese til det Gamele Landet og se Bestemama og sine Onkler og det skulde jeg like meget Godt jeg maa slute min skrift med en venlig og kjærlig hilsen til dere og ønske dere en Likelign og Welsinet Julefest og en Glædelign Födselsdag og maate Heren vere med Moder adt hun kunde Faa vere med aas en Tid en nu det skulde vere en stor Like

Oppned;

Om jeg kunde vere med dere Brødere Høitid og holde Moders Födselsdag men jeg er uskildt og det kan ikke Blive jelpes Elise vil skrive lit med Hilse til Karelius jeg hober han komer jem til Julen og Bliver jeme en tid med dere jeg skal skrive til Ham snart Lev vel Moder og skriv snart til aas Kristijan skriv til aas og jeg ser du er bra gut Oliver skriv til meg og fortel lit om jemet

Langsmed siden fortsetter skriften til Emil:

vor min vuge stod vor jeg har veret mange Dage med mine Foreldre

Emils skrift fortsetter på framsiden av brevet:

Oliver kan hende ikke Husker mig svært godt ti Han var liden da jeg reste til Amerika og det er mange aar siden skriv til aas snart

Deres Sön og Broder Emil Hansen

Figur 12: Moder har di glemt mig?

Emil uttrykker lengsel og skuffelse ved at han ikke mottar brev fra sin mor. Han har ikke hørt nytt fra hjemmet på nesten et år, ni måneder er gått og Emil forventet seg at de ønsker å holde kontakten slik som han selv har behov for. Desverre for Emil begynner han å tvile på om de der hjemme bryr seg med ham i det hele tatt, og til slutt må han rett ut spørre om moder har glemt ham. Emil går med en sår følelse av at en ikke lenger er elsket av sin mor, og tvilen må være ennå værre. Av teksten vet vi at også Ellens bror Kristian beskylder henne for å glemme å skrive svarbrev.²⁵² Emil skriver om separasjonen fra sin familie; “ingen som ved vad det er adt rese Bort fra sine Forældre un Tagen han har prøvd det”.²⁵³ Han føler seg oversett og undres over at han ikke får svar fra sin mor, i 1906 skriver han; “Moder glem mig ikke om mine Brødere glemer mig” og fortsetter avslutningsvis med “glem mig ikke som er i det fjerne”.²⁵⁴

8.1 Kona Elise påvirker svigermor Ellen

Et brev ble skrevet og sendt i hemmelighet fra Elise Hansen til svigermor, konvolutten mangler så det kan ha vært et instikk i et av Emil sine ferdigskrevne brev som kona postet for ham. Elise ber innstending om at svigermor må skrive oftere og vise interesse for sin sønn. Hun forteller om mannens lengsel og vankelmodighet. Emil trenger oppmuntring og det å få livstegn og oppmerksomhet fra hjemmet ville vært godt for ham. Emil er med barna i kirken mens Elise ser sitt snitt til å påvirke svigermor til å ta hyppigere kontakt med sønnen sin.²⁵⁵ Det er en måte å vise omsorg for sin mann på som er rørende. Samtidig forteller det om et emosjonelt spenningsforhold mellom mann og kone. Emil er den ulykkelige som føler at han har kommet til verdens ende og bare lengter hjem, mens Elise med sin spøkefullhet og gode omsorgsevner ser seg trygg fordi hun har sin familie i nærheten, med en bror som bor i samme byen og sine foreldre i USA, om enn langt unna.

---

²⁵² Kristian Kristensen Digerud brev av 1 september 1904 til Ellen Digerud: Til Dig Min Kjere. Se appendiks 22.

²⁵³ Emil Hansen brev av Chicago den 12 desember 1903 til Ellen Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 19.

²⁵⁴ Emil Hansen brev av Chicago den 30 setember 1906 til Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 23.

²⁵⁵ Elise Hansen brev av Chicago 26. July 1898 til Ellen Digerud. Se vedlegg 12.

8.2 Fader Hans og broder Karsten Digerud dør

Fire brev fra Emil Hansen er bevart fra 1898. Hjemme på Digerud dør Hans Digerud, Emil sin far. Han hadde vært syk en tid og hadde spreng i brystet. Emil synes det er trist at de aldri mer vil sees igjen her på jorden, men trøster seg og moren med at det finnes et etterliv i himmelen. Han skriver:

Det er slemt at skilles, men Gud har ordnet så og man kan ikke klage ti det er få beriket og vi må take Gud for at han har ladet våres fader få leve med oss så lenge til vi alle blev store og er kommet til sjels år og alder. Kjære Moder du må ikke sørge men være tålmodig. Vi må være glade for at Gud har oss med det at vi skal få treffes igjen og gleden skal blive stor.²⁵⁶

Hjemme på Digerud har lillebror Karsten blitt syk og dør av tuberkulose i 1893 - tre år senere enn brevet skrevet i 1890, se figur 7.²⁵⁷ I brevet ber Emil for lillebroren sin og påkaller Gud flere ganger i brevet med ønske om at Karsten skal bli bedre. Når mennesker er gått bort, eller andre vonde tap er skrevet om kommer en åndelighet inn i brevet og skriveren henvender seg til Gud. Dette tar seg uttrykk i flere av brevene Emil skriver hjem. Han forteller ofte at han gleder seg til at de skal møtes i den himmelske bolig for aldri å skilles ad igjen. Det er mye lengsel, sorg og tap i disse ønskene han uttrykker om det evige liv i himmelen. Å leve godt slik at Gud vil hjelpe å finne den rette veg er en oppfordring Emil Hansen ofte skriver om.

8.3 Bilder som trøst

Sigrd Lien har rett med tanke på at fotografier var en viktig og vanlig del av brevene som ble utvekslet over Atlanteren. Ingen av brevene i samlingen denne oppgaven undersøker inneholder fotografier, til tross for at det blir fortalt og skrevet om fotografi/portrett i mange av dem. Av teksten framgår det med sikkerhet at fotografier har blitt utvekslet mellom dem. I omlag halvparten av brevene skrives det om portrett eller foto. Dette forteller hvor viktig avtrykkene som finnes i fotografier er for folk til mennesker og steder som de ikke lenger kan nå fysisk. Fotografiene blir kjære fordi de er avtrykk fra fortiden og speiler relasjoner til mennesker de er glade i, men adskilt fra.

I dets detaljer manifesteres erindringene som gjør det fjerne nært – og som visualiserer og konseptualiserer båndene mellom nåtid og fortid. Det er som om fotografiet for

---

²⁵⁶ Emil Hansen brev av Chicago den 20. mars 1898 til Ellen Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 10.

²⁵⁷ Emil Hansen brev av Chicago den 28. september 1890 til familien Digerud: Kjære Foreldre og Søsken. Se appendiks 5.

eksempel de rynker og smil som assosieres med bestemte ansikter, kan gjenkjennes, at heggetreet ved fjøsveggen begynner å dufte igjen, og tilsvarende at lengselen og drømmene om fremtiden synliggjøres i metallglansen i den nye ploegen eller i den fotografiske konkretiseringen av kornåkernes uendelighet. Slik blir lengselen ikke bare mot fortiden men også mot framtiden nærværende og til stede i amerikafotografiet.²⁵⁸

Det at fotografiene mangler i brevsamlingen tyder på at bildene var verdsatt. Mottakerne av fotografiet ville omgi seg med fotografiet av sine kjære som i sin hverdag. Fotografiene mangler fordi de er tatt ut og satt i glass og ramme på veggen. Slik har fotografi egenart som egen kilde. Fotografier av de nære og kjære hjemme var så høyt verdsatt at de ble en del av et interiør i et norskamerikansk hjem, og i et hjem i Norge hvor familiemedlemmer hadde reist “Over there”.²⁵⁹

Slik er deler av brevenes innhold tatt ut for å få en plassering i hjemmet til mottakeren, trolig som et kjært minne eller en verdifull artefakt. Hvis du aldri har møtt dine barnebarn vil eventuelle hårlokker være av stor verdi grunnet avstanden og som en påminnelse om familien som finnes på annet hold. Bilder og hårlokker vil antagelig få en plassering i hjemmet til mottakeren som viser statusen.

I brevet av 15. mai 1904 forteller Emil Hansen om hvordan han lengter etter å dele tid og noen kaffekopper med moren sin. Mye av brevet går med til å skrive om hvor stor pris han setter på portrettet hun har sendt av seg selv hjemmefra. Emil er veldig fornøyd med å få forstørret bildet av sin mor. Forstørringen var ikke uten problematikk ettersom det var en vanskelig ting å få til. Det virker til at både format og forstørring var problematisk med dette bildet fordi portrettet var lilla i fargen. Emil forteller at han gledes med å få portrettene av mor og far opp på veggen ved spisebordet. Han beskriver hvor mye glede han har i å ha mor og far øverst på veggen og brødrene sine under dem. Emil forteller at han er blitt en skallet mann som mangler hår på hodet. Beskrivelsen passer til fotografiet som finnes av ham. På forespørsel viste det seg at det fortsatt finnes bilder i familien Digerud. Bildet er av svært dårlig kvalitet, og har fulgt med i ett av brevene hjem. Se figur 12.

---

²⁵⁸ (Lien, 2009, s. 47)

²⁵⁹ (Lien, 2009)

8.4 Brev som trøst

Ønsket om å høre nytt hjemmefra er repetativt i alle brevene som kom fra Emil Hansen. De fleste ber om at respondenten skriver tilbake opptil flere ganger, både som innledning og avslutning. Det å ikke motta brev fra hjemmet på lang tid er et gjentakende sårt punkt for Emil Hansen, uavhengig av alder. Det å ikke få brev besvart innen rimelig tid tar Emil ille opp og han setter spørsmål ved om de har glemt ham der hjemme. Nettopp dette med tiden er noe som kjennetegner brevveksling. En må vente på svar og hvis en ikke får svar blir det å sende brev som å rope ut i ørkenen. Alt du har skrevet av følelser og fortrolighet blir møtt med taushet. Ventetiden på svarbrev blir lang, og skaper en sår følelse av at kjærligheten ikke er gjengjeldt fra andre siden. Til forskjell fra muntlig kommunikasjon er det forsinkelse i det å utveksle brev, og denne forsinkelsen kan være med på å gjøre avsender av brevet usikker på om følelsene er gjengjeldt. Som sønn lurer Emil på om moren har glemt ham, og det at moren brevveksler med sine brødre tar Emil ille opp. Emil vet at moren sender brev til onkelene ettersom han har brevkontakt med dem internt i USA, postgangen der vil være raskere enn over havet hjem til Norge og Emil reagerer sterkt på dette. Antagelig er det derfor kona forsøker å påvirke svigermor til å utveksle brev med sønnen oftere. De såre følelsene Emil bærer på merkes spesielt i harde tider, slik som i økonomiske nedgangstider og når noen hjemme på Digerud eller av kjernefamilien i Chicago er syke. Julen er også en tid for å skrive hjem og lengselen er hard for Emil i disse høytidene. Julefeiringen i USA er kun en dag, så er det på jobb som vanlig. Ikke engang nyttår er en fridag. Både Elise og Emil skriver hjem om denne forskjellen mellom kulturen i USA og i Norge.

Brevskriveren har lest mye kristen litteratur og er opptatt av å takke Gud for alt selv om det å være til stede i eget liv er vanskelig grunnet sorg og smerte, savn og lengsel. Vi må være klar over at en med brev også gjerne ville glede mottakeren av brevet og at de der hjemme forventet at lengselen hjem ville være stor ved spesielle familiehøytider, slik som jul blir feiret i Norge. For Emil Hansen sin del er det flere ting han savner. Han savner å feire morens bursdag som er tredje juledag og det å ha sine kjære familiemedlemmer samlet rundt seg med frihet fra arbeidstid og arbeidsslit. "ja her i Amerika er det ikke meget Jul der en en Dag og saa er det over med Jule Festen saa der er en strid til ver tid: nesten Söndag og Mandag like det Same".²⁶⁰

---

²⁶⁰ Emil Hansen brev av Chicago den 30 Nummer til familien Digerud: Kjære Moder. Se appendiks 29.

Mange lider i Chicago men disse får hjelp fra fattigkasse i byen og det skriver Emil at “er en bra ting”. Emil plages med lengsel og savn, han tenker tilbake til sin barndom og hvor hyggelig det var i barndommen med moren som har oppdratt ham i kristen tro og ånd. Han er takknemlig for det gode hjemmet han har vokst opp i. Han forteller sin mor “jeg vil aldri gleme mit Barndoms Jem jeg sins jeg ser det mange gange kan di tro”.²⁶¹

Emil forteller at han venter brev av onklene og at de ikke besvarer brevene hans, spesielt onkel Lars ved han ikke hva det er å gjøre med, men Emil bruker ordet “Borte likegyldighet” i sakens anledning. Uttrykket kan fortelle om hvordan migranter kunne slutte å bry seg om sine slektninger fra gamlelandet.²⁶²

8.5 Landskapet inne i oss

Når en kommer hjem etter mange år i utlendighet kan migranter oppleve et omvendt kultursjokk. Dette har med følelsen av sted (spasialitet) som ligger lagret dypt i menneskesinnet å gjøre. Det å ikke føle seg hjemme i sitt opprinnelige lokalsamfunn er rystende å kjenne på. Forskere på området snakker om «well-being» og opplevelse av «innsidness» eller «outsidness» i det å komme hjem til sitt opprinnelsessted en tid etter migrasjonen.²⁶³ Å miste fotfestet for en kortere eller lengre stund, mot det å være i en komfortsone der en ikke kjenner motstand, kan være det samme som å føle seg hjemme. En persons habitus kan knyttes til sted og landskap som føles riktig og viktig for en.²⁶⁴

Forfatter Edvard Hoem gravde i kildemateriell både i Norge, Canada og USA da han skrev en romanserie med fundament i tidligere generasjoners migrasjonshistorie i egen slekt. Hoem var opptatt av hvordan landskapet inne i oss ikke slutter å være knyttet til landskapet vi vokste opp i, til tross for at livet leves på et nytt kontinent.²⁶⁵ Hoem sier videre:

Stadane i oss har fingeravtrykk av menneske vi har kjent, eller forteljinger vi har høyr. Enno kan vi i erindringa kjenne lukta av nyvaska hår, høyre klangen av fjerne røyser, sjå ei røyrsle i eit ansikt og eit smil. Staden er ikkje berre geografi, fysiologi, arkitektur og formasjonar, staden er den forteljinga som staden ber med seg, den som

---

²⁶¹ Emil Hansen brev av Chicago June 8 1910 til Ellen Digerud: Kjære Moder. Se appendiks 26.

²⁶² Emil Hansen brev av Chicago den 20 March til familien Digerud: Kjære Moder og Brødere. Se appendiks 10.

²⁶³ (Vestby, 2015)

²⁶⁴ (Røe & Sæter, 2015, s. 157)

²⁶⁵ (Hoem, 2007, s. 29)

er dikta av staden sjølv eller av dei som ein gong kom dit. Det er den usynlige og synlege historia som gir staden, men også det vi ikkje ser.²⁶⁶

Det er lett å forstå at personlige relasjonar til familie, venner og kjente skapar tilhørighet til et sted, det er viktig å rette søkelyset mot de sosiale og lokalkulturelle kjennetegn som ved stedet som bidrar til å forme stedets identitet. Å føle seg hjemme et sted kan ha sterke innslag av sosial tilhørighet som bygger på en form for samhørighet og likhet fordi det er folk som ligner deg selv - mine folk - fordi de deler samme kristne verdier og minner.²⁶⁷ Emil skriver om dette, han lurer på hvordan de vil kjenne samhold etter så lang tid fraskilt: “jeg lengter efter adt se dere i jen og jeg tenker på dere jeg tenker vi knapt kunde kjenne ver andre i jen og det er mange Forandringer sket.”²⁶⁸

Emil Hansen skriver ofte om hjemstedet hvor “min krybe stod”, og om hvor snille foreldrene hans var og hvor lykkelig han var i barndommen da de var sammen. Etter sitt hjemmebesøk våren og sommeren 1913 fortsatte Emil å holde naturen i tillegg til slektningene hjemme på Kongsvinger veldig kjær. Med hjemmebesøket har han fått anledning til å knytte og få bekrefte båndet til sine brødre og mor. Med dette virker han lettet og glad, at det påvirket ham med positiv sinnstillstand med bekreftelse på at de sterke følelsene med familien er gjengjeldt. Allikvel er det som han aldri glemmer landskapet og hvor vakkert det var.

Jeg Lengtes efter Norge der er et sønt Land om mange minder Fra minne Barndoms Dage og jemmet som jeg aldrig vil glemme.²⁶⁹

Emil var psykologisk knyttet til hjemstavnen sin. Følelsen av å høre til på Digerud var en sterk del av Emil sin identitet og han kjente sterk tilhørighet til sin familie. Dette var tett knyttet til hans selvfølelse og med på å regulere hans følelse av velvære. Gjennom minner dannet Emil stedlig knytning til Digerud som var en del av hans identitet. Barndommen var viktig for han og han ser tilbake på den som “perfekt” og slik blir oppveksten på Digerud idealisert i Emils kognitive minne.²⁷⁰ Han skriver

---

²⁶⁶ (Hoem, 2007, s. 35)

²⁶⁷ (Vestby, 2015, ss. 166-167)

²⁶⁸ Emil Hansen brev av Chicago 26 januar 1891 til Digerud: Kjære foreldre og søskende. Se appendiks 6.

²⁶⁹ Emil Hansen brev av Chicago July 12 1914 til Kristian Digerud: Kjære Broder med dinne. Se appendiks 30.

²⁷⁰ (Giffort & Scanell, 2010, s. 3)

...Digerud ti di kunde ikke Finde en Pennere Plas = jeg skulde like om jeg var nærmere til dere = og jeg tror jeg skulde Trives om min Familie var med.²⁷¹

Tilknytningen er basert på representasjon av fortiden som blir aktivisert med brevskrivningen. Kanskje er brevskrivningen en “transendasjon” hvor Emil befinner seg i et felt mellom tilbakeblikk og nåtid.²⁷²

Emil Hansen nevnte ofte onklene sine i brevene hjem. Emil fortalte moren og broren hvordan onkel Lars reiser til California og at onkel Karelius forpakter farmen til broren i hans fravær.²⁷³ Det er mulig onkel Lars hjalp til med gjenoppbyggingen etter det store jordskjelvet i California i 1906. Onkel Krestian Krestensen Digerud var murer og har murt i sitt eget hus i Ridgeway, Winnieshiek, Iowa. Det var onkel Lars Emil hadde mest kontakt med, men han klager over at han ikke svarer brevene hans. Han forteller at onkel fikk vanskeligheter da han kom hjem fra Norgesbesøk ettersom tante døde etter kort tids sykdom. Emil liker ikke at Lars gifter seg på nytt da tante dør i 1908. Dette forteller Emil om på en slik måte at det ikke er tvil om at hva han synes “jeg likte det ikke”.²⁷⁴ Emil mener at han ikke har gjort skifte med Lina og hennes barn før onkel Lars giftet seg på nytt.²⁷⁵ Emil vet ikke hvor mye penger onkel Lars har, men forteller at han får farmpenge til hver tid og at han eier noen hus. Farmer går ikke i arv i USA slik som i Norge, det er ikke rom for odel med den kapitalkrevende måten å drive jordbruk på. Det var vanlig å selge farmen bort til andre for å bosette seg i byen når alderdommen meldte seg. Her ser vi at det er forskjell på kultur knyttet til odel i Norge og i USA.

8.6 Emil påvirker fra avstand

Allerede som nyslått eiendomsspekulant, Emil kjøpte seg land i Chicago for å selge når prisene gikk opp for å tjene penger på eiendom, har Emil meninger om arbeidsfordelingen hjemme på Digerud. Emil kommer med forslag til at småbrødrene hans kan hjelpe mer til hjemme enn hva de gjør. Emil er plaget av dårlig samvittighet og forteller at han har vært ung, men nå vet han bredre. “Oliver følger vel hesten nu til ver dag[...]jeg ser at di Moder gaar

---

²⁷¹ Emil Hansen brev av Chicago March 29 1914 til Karelius Digerud: Kjære Broder og Anna. Se appendiks 29.

²⁷² (Giffort & Scanell, 2010, s. 3)

²⁷³ Emil Hansen brev av Chicago 26 januar 1891 til Digerud: Kjære foreldre og søskende. Se appendiks 6.

²⁷⁴ Emil Hansen brev av Chicago 8 June 1910 til Ellen Digerud: Kjære Moder. Se appendiks 26.

²⁷⁵ Emil Hansen brev av Chicago 8 June 1910 til Ellen Digerud: Kjære Moder. Se appendiks 26.

rundt og gjør deres Huslig stell en nu Kan Karsten arbeide noget”²⁷⁶. Med å reise til USA har Emil latt familien i stikken og de er færre til å ta i tunge tak hjemme.

Noen av brevene Emil sender hjem viser at han utøver kontroll over landegrensene. Ønsker hjem samtidig som han lurer på om lillebror er snill med sin mor? Emil viser at han mener lillebror Oliver, som har overtatt barndomshjemmet, kan ta i et tak og hjelpe til mer hjemme. Han synes at moren ikke får nok omsorg og hvile i barndomshjemmet. Hun har jobbet hardt i sine dager og er sliten, derfor bør Oliver ta en større del av byrden på gården hjemme. Moren skriver ofte at hun har vært syk, noe som Emil synes er leit, men ikke overraskende. I flere brev skriver han til sin mor “ti du har arbeidet hart i din tid og haft mange vidervordigheter”. Etter sitt hjemmebesøk minner han bror Karelius på det fjerde bud i Bibelen, som Emil verdsetter høyt. Emil skriver også at de kan krever skifte slik at Karelius overtar gården i stedet for Oliver, Karelius er den eldste sønnen og Emil skriver at: “ti du har rett der til=jeg skulde like om det kunne komme i dinne hender”.²⁷⁷

8.7 På hjemmebesøk

I 1913 var Emil Hansen på hjemmebesøk i Kongsvinger. Han reiste med dampskip på sin hjemmevisitt med “S/S” Oskar II og “S/S” Mauretania. Han forteller til sin bror hvordan hjemreisen artet seg på skipet. Tydeligvis har han lett for å bli sjøsjuk, for det første han forteller er at han var frisk på reisen hjem, men at han måtte ta vare på en ung dame som ble veldig dårlig på overfarten til New York. Emil virker lettere til sinns og har gode minner fra hjemmebesøket. Selv om “Moder” er blitt gammel fikk de møtes igjen og det var en stor lykke for dem alle. Selv det å feire nasjonaldag fikk han gjort sammen med sin kjære mor og familie i hjemlandet. Emil blikker tilbake året etter i brevet han sender hjem. Emil Hansen skrev brev hjem hele sitt liv, i likhet med andre som skrev amerikabrev var han opptatt av å holde relasjonene og kontakten med hjemstedet levende. Selv om alle i Emil Hansen sin familie i løpet av livet ble amerikanisert, var det for Emil slik at han i hele sitt liv skrev at han lengtet hjem.

---

²⁷⁶ Emil Hansen brev av Chicago 26 januar 1891 til Digerud: Kjære foreldre og søskende. Se appendiks 6.

²⁷⁷ Emil Hansen brev av Chicago March 29, 1914 til Karelius Digerud: Kjære Broder og Anna. Se appendiks 29.

8.8 Epilog

Ellen Digerud tok aldri amerikabåt over til USA. Sangene og diktene hennes gjorde imidlertid det. Derfor “havnet” moder Ellen i overført betydning i Amerika. Sangene ble ført over havet med slektninger og brakt inn i kristne samfunn i USA. Dette førte til at sangene levde sitt eget liv i amerikanske lutherske kirkerom. En del av sangene ble oversatt og utgitt på engelsk av den norsk- amerikanske synode. Ellen sine sanger ble sunget i mange kirker i USA. Trolig ble de sunget i flere av statene som er inntegnet på kartet i figur 6, kanskje enda flere. Det er om en del av henne ble hentet over og holdt levende i USA med sang. Disse sangene lever sitt eget liv.

Det er interessant å se hvordan brødrene sammen, men på hver sin side av Atlanteren, forsøker å samle Moder sine sanger. Endelig får de samarbeidet om fellesprosjekt som betyr mye for dem begge. De visste det ikke da, men det samarbeidet lyktes de godt med. Sangheftet med Ellen Digerud sin sanger ble utgitt i Kongsvinger i 1926, se figur 1. Vi vet ikke hvem som sørget for at heftet ble trykket. Jeg mistenker at samleren av amerikabrevene, Kristian Digerud, var en pådriver for utgivelsen. Det ser ut til at Kristian sammen med Emil samarbeidet med å samle sanger og fikk dem distribuert i norskamerikanske kirkesamfunn i USA. Emil skriver han har tatt kontakt med redaktøren for den norskamerikanske avisen DecorahPosten i sakens anledning. Emil skriver til Kristian;

du bede at jeg kunde Redaktøren for DecoraPosten i andledning av Moders sange men har ike faet tak i Ham.²⁷⁸

Hva slags oppdrag Emil hadde med redaktøren av den norsk-amerikanske avisen DecorahPosten er uklart. Det er mulig at avisen har trykket noen av Ellen Digerud sine sanger. Brødrene til Ellen hadde tett brevkontakt med henne og kan ha vært ansvarlige for at hennes sanger ble trykket i DecorahPosten. Ellen sine brødre oppholdt seg alle i staten Iowa, hvor DecorahPosten holdt til. Det kan også ha vært at sønnene ønsket å få blest om Ellen sine sanger i en reportasje eller at det dreide seg om trykking/distribuering av sangene, og ville ha tak i redaktøren av den grunn. Emil forteller videre at “Presten i hans menighet” fikk oversatte sangene til engelsk og distribuert dem i den norskamerikanske synode. Videre forteller han at mange hefter var delt ut. Alle medlemmene i Emil sin menighet i Chicago fikk sangene som ble gitt ut på den amerikanske morsdagen:

---

²⁷⁸ Emil Hansen brev av Chicago september 15-1945 til Kristian Digerud: Kjære Broder med alle dinne. Se appendiks 34

Moders Dagen det er en Söndag som vi opeholder Hær i Amerika saa moders sange
var meget udspreedt og jeg gave alle minne ud Til alle minne som er Til sammen med
mig²⁷⁹

Det er mulig han har delt ut sanghefter til sine slektninger og ikke meningsfolk. Setningen
kan tolkes begge vege.

---

²⁷⁹ Emil Hansen brev av Chicago september 15-1945 til Kristian Digerud: Kjære Broder med alle dinne. Se appendiks 34.

9 Konklusjon

I denne oppgaven har vi sett hvordan livet artet seg for Emil Hansen i USA. Å velge seg amerikabrev og brevutveksling som portal til kunnskap om levd liv har vært særst interessant. Disse hverdagslige kildene har ofte blitt oversatt i tidligere historieforskning. Brev har ofte blitt brukt som illustrasjoner snarere enn som hovedkilde. Det å sette seg inn i brevskriverens situasjon og på den måten å forsøke å rekonstruere deres livsmønster, handlinger og valgmuligheter har vært svært spennende - om enn tidkrevende. Jeg kjenner at jeg har blitt godt kjent med en familie, som hadde tette bånd, men som ikke lenger har båndene til Amerika. Hvem vet, kanskje slike oppgaver som denne sørger for at en nysgjerrighet og kontakt igjen oppnås i kjølvannet av denne oppgaven? Jeg har fått et enestående innblikk i fortiden og fått lov til å få innblikk i å se hvordan en familie holdt kontakt og påvirket hverandre med brevutveksling flere årtier tilbake i tid. Når det kommer til aktørperspektivet har jeg forøkt å vurdere hans handlinger utfra mine kunnskaper på forskningsfeltet migrasjon, med særlig kunnskap om norsk migrasjon til USA, med inspirasjon fra mikrohistorisk metodikk.

I denne oppgaven har aktøren gjort valg som har blitt diskutert i migrasjonstermer. Vi har sett hvordan han kom seg over til USA og hvordan han hadde sin første tid som arbeidsmigrant. Etter omlag fem år fant han fast grunn under føttene i storbyen Chicago. Byen var et yndet sted for norske immigranter, og et ønsket bosted for andregenerasjon norskamerikanere. Ved valg av bosted hadde Emil et pulserende norsk samfunn i USA rundt seg som hverdagsmiljø.

Hvordan Emil Hansen har tatt valg vet vi ikke eksakt, men han har hatt hjelpere med seg - enten som støtte hjemmefra eller slektninger i det nye destinasjonslandet. Emil fikk et liv i USA som innebar at han ble værende, selv om han trodde at familien han skapte i Chicago ville blitt med ham og flyttet tilbake til Norge. Om dette var et reelt ønske eller en livsvarig drøm vil vi aldri vite. Etter hjemmebesøket virker han til å være tryggere i sin relasjon med brødrene sine, og sårheten han viste i brevene før hjemreisen er byttet ut med en kjærlighet til kulturen og naturen hjemme i Norge. Allikevel er det en overvekt av barndommens erindringer som kommer fram i brevene Emil sender hjem til sine slektninger. Derfor får alle brevene han sender et sentimentalt preg, om gammelmodig vet jeg ikke - men det kan tenkes at han erindrings tilbake mer enn han peker fram. Årsaken til at han kan det er fordi han har kjente som han kan hilse fra og som fortsatt betyr noe for de han skriver til. Selv om det er lenge siden aktøren migrerte til USA var følelsesmessige bånd varme i hele hans levetid. Med å komme på hjemmebesøk realitetsorienterte Emil seg og det bærer de siste brevene i

samlingen preg av. Med hjemmebesøket klarte han å finne nye personer å bygge relasjoner til og skrive hjem om og hilse fra. Det betyr at til tross for avstanden er utvekslingen av nyheter og meningsutveksling noe som levendegjøres med brevvekslinga.

Uttekslingen av brev var en svært viktig prosess for migrantene, med å få brev kjente de støtte og omsorg og fikk styrke til å kunne takle og klare å overkomme strukturelle og usynlige barrierer i sin nye hverdag i USA. Dialogen mellom korrespondentene og hvordan de påvirker, støtter, trøster og legger press på hverandre på avstand kommer fram. Den religiøse støtten og styrken aktøren har må ha vært essensiell, vi finner den i nesten samtlige brev i samlingen.

Som en forlenging av dette prosjektet ville det være interessant å følge flere enkelte individer over på sin livsreise til USA. Ved å vektlegge nettopp den emosjonelle tilknytningen som finnes i mange arkiverte amerikabrev vil det være mulig å kontekstualisere mange nye migrasjonshistorier. Ved å følge teksten i brevene og handlingene enkeltindivider gjorde, med inspirasjon fra mikrohistorie, vil en kunne gjenskape fler av de mange berettelsene som brevene implisitt forteller. Det finnes mengder av amerikabrev i tilgjengelige arkiv og i privat eie som historikere kan fordype seg i og kontekstualisere.

10 Kilder og litteratur

Figurliste

Figur 1: Ellen Digerud sine sanger utgitt i 1926. I Ellen Derrick sitt private eie.	29
Figur 2: Ellen Digerud hos fotografen Foto: I Ellen Derrick sitt private eie.	30
Figur 3: Brevet er til Ellen Digerud fra en bygdefrende eller slektning som bosatte seg og drev gård i Minnesota.	33
Figur 4: Ankomstid for “S/S” Republic og bekreftelse på “S/S” Angelo som korresponderende båt.	39
Figur 5: Det første brevet fra Emil Hansen i USA.	44
Figur 6: Kartet viser Emil sine holdepunkter i USA.	54
Figur 7: Emil Hansen forteller arbeid i Salt Lake City.	56
Figur 8: Emil har kjøpt seg tomt i Chicago.	61
Figur 9: Emil Hansen i USA, ca 1900. Foto: I Ellen Derrick sitt private eie.	64
Figur 10: Emil Hansen og Elise Weberg gifter seg.	68
Figur 11: Harris Hansen hos fotograf Madsen på Michigan Avenue i Chicago. Foto: I Ellen Derricks private eie.	73
Figur 12: Moder har di glemt mig?	78

Primærkilder, ikke publiserte

Digerud, K. (u.d.). Digerudsamlingen, et privatarkiv på Anno Museum, Gyldenborg Kongsvinger.

Dokumentsamling av Kristian Digerud, Arkiv på Anno Museum Gyldenborg, Kongsvinger

Brevsamling av Kristian Digerud i hjemmearkiv. Arkiv i transit. Se appendikset bakerst i oppgaven.

Primærkilder, publiserte

(Washington, D.C.:National Archives and Records Administration , n.d.), FHL microfilm 1,254,621. (2017, 12. August). *Amund E. Raalien, Delaware, Grant, Minnesota, United States.*,. (FamilySearch.org, Red.) Hentet 20. september 2020 fra United States Census, 1880: <https://familysearch.org/ark:/61903/1:1MZ9H-3Q5>

archives.gov. (2020, 11. november). *1920 Census*. Hentet fra <https://www.familysearch.org/search/record/results?q.givenName=emil&q.surname=hansen&q.birthLikePlace=vinger&q.birthLikeDate.from=1865&q.birthLikeDate.to=1865&q.deathLikePlace=chicago&q.deathLikeDate.from=1947&q.deathLikeDate.to=1947&m.defaultFacets=on&m>.

Arkivverket. (1883, 03 09). *Emigrantprotokoll i Kristiania, 1882-1883*. Oslo politidistrikt: Statsarkivet i Oslo. Hentet 03 23, 2020 fra Digitalarkivet: <https://www.digitalarkivet.no/em20110222650321>

Cook County Clerk, Cook County Courthouse, Chicago. (1892, 12. februar). *Database. Familysearch.com*. Hentet 12. november 2020 fra Illinois, Cook County, Birth Certificates, 1871-1949: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:Q239-CJ8Z>

Cook County Clerk. Cook County Courthouse, Chicago. (2020, 03 17). *Database. FamilySearch*. <http://FamilySearch.org>. Hentet fra "Illinois, Cook County Marriages, 1871-1920.": <https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:N7XV-STB>

Digitalarkivet. (1867, mai 17). *Emigranter over Kristiania 1867-1927, tilleggsliste* . (O. politidistrikt, Red.) Hentet fra Statsarkivet i Oslo: <https://www.digitalarkivet.no/view/8/pe00000000004810#>

Digitalarkivet. (2020, 11. april). Folketellingen av 1875 for 0421L Vinger prestegjeld, Vinger sokn og Austmarka sokn. *SAH/FOLKETELLHS-08/H/Ha*. (S.-S. i. Hamar, Red.) Statsarkivet i Hamar. Hentet fra Folketelling 1875 for 0421L Vinger prestegjeld, Vinger sokn og Austmarka sokn: <https://www.digitalarkivet.no/census/person/pf01052067003094>

familysearch.org. (2020, 13. november). *United States Census, 1900*. Hentet fra United States Census, 1900 Illinois Cook ED 441 Precinct 24 Chicago city Ward 14: ; <https://familysearch.org/ark:/61903/3:1:S3HT-67Q7-3S8?cc=1325221&wc=9B7Q-C6D%3A1030552601%2C1031967101%2C1033987201>

- Folketelling av 1910 for 0421 Vinger herred.* (2020, 8. november). Hentet fra <https://www.digitalarkivet.no/census/person/pf01036405001803>
- Nasjonalbiblioteket.no. (1881, 25. Marts). *Hedemarken Amtstidene 25. Marts 1881-Utvandringslysten.* Hentet fra Aviser: [https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digavis_hedemarkensamtstidende null null 18810325 35 24 1](https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digavis_hedemarkensamtstidende_null_null_18810325_35_24_1)
- NorwayHeritage.com. (u.d.). *Hands Across the Sea- The Wilson Line.* (B. Solem, Redaktør) Hentet 02. september 2020 fra Skipslister fra The Wilson Line: http://www.norwayheritage.com/p_shiplist.asp?co=wilso
- Riksarkivet. (1865). Folketelling 1865 for 0421L Vinger prestegjeld. *Spesiallister Vinger sokn, Spetalen og Øjseth skoledistrikt* (s. 150). Vinger sokn og Austmarka sokn: Digitalarkivet. doi:<http://urn.digitalarkivet.no/URN:NBN:no-a1450-ft20090721660430.jpg>
- SAH, Vinger prestekontor., (1881-1900). Ministerialbok nr. 14, utflyttede 1882-1883. *Kirkebøker i Norge* (s. 344). Vinger: Statsarkivet på Hamar. doi:<https://urn.digitalarkivet.no/URN:NBN:no-a1450-kb20060725020032.jpg>
- SAO, White Star-linjen, D/Da/L0001: Emigrant, 1883-1890. (1883, 9. mars). *Emigranter afgaaende med SS Republic, SAO/PAO-0201/D/Da/L0001.* Hentet 09 03, 2020 fra Digitalarkivet: <https://www.digitalarkivet.no/em20110223670006>

Sekundærlitteratur

- About the White House Past Presidents. (2020, 17. oktober). 26. *Theodore Roosevelt*. Hentet fra The White House: <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/theodore-roosevelt/>
- Alsvik, O. (2020, april 11). *lokalhistoriewiki.no*, 17.januar2020 kl 15.35. Hentet fra Leksikon: <https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Leksikon:F%C3%B8der%C3%A5d>
- Andersen, A. (2015). Kjeldekunnskap. I A. Andersen, S. Rosland, T. Ryymin, & S. A. Skålevåg, *Å gripe fortida. Innføring i historisk forståelse og metode* (ss. 43-59). Oslo: Det Norske Samlaget.
- Andresen, A. (2015). Tilskjering. I A. Andersen, S. Rosland, T. Ryymin, & S. A. Skålevåg, *Å gripe fortida. Innføring i historisk forståelse og metode* (2.. utg., ss. 21-38). Oslo: Det Norske Samlaget.
- Arctander, S. (1970, 09 15). *Den offiselle statistikks historie*. (Statistisk Sentral Byrå) Hentet 03 22, 2020 fra Statistisk sentralbyrå: https://www.ssb.no/a/histstat/ano/ano_ib70_01_b1.pdf
- Aschim, A. (2019, mars 18). Migrasjon, kjønn og religion, KUM308. *PP-presentasjon*. Volda, Historisk Institutt, Norge: Historisk Institutt, Høgskulen i Volda.
- Blegen, T. C. (1926). *Ole Rynning's true account of America*. Minneapolis, MN: The Norwegian-American Historical Association. Hentet fra [nb.no|NBN:no-nb_digibok_20150301926208021](https://nbn-resolving.org/nb.no|NBN:no-nb_digibok_20150301926208021)
- Blegen, T. C. (1928). *The America letters*. Oslo: I kommisjon hos Dybwad. Hentet fra [nb.no|NBN:no-nb_digibok_2006121200028](https://nbn-resolving.org/nb.no|NBN:no-nb_digibok_2006121200028)
- Blegen, T. C. (1931). *Norwegian migration to America*. University of Minnesota/Minneapolis: The Norwegian-American Historical Association. Hentet fra [nb.no|NBN:no-nb_digibok_2010110906052](https://nbn-resolving.org/nb.no|NBN:no-nb_digibok_2010110906052)
- Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen. En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Oslo: Pax Forlag AS.

- Brochmann, G. (2006). *Hva er innvandring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Broen, S. T. (2020, 7. november). *Husmannsplasser i Kongsvinger kommune*. Hentet fra Lokalhistoriewiki.no:
https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Husmannsplasser_i_Kongsvinger_kommune
- Cancian, S. (2010). *Families, Lovers and their Letters - Italian Postwar Migration to Canada*. Manitoba, Canada: University of Manitoba Press.
- Castles, S., de Haas, H., & Miller, M. J. (2014). *The Age of Migration - International Population Movements In the Modern World* (5 th edition. utg.). (S. Castles, Red.) Palgrave Macmillian.
- Connor, P. (2014). *The immigrant faith : patterns of immigrant religion in the United States, Canada, and Western Europe*. New York and London: New York University Press.
- Dahl, Ø. (2001). *Møter mellom mennesker Interkulturell kommunikasjon*. Stavanger: Gyldendal Akademisk.
- Digerud, K. (u.d.). Digerudsamlingen, et privatarkiv på Anno Museum, Gyldenborg Kongsvinger.
- Digitalarkivet. (1867, mai 17). *Emigranter over Kristiania 1867-1927, tilleggsliste* . (O. politidistrikt, Red.) Hentet fra Statsarkivet i Oslo:
<https://www.digitalarkivet.no/view/8/pe00000000004810#>
- Dørum, K. (2020, 14. november). *Johan Collet Bredesen*. Hentet fra Store norske leksikon:
https://snl.no/John_Collett_Bredesen
- Erdal, M. B. (2014). This is My Home - Pakistani and Polish Migrants Return Considerations av Articulations About Home. *Comparative Migration Studies* 2/3, s. 23.
- Everett, E. L., & Furseth, I. (2012). *Masteroppgaven Hvordan begynne -og fullføre*. Oslo: Universtietsforlaget.
- Everett, F. (2019, 06 24). Feltbesøk på Norsk Utvandremuseum, Ottestad. (I. L. Grønnerud, Intervjuer)
- Faist, T. F. (2014). *Transnationell migration*. Lund: Studentlitteratur.
- Folketelling av 1910 for 0421 Vinger herred*. (2020, 8. november). Hentet fra
<https://www.digitalarkivet.no/census/person/pf01036405001803>
- Fuglerud, Ø. (2001). *Migrasjonsforståelse*. Oslo: Universtietsforlaget.

- Gerber, D. (2013). "The Uprooted" Would Never Have Been Written If Oscar Handlin Had Taken His Own, Latter-Day Advice". *Journal of American Ethnic History*, ss. 68-77.
- Gerber, D. A. (2006). *Authors of Their Lives: The Personal Correspondance of British Immigrants to North America in the Nineteeth Century*. New York: New York University Press. Hentet fra <http://ebookcentral.proquest.com/lib/hivolda-ebook/detail.action?docID=Created from hivolda-ebook on 2020-03-19 11:18:39>
- Gerber, D. A. (2006). Epistolary Masquerades: Acts of Deceiving and Withholding in Immigrant Letters. I B. Elliot, D. A. Gerber, & S. M. Sinke, *Letters across Borders - The epistolary practices of international migrants* (ss. 141-157). New York: Palgrave Macmillan.
- Giffort, R., & Scanell, L. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, 2010, ss. 1-10.
- Gjerde, J. (2009). The United States: A Nation of Immigrants in the Past and Future. I Ø. T. Gulliksen, & H. T. Cleven, *Norwegian-American Essays 2011. "Transnationalism and the Norwegian- American Experience"* (ss. 21-39). Hamar: NAHA- Norway Novus Press.
- Gjerde, Å. B. (2020, 23. mars). "Anklaget for polygami og slavehandel". *Forskning.no*, ss. 2-20.
- Gulliksen, Ø. (2008). Introduction. I Ø. Gulliksen, & Ø. Gulliksen (Red.), *Norwegian American Essay. Migration and memory. 2008* (ss. 5-15). Ottestad: The Norwegian Emigrant Museum. Hentet fra nb.no|NBN:no-nb_digibok_2014102108250
- Gulliksen, Ø. T. (2000). Amerikabrev som familiekrønike. I O. (. Natvik, *Sogndalseminaret 2000 28 og 29. september* (ss. 20-31). Sogndal: Høgskulen i Sogndal. Hentet 03 31, 2020 fra https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2013010308006
- Götlind, A., & Kåks, H. (2014). *Mikrohistoria: en introduktion för uppsatsskrivande studenter*. Lund: Studentlitteratur.
- Haakenstad, L. M. (2013). *Slektgranskerens guide til utvandringen 1825-1930*. Hamar: Vigmostad Bjørke.
- Hansen, K. V., & Sun, K. C.-Y. (2017). Immigrants as settler colonists: boundary work between Dakota Indians and white immigrant settlers. *Ethnic and Racial Studies*, 2017(11), ss. 1919-1938. doi:<https://doi.org/10.1080/01419870.2016.1213403>

- Helbich, W., & Kamphoefner, W. D. (2006). How representative are immigrant letters? I B. Elliot, D. A. Gerber, & S. M. Sinke, *Letters across Borders - The epistolary practices of international migrants* (ss. 29-55). New York: Palgrave Macmillan.
- Hempel, K. G. (2014). Norskamerikanske kirker og integreringsprosessen. Holdninger til intergrering i norskamerikanske kirker i 1880-årene. I T. M. Joranger, & H. T. Cleven (Red.), *Norwegian American Essays 2014: "Migrant Journeys: The Norwegian-American Experience in a Multicultural Context"* (ss. 73-99). Ottestad: NAHA Norway (Norway Chapter).
- Hoem, E. (2007). Staden vi kjem frå, staden vi er på, staden vi skal til. Den lokale identiteten og landskapet inne i oss. (K. Sprauten, Red.) *Sted, tilhørighet og historisk forskning. Lokalhistoriens form og funksjon i det 21. århundre*, ss. 25-36.
- Hovedjernbanen og dens Dampskibe, Kongsvinger- og Hamarbanen. (1872). *Fortegnelse over personale ved hovedjernbanen og dens dampskibe, Kongsvinger- og Hamarbanen i Aaret 1872*. Hentet fra BaneNor: <http://hdl.handle.net/11250/154772>
- <https://international.ipums.org/international/about.shtml>. (2020, 05. november). <https://ipums.org/>. Hentet fra Minnesota Population Center. Integrated Public Use Microdata Series, International: Version 7.2 [dataset]. Minneapolis, MN: IPUMS, 2019. : <https://doi.org/10.18128/D020.V7.2>
- International Harvester*. (2020, 07. november). Hentet fra The Electronic Encyclopedia of Chicago © 2005 Chicago Historical Society. The Newberry Library: <http://www.encyclopedia.chicagohistory.org/pages/2723.html>
- Jernbanekalender, N. (1872). Fortegnelse over personale ved Hovedjernbanen og dens Dampskibe, Kongsvinger- og Hamarbanen. 1872. Christiania: C.C. Werner & Co. Hentet 09 02, 2020 fra https://banenor.brage.unit.no/banenor-xmlui/bitstream/handle/11250/154772/Fortegnelse%20personale_ocr_red.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Johannessen, K. (2007). *Den glemte skriften -Gotisk håndskrift i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kjelland, A. (2020, 23. november). *Kjeldearkiv:Brev frå Lesja til Amerika*. Hentet fra lokalhistoriewiki.no: https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Kjeldearkiv:Brev_fr%C3%A5_Lesja_til_Amerika

- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Kvalitative forskningsintervju* (3. 2. opplag. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lahlum, L. A. (2011). Women, Work and Community in Rural Norwegian America, 1840-1920. I B. Bergland, & L. A. Lahlum, *Norwegian American Women: Migration, Communities and Identities* (ss. 79-118). St. Paul, Minnesota and Mankato, Minnesota: Minnesota Historical Society Press.
- Larsen, A.-K. (2017). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2.. utg.). Oslo: Fagbokforlag.
- Levi, G. (2012). Microhistory and the Recovery of Complexity. I S. Fellmann, & M. Raihikainen, *Historical Knowledge - In Quest of Theory, Method and Evidence* (ss. 121-132). Cambridge Scholars Publishing.
- Lien, S. (2009). *Lengselens bilder - Fotografiet i norsk utvandringshistorie*. Oslo: Scandinavian Academic Press c/o Spartacus Forlag.
- Lillevold, E. (1975). *Vinger bygdebok: gards- og slektshistorie 2*. Kongsvinger: Elverum Trykk. Hentet desember 14, 2019 fra https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2014012324001
- Lovoll, O. (2020, februar 25). *Theodore Christian Blegen*. Hentet april 25, 2020 fra Norsk biografisk leksikon: https://nbl.snl.no/Theodore_Christian_Blegen
- Lovoll, O. S. (1983). *Det løfterike landet. Historien om norskamerikanerne*. Northfield, Minnesota: Universtitetsforlaget.
- Lovoll, O. S. (1988). *A Century of Urban Life Chicago. The Norwegians in Chicago before 1930*. University of Illinois Press: Norwegian American Historical Association.
- Lovoll, O. S. (2005). *Norske småbyer på prærien - En kulturhistoriske studie*. Nesbru/ Northfield, Mn, USA: Forlaget Vett og Viten AS.
- Lovoll, O. S. (2010). *Norske aviser i Amerika- Framveksten av en nasjonal norskamerikansk presse*. Minnesota: Scandinavian Academic Press/Spartacus Forlag.
- Lovoll, O. S. (2016). *Den lange overfarten - Tidlig norsk utvandring til Amerika*. Oslo: Scandinavian Academic Press.
- Lovoll, O. S. (2020). In the American matrix: Norwegians in Chicago in the nineteenth century. I J. Sverdljuk, T. M. Joranger, E. K. Jackson, P. Kivisto, & J. Sverdljuk

- (Red.), *Nordic Whiteness and Migration to the USA. A Historical Exploration of Identity* (ss. 134-142). Ottestad: Routledge.
- Løchen, Øivind. (1957, 15. Juli Mandag). "Ingen bruker "stolen hennes Ellen" lenger". (H. Steffensen, Red.) *Glåmdalen*, 32(Kongsvinger Mandag 15 juli 1957), s. 3. Hentet 24. oktober 2020 fra <https://www.nb.no/items/ce55c02bf86fa3ce6d39c6a5c6b19426?page=1>
- Magnùsson, S. G., & Szijsjártò, I. (2013). *What is microhistory? : theory and practice*. Abibgdon: Routledge.
- Mathiesen, H. O. (2015). *Norwegians in America and Perceptions of Belonging C. 1840-1870. Masterthesis in History*. Oslo: Universitetet i Oslo. Hentet 09 13, 2020 fra <https://www.duo.uio.no/handle/10852/45161>
- Mathiesen, H. O. (2017, 09 27). "Opp i en høyere enhet: norske utvandrere og den engelske bosetter-revolusjonen". *På Forskerfronten*, 2016, ss. 22-29. Hentet 09 22, 2020 fra <https://www.fortid.no/artikler/2017/norske-utvandrere-og-den-eng.html>
- Mathiesen, H. O. (2020, 03 18). *Belonging in the Midwest: Norwegian Americans and the Process of Attachment, ca. 1830–1860*. Hentet fra Taylor and Francis Online: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14664658.2014.919708>
- Mathinsen, I. J. (1999, 31. mai). "God dag! Kongsvingerrunden - Kvinnen og veien". *Glåmdalen*, 74, s. 2. Hentet fra <https://www.nb.no/items/025a81f4ec1cf72d61cb4e7f6ecc3870?page=0&searchText=Ellen Digerud>
- Mauk, D. (2011). Finding Their Way in the City: Norwegian Immigrant Women and Their Daughters in Urban Areas, 1880-1920s. I B. A. Bergland, & L. A. Lahlum, *Norwegian American Women. Migration, Communities and Identities* (ss. 119-156). St. Paul, Minnesota and Mankato, Minnesota: Minnesota Historical Society Press.
- Melve, L., & Ryymin, T. (. (2018). *Historikerens arbeidsmåter*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Minnesota, C. B. (2020, 10 04). *Minnesota State census, 1885*. Hentet 2020 fra <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:S3HT-68L3-14H?i=3&cc=1503044&personaUrl=%2Fark%3A%2F61903%2F1%3A1%3AMQF9-4HP>

- Nasjonalbiblioteket.no. (1881, 25. Marts). *Hedemarken Amtstidene 25. Marts 1881- "Utvandringslysten"*. Hentet fra Aviser: https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digavis_hedemarkensamtstidende_null_null_18810325_35_24_1
- North Dakota Studies — State Historical Society of North Dakota. (2020, 22. september). *EARLY SETTLEMENT OF NORTH DAKOTA PART 2: THE GREAT DAKOTA BOOM SECTION 3: BONANZA FARMING*. (D. Stuckle, Red.) Hentet 09 22, 2020 fra NDSTUDIES.GOV/GR4: <https://www.ndstudies.gov/gr4/early-settlement-north-dakota/section-3-bonanza-farming>
- North Dakota Studies — State Historical Society of North Dakota. (2020, 14. november). *NORTH DAKOTA AGRICULTURE PART 1: NORTH DAKOTA AGRICULTURE SECTION 7: BONANZA FARMS*. Hentet fra NDSTUDIES.GOV/GR4: <https://www.ndstudies.gov/gr4/north-dakota-agriculture/part-1-north-dakota-agriculture/section-7-bonanza-farms>
- NorwayHeritage.com. (u.d.). *Hands Across the Sea- The Wilson Line*. (B. Solem, Redaktør) Hentet 02. september 2020 fra Skipslister fra The Wilson Line: http://www.norwayheritage.com/p_shiplist.asp?co=wilso
- Odden, G. (2018). *Internasjonal migrasjon*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Odèn, B. (1998). *Leda vid livet - Fyra mikrohistoriska essäer om självmordets historia*. Lund: Studentlitteratur.
- Olson, D. W. (2013). *Vikings across the Atlantic- Emigration and the building of a Greater Norway, 186-1945*. Minneapolis and London: University of Minnesota Press.
- Rand McNally and Company. (1883). New county and railway map of the United States and the Dominion of Canada compiled from information obtained from official sources showing the lines of the Chicago and Alton R.R. and its connections. *Map*. (D. 2.-4. Library of Congress Geography and Map Division Washington, Red.) Chicago, Illinois, USA, USA og dominionen Canada: Retrive. Hentet fra <https://www.loc.gov/resource/g3701p.rr000610/?r=0.341,0.168,0.174,0.069,0>
- Rasmussen, A. B. (2020). "On liberty and equality" Race and Reconstruction among Scandinavian immigrants, 1864-1868. I J. Sverdljuk, T. M. Joranger, E. K. Jackson, & P. (. Kivisto, *Nordic Whiteness and Migration to the USA. A Historical Exploration of Identity* (ss. 55-71). Ottestad: Routledge.

- Ringdal, S. (2018). *På høye hæler i Amerika - Unge Agder-kvinner i etterkrigsårenes New York*. Oslo: Pax Forlag.
- Røe, P. G., & Sæter, O. (2015). Med kroppsminner som flyttefølge mellom steder. I M. Aure, N. G. Berg, J. Cruickshank, & B. Dale, *Med sans for sted. Nyere teorier* (ss. 149-161). Tromsø, Trondheim og Kristiansans: Fagbokforlaget.
- Segelsten, J. (2014). *Fremad til lys og liv*. Kongsvinger: Kongsvinger og Vinger historielag.
- Segelsten, J. (2017). *Byen vår - Gamle Kongsvinger 1855-1965. En veileder til gater og eiendommer*. Kongsvinger: Kongsvinger-Vinger Historielag.
- Semmingsen, I. (1975). *Drøm og dåd*. Oslo: Aschehoug. Hentet april 25, 2020 fra [nb.no|NBN:no-nb_digibok_2007071100083](http://nbn-resolving.org/nb.no|NBN:no-nb_digibok_2007071100083)
- Skårdal, D. B. (1974). *The Divided Heart*. Kristiansand: Universitetsforlaget.
- Smith, Annie. (u.d.). Norwegian-American Genealogy Reference Guide. *Guide*. Ottestad, Norway: The Norwegian Emigrant Museum. Hentet fra <http://www.utvandremuseet.no/>
- Sprauten, K. (2020, 09 28). *Fra Amerika til Norge: norsk-amerikanere skriver hjem*. (Nasjonalbiblioteket) Hentet fra Det løfterike landet: http://nabo.nb.no/trip?_b=EMITEKST&urn=%22URN:NBN:no-nb_emidata_1197%22
- State Historical Society of North Dakota. (2020, 10 04). *EARLY SETTLEMENT OF NORTH DAKOTA PART 2: THE GREAT DAKOTA BOOM SECTION 2: OBTAINING LAND*. Hentet fra NorthDakotaStudies.Gov: <https://www.ndstudies.gov/gr4/early-settlement-north-dakota/section-2-obtaining-land>
- State Historical Society of North Dakota. (2020). *HOME EARLY SETTLEMENT OF NORTH DAKOTA PART 1: EARLY SETTLEMENT OF NORTH DAKOTA SECTION 9: RAILROADS*. Hentet fra North Dakota Studies: <https://www.ndstudies.gov/gr4/early-settlement-north-dakota/part-1-early-settlement-north-dakota/section-9-railroads>
- Sterioview, O. (2004, 04 25). Wilson Line steamship Angelo taking on emigrants at the Pier in Bjørvika, Christiania. (B. Solem, Red.) Hentet 09 02, 2020 fra <http://www.norwayheritage.com/gallery/gallery.asp?action=viewimage&imageid=29&text=&categoryid=10&box=&shownew=>

- Steward, L. (2017). *Amerikabrev*. Trondheim: Museumsforlaget.
- Sverdljuk, J., Joranger, T. M., Jackson, E. K., & Kivisto, P. (. (2020). *Nordic Whiteness and Migration to the USA. A Historical Exploration of Identity*. Ottestad: Routledge.
- Swiggum, S., & Austheim, T. (2020, 13. november). *Passenger list 1868 - bark Victoria*. Hentet fra Norway Heritage- Hands across the sea: http://www.norwayheritage.com/p_list.asp?jo=2028&ps=15092
- The Newberry Chicagos Indipendant Research Library since 1887. (2008-2017). *Chicago Ancestors Org*. Hentet 18. oktober 2020 fra <https://chicagoancestors.org/place/nazareth-lutheran-church-0>
- Ulvestad, M. (1901). *Norge i Amerika med Kart. Lommebok for hvor norskspråklige i USA bor 1901*. Minneapolis, Minn.: Norge i Amerika Publishing. Hentet mai 03, 2020 fra nb.no|NBN:no-nb_digibok_2006112101031
- Ulvund, F. (2016). "Travelling images and projected representations. Perceptions of Mormonism in Norway, c. 1840-1860". *Scandinavian Journal of History*(Vol 41), ss. 208-230.
- Vestby, G. M. (2015). Stedsutviklingens råstoff og resultat: Funksjonelle og emosjonelle relasjoner mellom mennesker og sted. I M. Aure, N. G. Berg, J. Cruickshank, & B. Dale, *Med sans for sted. Nyere teorier* (ss. 165-176). Tronsø, Trondheim og Kristiansand: Fagbokforlaget.
- vonLottum, J., & Sogner, S. (2006, 09 20). Magnus og Barbara. Mikrohistorie i Nordsjø-regionen på 1600-tallet. (P. Ø. Rian, Red.) *Historisk tidsskrift*(85), ss. 377-408. Hentet 09 20, 2020 fra https://bibsys-uv.alma.exlibrisgroup.com/leganto/public/47BIBSYS_HVO/citation/278688384000220?auth=SAML
- Vårdal, M. (2012). Mikrohistorie og spørsmålet om representativitet og relevans. I A. Døssland, A. Kjelland, H. Krøvel, & M. Sinderud, *Frå Volda til verda - fjerne og nære kulturmøte. Historiestudiet i Volda 40 år* (ss. 255-271). Trondhjem: Akademika Forlag.
- Weber, M. (1949). *Weber on Methodolgy of social sciences*. (E. A. Shils, & H. A. Finch, Red.) Chicago: The Free Press of Glengoe, Illinois.

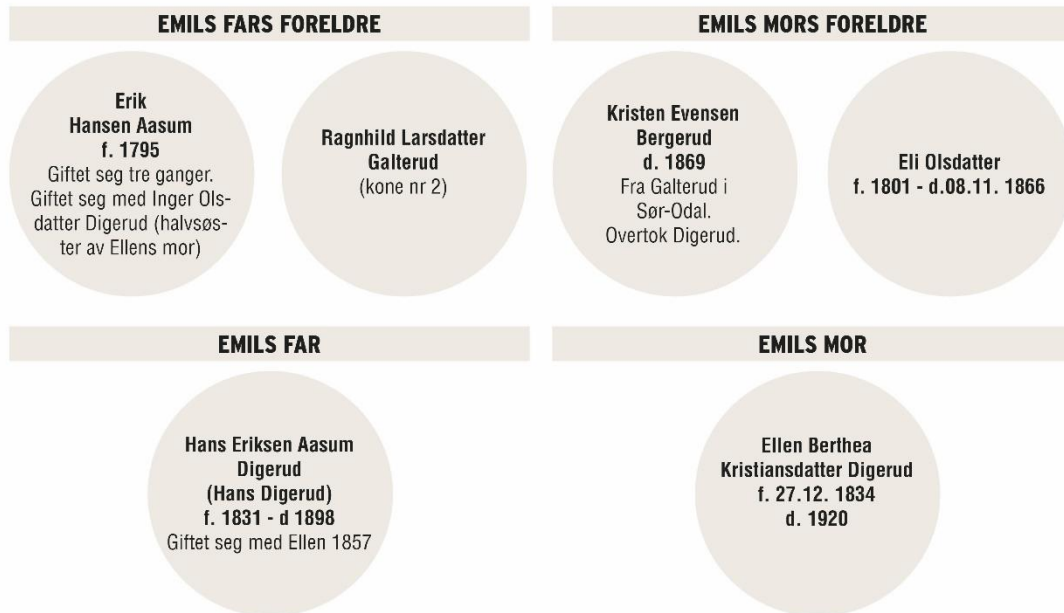
- Wisting, T. (2019, 11 08). *Kongsvingerbanen*. Hentet fra I Store norske leksikon.:
<https://snl.no/Kongsvingerbanen>
- Østrem, N. O. (2014). *Norsk utvandringshistorie* (2.. utg.). Oslo: Det norske samlaget.
- Østrem, N. O. (Publisert 25. nov. 2015 12:00 - Sist endret 12. mars 2020 09:33). «*Suget frå Amerika*». (U. i. Oslo, Produsent) Hentet 14. okt. 2020 fra Norgeshistorie.no:
<https://www.norgeshistorie.no/industrialisering-og-demokrati/1546-suget-fra-amerika.html>.
- Østrem, N. O. (Publisert 25. nov. 2015 12:00 - Sist endret 12. mars 2020 09:33).
Norgeshistorie.no. Hentet fra Tre søsken drar til «våre folk» i Amerika:
<https://www.norgeshistorie.no/industrialisering-og-demokrati/1538-tre-sosken-drar-til-vare-folk-i-amerika.html>
- Øverland, O. (1992). *Fra Amerika til Norge. Norske utvandrerbrev 1838-1857*. Oslo: Solum Forlag.
- Øverland, O. (1996). Learning to Read Immigrant Letters: Reflections towards a Textual Theory. I T. N. Museum, *Norwegian-American essays 1996* (ss. 207-229). Ottestad: NAHA- Norway,. Hentet mai 04, 2020 fra nb.no|NBN:no-nb_digibok_2014121108068
- Øverland, O. (2000). *Immigrant minds, American Identities -Making the United States Home, 1870-1930*. Urbana and Chicago: University of Illinois Press.
- Øverland, O. (2002). *Fra Amerika til Norge. Norske utvandrerbrev 1875-1884 IV*. Oslo: Solum Forlag.
- Øverland, O. (2011). "Listening to Immigrant Voices". I N. Norway, *Norwegian- American Essays. "Transnationalism and the Norwegian-American Experience"* (ss. 187-215). Oslo: Novus Press.

Appendiks

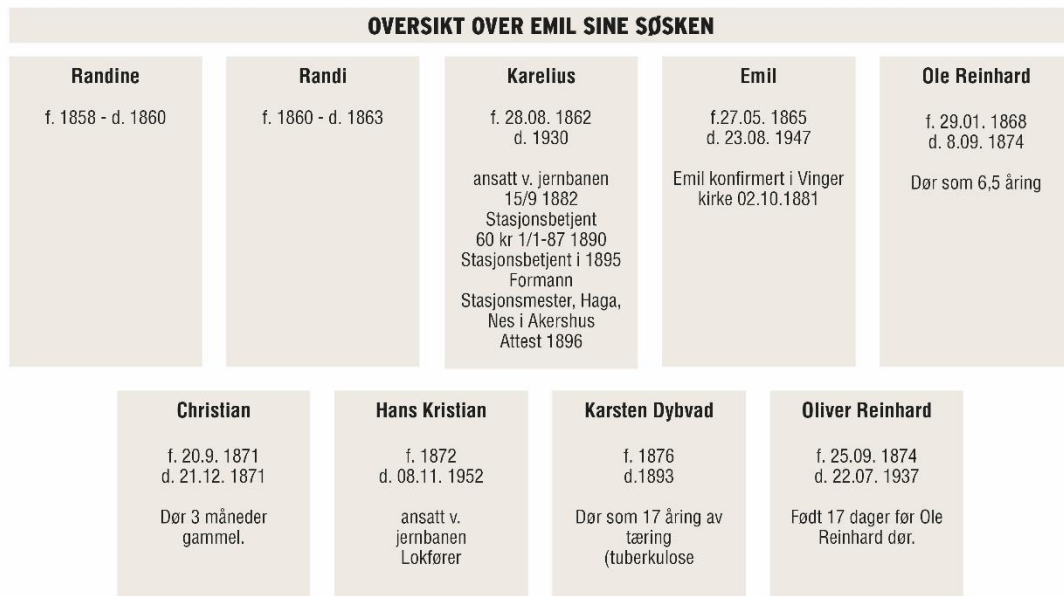
Kildene er vedlagt i dette appendikset. Den genealogiske oversikten har flere kildegrunnlag. Oversikten viser alt som har kommet fram av brevenes innhold. Noe informasjon er fra folketellinger, både i Norge og i USA. De transkriberte brevene ligger vedlagt numerisert. Begravelsesdokumentet har jeg oversatt, men kun den første salmen og vita om avdøde. Vita om avdøde var fullt av informasjon og fakta som belyser oppgavens tematikk. Resten av dokumentet ble vurdert til å ikke være interessant nok til å bli oversatt. Alle grafiske framstillinger er utarbeidet i Adobe Indesign 2020.

Utvalget av brev som er brukt i oppgaven er derimot avgrenset til å gjelde kriteriene som jeg redegjør for under punkt 1.5 Emne og avgrensning.

Genealogisk oversikt

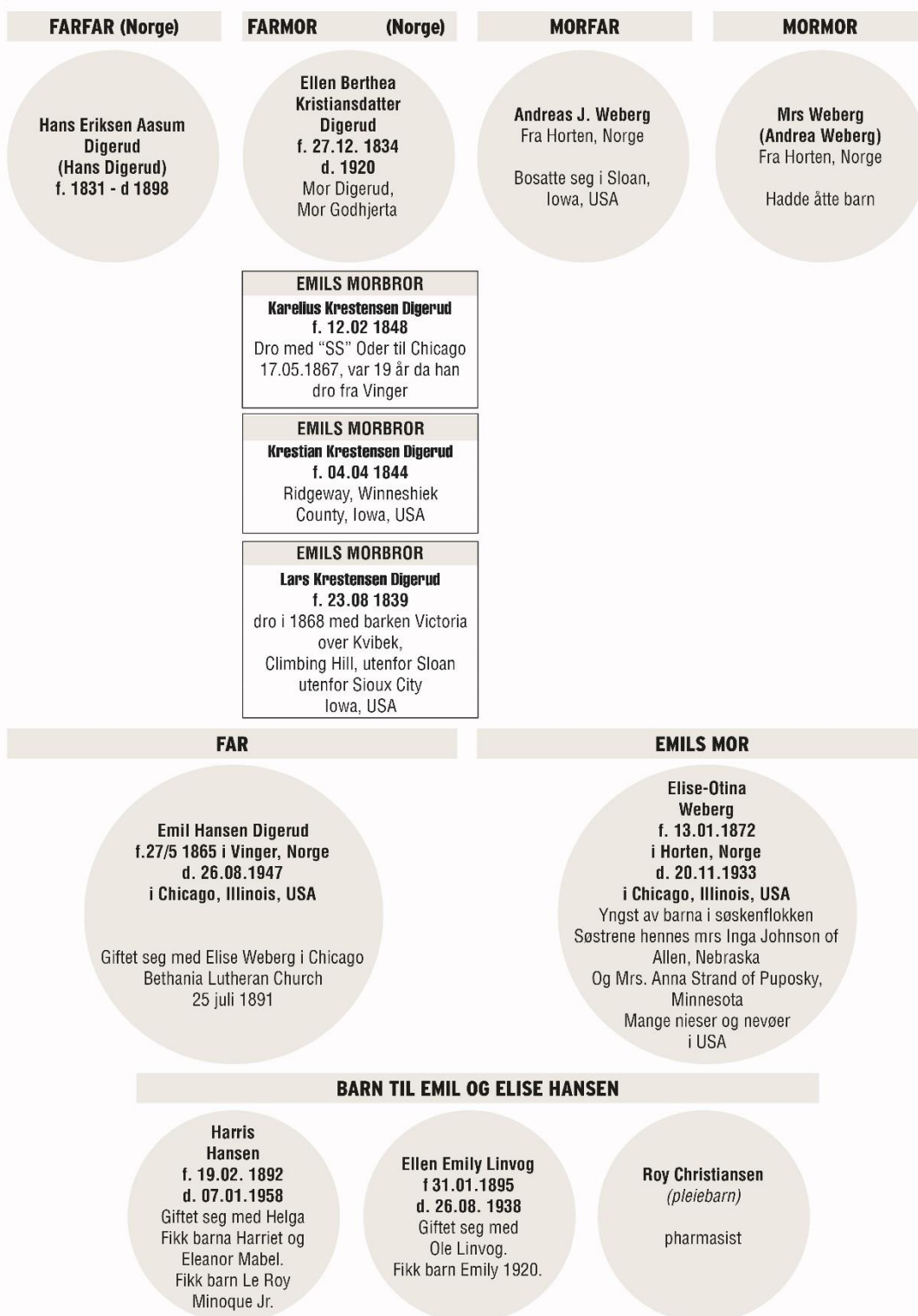
Folketellingen av 1865 viser at familien bodde på Aasumb, Spetalen og Øjseth i Sør-Odal kommune. Vinger sokn. Gardbruker og selvejer Hans Eriksen er 33 år og hans kone 31 år. Disse fire er med i folketellingen av barna, Karilius (4 år), Emil (1år), samt Berthea Hermansdatter som tjenestepige (15år) og farfar Erik Hansen (70 år).

Kilde: Innhold for Folketelling 1865/1875 For 0421L Vinger Prestegjeld - <https://www.cookcountyclerk.com/service/genealogy-records> - Nekrologer til Emil Hansen sin kone; Elise Hansen

FAMILIEOVERSIKT OVER EMIL OG ELISE HANSEN OG DERES FAMILIE I USA

Kilde: Innhold for Folketelling 1865/1875 For 0421L Vinger Prestegjeld - <https://www.cookcountyclerk.com/service/genealogy-records> - Nekrologten til Emil Hansen sin kone, Elise Hansen

Transkriberingsinformasjon

Under avskrivningen har jeg behandlet brevene slik metoden Norsk Lokalhistorisk Institutt beskriver.²⁸⁰ Avskrivningen har jeg gjort selv. Alle brevene er skannet inn før transkribering for lettere å kunne forstørre opp og tolke skriften. I visse tilfeller har originalen flere kommentarer som er skrevet i mangel på plass ved brevets slutt. Skriften har fortsatt over teksten og går i margen tilbake over mange sider. Slik margkommentering er markert i transkriberingen, med «teksten fortsetter oppned:» osv. Brevene er gjengitt så nøyaktig som mulig etter originalen. I noen tilfeller er komma, punktum og avsnitt satt til for å bedre lesbarheten ved sparsommelig tegnsetting. Som regel har jeg forsøkt å unngå tegnsetting ettersom det å skrive brev er en tankevandring kombinert med handling. Manglende tegnsetting kan fint illustrere en slik situert handling. Skrivefeil har forblitt uendret, men med rett ord i komma bak hvis setningen ikke har gitt mening. Ytterligere typografiske valg som er gjort er å sette til en bakgrunnsfarge slik at transkripsjonen ser ut som et brev, om enn renere og mer lettlest enn originalene. Inspirasjonen kommer fra etnolog Linda Steward sin bok om amerikabrev.²⁸¹

Hvis enkelte ord og navn er skrevet på forskjellig måte i samme brev har dette ikke blitt endret på. Overstrykninger i teksten har vært sjeldent, og er ikke tatt med. Ord i kursiv er forklaringer eller tilføyelser fra min side.

Informasjon fra eventuelle konvolutter har blitt brukt for å sjekke geografiske beliggenheter og dateringer. Ortografien endrer seg etter hvert som skriveren blir eldre. Det er tydelig at blyant blir foretrukket som skriveredskap ettersom hendene skjelver og det er lite forenlig med å bruke blekk og penn, da brevarket vil bli fullt av sjenerende flekker. Dette viser seg i Emil sine brev ettersom han blir eldre og også i onkel Lars sine brev på eldre dager.

Språk er levende og forandrer seg over tid. Ved utvandring skjer en endring i språket. Ettersom tiden går vil en finne anglifiserte ord som overtar for norske. I beskrivelser av måleenheter og spannmål vil endringen bli spesielt synlig, men også ved navngivning av bygninger og andre gjenstander. Neste generasjon vil skrive en blanding av norsk og engelsk og kanskje delvis gå helt over til engelsk. Syntaksen eller setningsoppbyggingen forandrer seg ettersom tiden går og det blir stadig flere verb i setningene på engelsk. Spesielt hilsningene fra kona Elise og sønnen Harris blir stadig mer engelske med tiden.

---

²⁸⁰ (Kjelland, 2020)

²⁸¹ (Steward, 2017)

Opparbeidelse av eget brevarkiv

Brevene i samlingen ble skannet inn og lagret på datamaskin som pdf-filer. I arbeidet med å systematisere brevene leste jeg dem og strukturerte etter hvem brevene var fra og til, etter adressat og underskrift. Slik arbeidet jeg opp et digitalt arkiv selv, med kronologi og navngiving etter datering og sted brevet ble sendt fra. Brevene er ordnet i kronologisk rekkefølge så langt det har vært mulig. Noen brev er fragmenter uten dato eller årstall, noen mangler slutten eller starten. De er plassert der de sannsynligvis hører hjemme, etter innholdet brevet forteller om. Ettersom brevene i samlingen var uten konvolutter, mangler en del av årsdateringen. Dateringen var stemplet på konvolutten i postgangen, med tid og sted for avsendende postkontor. Knapphet på papir kan ha gjort at brevskriveren ikke brukte papir og blekk på stedsinformasjon. I alle brevene Emil skriver er brevet alltid datert med dato, og sted. Arkivet er opparbeidet med mapper etter hvem som skrev brevet og mapper på hvem som fikk brev. Slik vil det finnes et arkiv for hver aktør. Amerikabrev fra Emil Hansen er et arkiv. Underarkivet deler brevene inn i mapper etter artikkelnavnet nedenfor.

Amerikabrev til Ellen Digerud er et arkiv overordnet Emil Hansen sitt arkiv.

Brevene er lagret med følgende artikkelnavn: amerikabrevforfatter<sted><år><måned><dato><stiling>²⁸² .Et brev fra Emil Hansen vil ha artikkelnavnet;
EmH<Maiville><1884><juni><22><KjæreForældreogsökende>

I opparbeidelsen av arkivet ble det klart at det er flere adressanter. Det viste seg at moren til Emil, Ellen hadde en samling med brev fra sine brødre som emigrerte til Amerika tidligere. Ved leting i Digitalarkivet kan navnene på adressatene gjenkjennes som brødre av Ellen, bror Karelius Krestensen Digerud, Kristian Kristensen Digerud og Lars Kristensen Digerud. Se genealogisk oversikt for mer informasjon om onklene og deres overfart.

Epoken som studeres ligger flere generasjoner bakover i tid. Kun skriftlige kilder og fotografier, hvis det finnes, fra brevsamlingen kan støtte opp om brevene. Det finnes ingen å intervju som kjente migranten. Fotografiets rolle som en del av amerikabrevene i norsk utvandringshistorie vil kunne gi en dose innspill til hvordan en kan lese, forstå og analysere brevene.²⁸³ På forespørsel fantes både fotografier og sangheftet etter Ellen Digerud i privat eie. Jeg fikk fotokopier av disse for å bruke i oppgaven.

---

²⁸² (Kjelland, 2020)

²⁸³ (Lien, 2009, s. 18) Sigrid Lien har undersøkt fotografiene som fulgte med i korrespondansen over Atlanterhavet i migrasjonsbrevene mellom Norge og Amerika.

Appendiks 1

Climbing Hill Woodbury County Iowa 21 Februar

Jeg haver Anhaalt Dit Breve kjære Søster og jeg er glad for Det for Dise Dage Har været De Tungeste Dage jeg Haver Lavet Gud Haver kaldet To av mine kjære Børn Til Sig Krestine Hun var 8 Aar Gamel og Døde Den 17 Februar klokken 3 efter midagen og Ellise Døde den 18 kloke 5 Om morgenen Hun var 3 Aar Gamel De Bege viler i en kiste og en Grav De var De vakreste og De Snildeste Børn jeg Haver Set og Det falder mig og min Hustru Saa Tungt for Nu Har vi mistet 4 av vaare kjære Børn for Børnene var en Største Glæde Som vi Haver for vi ælskede Børnene mere en Rigdom for Di væredns Rigdom for Gaar og al Dens Lister jeg vil takke Gud for Han Gjør Alt i Det Bæste for at Drage og LokkeSinder Til Sig Dær for Takker jeg Gud fro Hans Store Godhed i mod mig Han Har Taget mine 4 kjære Børn Til Sig i Den himelske Glæde for Det er meget mere en jeg kunde give Dæm Hær i Denne verden vi Bör alle Tragte efter Det Himmelske for Den Tid vi Lever Hær er Bare Som en Damp Som Snart for Svinder og Der efter er evigheten Lader os være færdig Nor Gud Kalder Paa os jeg Takker Dig kjære Søster fir De Bønner Du Sender os Til Gud for mig Gud vælsine Dig kjære Søster Krestine og Ellise Døde av en Sigdom Som Di kalder Difteri er Same Som vi kalte Den Tronjæmske Halsesike Elline Haver Haft Same Sigdom som Dom men Hun er Til for Bedring Ollaf er ude og Stæller med Kreaturne

Mit jærte banker Nar jeg Tenker Til Bage De Dage vi vaxte op Til Samen Og Nu Skal Leve Saa Lagnt fra vær andre jeg skulde være Glad at Se Det Ansigt fören vi for Lader Denne världen men vi for være for Neigt Naar vi kunde Leve Hær Saa vi kunde mödes i Himmelen for det vild Blive en Glæde Som Over Gaar al værdens Glæde for Denne værdens Glæde er ikke mere for mig jeg taker Gud jeg Har alt vad jeg Behöver men Lige væl Det falder Sorgen og Be Stjeringer jeg Har Haft mange uliker jeg har miste 5 Gode Hæster Som vilde være vært en 700 Daler og jeg Har mistet en Hel Del med Griser men jeg Takker Gud for alt for Rigdom Gjør ingen Likelig jeg har Betalt en 2000 Daler i Hæster Ræssbak og Maseneni og jeg Har Laet meget Arbeide og Haver Betalt fra 15 Tel 20 Daler Om Maaenen og kaaster i Aar Har Vært Haarde Tider For Penge for farmere for alt ting har været Saa Billi Det Har være fra 30 Til 50 Sent for en Bussel vete og i mellom 2 Til 3 Sent for et Skaalpund med flæsk jeg saltet 3 vaagn Las med Griser men Det var ikke Stort jeg fik for Dæm jeg ved kjære Søster Du Har modgang og mange Gjennomvordigheter at Gaa i Gjennom men Taalmodighed overvinder alt vi vil Haabe Paa et Bedre Liv i en anden världen jeg er Sorgful for vi ikke væxlet Brever i mellom vær andre i Saa Lang Tid og Der er min Skil men kjære Søster om Du ikke Skulde faa Svar Paa et Brev min Adresse Har været Den Same for 8 Aar og vil Blive Skrive Til mig Naar Det falder Dig Tid og jeg vil Gjøre Det Same jeg vil for Tele Dig om Religöse Ting Hær Jeg Har ikke nærmere in Suix Citiy Til Norsk Kirke Der Er Det 2 og en Svænsk

Appendiks 2

Raalien Grant Co 4de Januar 1881

Gode Ven, Elen. Vi vil nu gribe til Pennen, for i Julens, og Vinterens stille Stund, at sende Dig nogle Linjer. Det har os længe ligget fra Hjerte, at Dit kjærkomne Brev skulde veret besvaret, men vi önkede först at see Höstens Udfald, og Vinterens komme for at have noget at skrive om. Först maa vi fortælde, at vi fortiden, er friske og raske. Men at det i höst var saa forskjelligt. Eli blev 10de November forlöst med et Pigebarn som er meget snil: Vi havde Præsten her i huset, til at döbe hende, den 11de Desember, hun var haardt sig frå 3die Dögnet inden, hun blev forlöst og tilfaldt paa en Tid da nesten ikke nogen kunde vaage sig ud, til at hente Doktor, for det var snes form. Vi maa takke Gud for at hans Hjalp ogsaa er nærværende her i Amerika. I Sommer havde vi meget Regn her, Hverdehösten blev liden men god, eg höstede 234 Bushels Hvede, og Potteter og forskjellig andet saa meget vi trænger, hvedeprisen har været omtrent 80 cent. Det bliver ikke rart tilbedelse herpaa, for Eksen om man skul leie til altsammen da Arbeidsprisene her ere meget Dyre, Dagprisenerne utgaa frå Dem som Driver i det store, her findes det Farmer som have en 6 a 700 Aker, at höste om Aaret. Av mit Land har jeg nu oppe 25 Aker eller Tundrin og af Indbo 2 Kuerm 2 Aarsgamle Oksen, som skal blive kjorede Okser til Edvart, en syrip Paa 13 Höns. Og Stabel eller Fjös og Hus til os selve, har vi foraan vidt gade, at vi kan bærje os ganske godt for. Vinteren fast Vinteren her er meget slem. I Midten av Oktober Maaned kom her en saa Voldsom Snestorm, at i hundrevis af Creature, maatte bukke under med Livet, her over Nordvesten. Til at være Nybiget er her, ganske tæt bebygget, men hvor ensomt er det ikke kan Du tro her i Vintertiden, enhver maa være hjemme hos sig sjølv og passe sit, saa godt han kan for kuldens Skyld. Eftersom at jeg har skrevet saamange Breve til Norge, til mine Slæktninge og ingen av Dem vil besvare mine Skrivelser, saa vil eg bede Dig om at Du skrive os til saasart som det er muligt, og om min Faders Stilling, enten han er levende eller Död, eller om hans Forhold saa mie i det heletaget. Væg ogsaa af den godhed, at bede Ole og Gunnild neraalien Skrive os til, og Du kan give Dem vores Adresse. Hils ogsaa til O Halvorsen Raalien at nogle Ord frå ham, vilde være mig, meget kjærkomne.

Venskabelig A. Raalien

Kjære Söster Karen

Vi har i Disse Dage modtaget Brev fra söster Lina, og ser Deravf at Dere ere friske og raske til Dato. Dette glæder os meget, at höre, likeledes er det godt at i have Rolighed til at være paa et Sted, saalenge som muligt.

Bygdefrenden eller slektningen Amund Raalien ber Ellen Digerud om nytt hjemmefra. Söster Karen kan være slektningen som Linna ber om dødsattest for ti år senere. Det betyr at det er et slektsforhold mellom Ellen Digerud og Amund Raalien.

Appendiks 3

Kjære Foreldre og Søskende

Maivile 1884

Jeg faar tage til Pennen og besvare Deres Kjær kommand Brev saam jeg motog For en tid siden. Jeg ser at di har skrevet mange breve men jeg har intet mer en at jeg er ved Hilsen og Lever gaat. Men er Varme Dage Kan di tro. Nu er her svært varmt men For en tid siden Havede vi Staarm med Hagel, Torden Vær og et i Nærheden af aas reste det. Var et Skelig Vær kan di tro.

Jeg og Ole Kaia er til sammen paa et sted. Jeg Kan Hils Dere fra ham. Nu er han stude steler Hestene mens jeg skriver. Nu er grønt og Fint her, nu står Verden i sit Flor og tiden til vi skal beginde med slaatten og Harvesten og da bliver det Hart tørkede. Og det er lange dage i Fra kl 5 om maagenen og til 9 om aften, èn time middag. Nu til Vintren vil jeg rese til Pensi eler Til Skogen der kan jeg en 20 Daler om manen og naar jeg bliver gamel nok til at tage mig Lan da vil jeg rese, men Bliver ike på 2 aar.

Kjære Moder jeg ser at du har været meget sik og nu er nogen lunde Frisk igjen som du har Gud at take For. Du beder at jeg sal Portret. Det ska jeg gjøre den 4. Juli.

Kjære Foreldre tag Portret og sen det til mig i Saamer. Jeg Har Sent Falande og Emigranten til der paa et aar vor jeg Tente det skule være morsamt For Dere og se vorledes stans til i Amerika.

Jeg kan hilse dere Fra Edevart Krabeset, han Lever på sitt Land. Vi venter han til Johan Moe til vær dag. Han Hans set staape skal Dere. Jeg Kan hilse Johan og Lina dem ses jeg til vær dag dom er ved Hilsen og Lever godt og Oluf. Han er i bien nu men til slaaten skal han hire sig ut hosen Farmer i markeden. Har Lanen og Lina dom har Hire seg ud hos en Stor Farmer For 50 Daler om maanen. Hils Ole Bademester at jeg har været Hos hans Broder Karelius han Bad mig Hilse Ham saa meget. Han lever gaat.

Kjære Broder skriv til mig og Fortel mig vor ledes står til og om mangt og meget. Glem ikke at skrive til lit oftere Foreldre og Søskende. Jeg vil ikke glemme at skrive. Jeg faar snart til Bake og jelpe dig Fader. Det er let naar jeg tenker på dig Fader da du er og lene men vegen er lang melom mig og dere til hösten vil jeg være med Johan og rese runt med Træske Maskin om jeg lever og er ved Hilsen. Jeg faar slut min Daarlige Skrivelse For Dene gang me en venlig Hilsning Ole Haal og Blegen, Milda Hagen, Ludvig Olsen, Mor Olsen, Nilsen, Benterud, Edevart Rustad, onkel og tante og ale Kjent Fra deres Søn E.H. Digerud
In ear T.T. Kepsin

Emil Hansen sitt første brev i samlingen.

Appendiks 4

Chicago den 30/III 1890

Kjære foreldre og søskende

Jeg vil tage til pennen og be svare deres kjærkomende Brev vor av jeg er meget taknemlig For vor av jeg ser at di er nogen lunde Friske men jeg ser at di Moder Har veret Sig

Det er meget slemt men det er ikke rart di Har arbeit meget hart i deres tid og streft meget vor aas Jeg kan fortelle dere at jeg er Frisk til Dato og det same ønsker jeg at Höre fra dere ijen. Di spørger om Elise Har veret mig utro, men hu er mig Tru og vil blive til evig tid. Hun er en sjelden Pige

Jeg reiste til Utah i anledning min Hilse. Jeg var meget Daarlig den tid jeg reste dit det er en meget dumt plan jeg var der i nesten 4 maaner jeg arbe i en tunel langt under jorden og det jik meg ganske Bra men det var mange mensker som Blow i jel slagene og skut av Farlige Mensker og i Fra røvet deres Penge som de hade arbe Meget Hart For jeg vart lit Fordervet i den ene Hand men det er at ved med med det var en Man som moste Basen og slo mig på handen og Brekte en tomelfinger og det er mange Mormoner der og det er et meget Farlig folk men det er en Meget fin Plas. Det var Salt Lck City. Jeg kan Hilse dere i Fra onkel Kareljus han har For Pakted farmen til onkel Lars og skal vere someren

Skrive til
Cleeming Hill
Wodbury CO Iowa

Jeg har bedet Han skrive til dere og han sagede han vilde

Jeg har skrevet til Lars men ikke noget svar ennu. Line er en meget Flink pige og hun Har Gode dage Hun har mester som hu vil vil Hu gaar paa skole til veg, tid og spiler og singer

Appendiks 5

Chicago Set 28 1890

Kjære Foreldre og Söskende

Jeg vil tage til Penen og be svare deres kjærkomende Brev vor av jeg er meget taknemlig For jeg ser at dere ere Friske til dato og det same gode kan jeg Fortele dere jeg ser at Karsten er meget Daarlig og det er meget slemt men jeg Haaber med Guds magt at han bliver bra igjen

Jeg ser at det er mange Forandringer jeme siden jeg reste at skal Blive jernbane opp gjenem Saalör og det vil bleve meget arbeide der og jeg tenker det vil blive til Fördel for vinger og jeg ser at venter mig jem til jul men jeg skal kome til voren om jeg lever saa lenge om trent i juni jeg har kjøpt mig en Tomt her i Bjen men jeg vet ikke vad tid jeg komer til at Ledge den man kan tjene Penge paa den jeg gav 3.90 og man kan be tale saa meget man vil i maanen jeg sente dere 80 Kroner for en tid siden men ikke noget svar jeg ved ikke om det er komet Fram eler ikke. Skriv til mig saa snart di kan og fortel mig di har Faet dem jeg arber på den same Plasen ennu og jeg har faet lit mere betalt jeg har arbet og jeg tjener nok saa bra jeg ser av deres brev at di bliver gamle og det er ikke at undre paa di har strefit hart i Livet og mange jem vor di ge heder at i Moder stav og jeg har ikke gjort som jeg skulle gjort men jeg skal si vere jeg kan gjøre efter denne tid jeg har været ung og .. men jeg har lært lit mere nu Jeg skulde like at have deres fotografi og jeg skal sende mit om en uge jeg har taget mig av i dag Elise hilser dere saa meget Hun er hos sin broder her i Bjen jeg maa slutte min daarlige skrift med en venlig og kjærlig hilsen og skriv til mig snart Lev vel og skriv til meg snart

Karsten du er hilset i Fred og Bön om hilsen og Kristen hilsen

Deres Sön Emil Hansen

Appendiks 6

Chicago 26-1/1891

Kjære foreldre og søskende

Efter som jeg har motaket deres brev i dag saa vil jeg Besvare det med det same jeg ser av deres brev at di ere nogen lunde Friske og det gleder mig at Höre og det same gode kan jeg For tele dere jeg arbeider til ver dag jeg ser av deres brev at di bliver gamle og det er ikke at undres over da di har Haft meget at i jenom gaa og mange Prøvelser Jeg har veret meget forkjølet men det gaar vel over og jeg kan ikke klage saa lenge jeg kan arbe

Jeg har ventet lenge på breve fra dere Moder og engang kom tiden og jeg var meget Glad for at Höre fra dere. Jeg ser at de ventet mig jem til jul men jeg kom ikke jeg lengter efter at se dere i jen og jeg tenker på dere jeg tenker vi knapt kunde kjenne ver andre ijen og det er mange For andringer sket siden på lenge siden jeg ser av deres brev at de har faet breve i Fra Onkel Lars og det var meget hygeligt jeg har skrevet til ham men ikke noget svar jeg ved ikke noe om at gjøre med ham. Har di hört noget i fra onkel Kareljus Han er hos Lars og arbeider hos Farm jeg ser av deres brev at Kristijan arbeider paa Raa jernbanelag han er vel stor og sterk men Karsten er liten en nu. Bed, Ham skrive til mig saa jeg kan faa se Hans skrift Jeg skulde med glede like at se deres foto snart send det til meg jeg har kjøpt mig en land eller en Tomt her i byen og betaler penger til ver maane det er ikke sikkert kan til aa byge paa den jeg skal selge den naar jeg faar gaadt betalt for den

Vor ledes staar det til med Faderer han daarlig nu?

Oliver følger vel hesten til nu ver dag Fader be höver vel ikke at gjøre det nu og jeg ser at di Moder gaar rundt og gjør deres Huslig stell en nu Kan Karsten arbeide noget

Kjære Foreldre jeg skal nok kome jem en tur og da skal gleden blive større enn naar vi skiltes Min lengsel er meget stor efter dere kjære foreldre og søskende og mit jem

For glemer jeg aldri vor jeg var födt og vor min vuge stod og vor jeg hade mange hjertlige stunder ved mine foreldre og søskende og det forglemmer jeg aldri

Kjære Moder Forglem ikke at skrive til mig det er meget kjært Höre i fra dere
Jeg maa slute min skrift med en venlig og kjærlig hilsen til dere mine kjære
Forglem meg ikke

Lev Wel og hils alle kjente men först og fremst er di hilset Lev Wel ønskes av deres søn
Emil Hansen
(brevet er med håndstemplet Emil Hansen logo)

(oppned på siste side:
Elise hilser saa meget

Appendiks 7

Freeborn den 10 August 1891

Kjære Tante og Onkel

Jeg vil nu tage til Pennen og Skrive nogle Ord til Dere og dere dere ennu om en Tjeneste for jeg har hørt at Jahn havde skrevet til Eder og bedet dere sende Karens Dödsatest men jeg ingen set ennu og nu vil bede vis den ikke sent om di Tante vil gjöre af den godhed og tage den ud jeg vil betale dig der for Karen gaar og leser i Sommer og nu skal Konnfemasion blive den 13 September saa den kan nok ikke kome fram til den tid vis hvis den ikke er sent jeg har skrevet til Jahn i dag men har ikke tid til at vente paa Svar jeg Skrev til Daktota i Vor og bade Moder havde den med og nor jeg fik svar saa sagde denn havde Skrevet efter den men i gaar blev Konfermasion bestemt og daa kom det som en Storm over mig jeg sines det var sorgeligt om hun skulde gaa i 2 Aar der for s...

Kjære Tante vis Broder Inge glemte bort alt og den ikke er sent saa gjör mig den Tjeneste og gaa til Presten naar di faar dette i din Han og tig den ud Karens Dödsatest saa skal jeg betale dig der for det er nok et Simpelt Brev at sende saa langt men vis jeg far svar saa skal jeg Skrive et langt Brev til dig en anden gang lev vel Hils alle bekjente fra mig Linna

Niese Linna fra Freeborn, Minnesota i USA ber om dokumentasjon på Karen sin dødsattest fra Norge. Linna ber tante Ellen om å gå til presten i Vinger og tigge om å få ut dødsattesten til Karen.

Appendiks 8

1895-26/8 Chigago

Kjære Foreldre og Söskende

Jeg vil ater en ater tage til Pennen og skrive nogle linjer og fortele vi venter Fremdeles paa Brev i fra dere men Forjeves jeg syns det er meget rart av dere at di ikke kan tage dere en liden tid til og skrive nogle linjer til aas jeg har Brødere som ale kan skrive men forjeves

Kjære Foreldre skriv til aas di lenter meget efter at Höre i Fra dere jeg kan fortelle lidt fra vores sliting Jeg er ved det gamle og gang til Doktoren til ver uge og min forbedring ga meget snart saa jeg kan ikke ... av min Helbred men vi maa Lade Heren raade og sete vores Lid til Han den vil Han faa fred fra alskens rode og rede fra armod og strev jeg kan ikke klage ti jeg arbeider til ver tid men mange ganger er det slemt

Elise og Haris og Emilie er Friske og dem venter at Höre i fra dere og jeg haaber at di vil svare dene gang ti Foreldre og söskende vi har ikke saa lang tid at leve her i dene Werden og snart kunde Blivet For sent ti vi ved ikke hvad tid vi skal vandere Bort i fra dene verden og til en anen saa jeg sines vi burde tage til aas en liden tid og sende Breve i melom var andere det er en meget slövhet jeg skulde lige se deres beklagelse om det kan la seg gjøre

Det skulde vere mig en stor glede at se deres i vores gamle jem vor min vuge stod og vor jeg sprang saa mang en gang rundt mine Foreldre og söskende og kan hende tiden kan komme men det er ikke godt at bestemme ti det kan snart Blive en forandring Gud alene ved om den tid skal komme
Kjære Foreldre sørg ikke for aas vi lider ingen nöd vi «Plenty» at spise og Drike og jeg Haber ved Guds magt at jeg Bliver Frisk og vi ale får beholde Hilsen

Haris er en meget stor og Flink Gudt han er med mig til ver tid og vor jeg gaar hen Emilie er liden en nu men For haabentlig bliver hun snart stor

Jeg kan hilse dere i fra Lina vi har faaet fotografie av demses lile Bilydem be finder seg ved Onkel og Tante er friske og alt vel der ude

Kjære Forledre og söskende jeg faar slute min skrift Faar dene gang med en Wenlig og kjærlig hilsen i Fra aas og glem ikke at skrive til aas jeg venter meget at Höre i fra dere Lev Wel deres sön og Broder Emil Hansen 1172- Shurtliff-Ave

Chicago-Illinois

Appendiks 9

Chicago 5 januar 1898

Kjære Foreldre og Söskende

Jeg har modtaget Deres Brev vor aa jeg ser adt Fader er meget Daarlig som er mig meget slemt adt Höre men jeg Haber med Guds magt adt Fader bliver Frisk ijen

Jeg fik deres brev om Juleaftenen når jeg kom jem i fra arbeide og det var aas meget Tungsomt at se vorledes Fader sig men kjære Fader ver Taalmodig og ved godt mod og bed til Gud den Almektige om hjælp og tröst og han siger at han skal hjelpe aas naar vi kalder på ham og beder om hans oplisning og adt Følger hans Weg

Kjære dere nu er Jule Höytiden over og vi har begynt paa et nyt aar og Gud alene Wed om vi skal opleve det nie aar og det kan ske mange Forandringer i dete men vi maa Bede til Gud om adt han vil jelp aas og at vi kunde faa vandere Paa Hans Weg og Blive Hans Börn og da skal vi ikke mangele meget jeg kan fortele vor ledes vi har haft det i JuleHöytiden jeg har veret i Kirken til nesten ver aften ti jeg er en av dem som tar vare paa kirken og med Juletreet og vi havde en meget stor For samling og mange glade Börn Haris var meg og han sto op en Stöke uden ad For Forsamlingen som han havde lest

Han gaar paa söndagskole til ver söndag og er meget Flink efter alderen jeg maa fortele vorledes Det staa til med aas

Elise og Börnene er nogenlunde Friske men jeg faller Daarlig some tider men tiden den gaar om den ofte er svaar engang Har vi Kjempet ud det brukede Moder adt sige

Jeg arbeider til ver dag nu og det ser ud til Bedere tider og jeg vil habe Dem vil komme ti det har veret meget Daarlige tider Her i landet vil tage til lang tid til dem Bliver Bra i jen jeg ser av Moders Brev at Onkel Anders er sig som er slemt adt Höre hils ham saa meget i fra mig og bed ham adt han maa vere Tolmodig og med godt mod ti dene Werden er ikke andet enn jem vor vidervedigheter og sikdom og Trengsler men vi maa bede om adt kome til et andet rige naar vi er ferdig her paa dene sindige Jorden

Kjære Foreldre og Söskende jeg maa slute min skrift med en Wenlig og Kjærlig hilsen jeg har ikke mere tid jeg skal i kirken ijen jeg er just komet jem fra söndagsskolen jeg er med til ver en tid

Kjære Broder jeg taker dig saa meget for deres Brev og jeg hober du vil skrive til aas snart ijen jeg ser at du har en god plas en plas som kan blive bedere til ver tid og det gleder mig at se vad du har gaet Frem og kom med god Helbred og befinder dig godt

Kjære Brödere skriv til aas og jeg skal svare

Kjære Moder og Brödere Tröst Fader og jelp Fader adt i Mode staa sig Domen og jeg hober med Guds magt at Fader Bliver Frisk ijen jeg önsker adt

(resten oppnedskrift som må leses på ekte brevet)
deres sön Emil Hansen

Appendiks 10

Chicago den 20 March 98

Kjære Moder og Brødere

Jeg har mottaget Deres Brev vor av jeg ser adt Fader er vanderet bort i Fra dene verden og til et bedere Rige det var mig meget slemt adt Höre og adt jeg ikke Fek se han mere i dene Werden men vi maa lade Heren raade og sete vores Lid til Ham og bede til Ham om jelp adt i Motstaa verden og dens Fristelser og Faa vandere paa Gud Wej og Faa Trefes i Hos Han i de Himelske Rige For aldrig adt skiles mere og vi maa bede til Gud om adt vi kan faa trefe vor Fader Bröder og Söstre Der hos Ham

Det er slemt ad silles men Gud Har aardnet saa og man kan ikke klage ti det er Faa Beriket og vi maa take Gud for adt Han har Ladet vor Fader Faa Leve med aas saa lenge til vi ale blev store og er komet til sels aar og alder Kjære Moder du maa ikke sørge men være taalmodig vi maa vere glade i adt Gud har aas med Det saa adt vi skal faa trefes i ijen og Da skal gleden Blive stor jeg fik Brevet adt Fader var död paa same tid saam jeg reste i fra jemet for 15 aar siden og det har vært mange tunge dager vor Fader og Moder siden den Tid og det har veret mange ting som jeg ikke har opfilt som jeg skule Havet veret jeme og Besökt Dere men forjeves og Det er mange ting som jeg ikke kan male med Penen men Tankene svever og jeg har det i Hukomelse men det er ikke annerledes i dene verden en vi ma siles i Fra ver andere Kjære Moder og Brødere vi maa vere Taalmodige og sete vores Lid til Gud og han vil Weilede aas paa den rete Weg og veilede aas jenom Dene JamerDal Jeg kan fortele dere adt vi er nogen lunde Friske til Dato Elise og Börnene veret Daarlige men er nu Bra jeg er ikke svært Bra men kan ikke klage jeg arbeider til ver dag nu men jeg ved ikke vor lenge det vil vare ti det er ustadigt og en arbeidsman har ikke meget udsigt her i Landet jeg har skrevet til Onkel Lars men ikke noget svar saa jeg ved ikke vad det er om adt gjöre med Dem men jeg tenker det er Borte Likegyldighet jeg maa hilse i Fra Haris og Elen Emilie Dem er store og flinke jeg maa slute min skrift med en Wenlig og Kjærlig hilsen til dere og skriv til aas snart saa vi kan faa Höre vor ledes det stor til med eder

Kjære Moder ver Tolmodig og Brødere Lige saa og sörg ikke det er en tung sel miste men maa vere glade adt vi skal trefes ijen og aldrig mere adt siles Lev Wel deres Sön og Broder Emil Hansen med familie

Oppned på siste arket:

Elise og Börnene hilser saa meget til Dere

Lev wel og skriv snart til mig

Appendiks 11

Chicago den 25 juni 1898

Kjære Moder og Broder

Jeg vil ater Tage Til Pennen og skrive nogle Liner til dere i Hob om adt Faa høre i Fra dere vi venter meget Paa Brev i Fra dere men For jeves jeg kan Fortelle dere vi ale Friske og Befinder aas vel og Det same Guds ønsker vi adt Høre i Fra dere Kjære Moder jeg venter meget adt Høre i Fra dere jeg har faaet et Brev 20den Fader Begravese og det var meget Tungt adt Høre og adt Moder var Sig jeg har 3 Brødere som kunde skrive nogele Linier til aas og jeg sines dem kunde tage sig en Liden tid og sende mig nogle Ord

Jeg arbejder til ver Dag og om Søndagen er jeg i Kirken 2. ganger. Paa søndagsskolen maa jeg vere der en ting som jeg snau PasePaa og jeg har ikke meget tid og sliten efter dagens arbeide men jeg maa være Glad adt jeg er nogen lunde med god Hellbred og vi er ale Friske. Haris er meget stor og Flink. Elen Emilie er Frisk og meget Flink Kjære Moder skriv til aas og Lad aas Faa vide vor ledes det står til meg dig og med Jemet og vores Brødere jeg sines vi skulde Brage lit mere tid til adt skrive til ver andere som vi kunde vide vorledes vi Be Finden aas til Gud alene wor var Lenge vi skal Faa Leve Her Paa dene Jord Ti snart Kan en av aas Blive kalt Bort og da er det For sent

Jeg kan fotele Lidt om vorledes der ser ut her i Landet det er Krig med Spanien som de vel Hved og jeg har set mange Soldater som er Gaaet som komer til adt miste sidt Liv med vi har haft megen god Like til dene tid og vi kan se det er den same som sliter alle Ting og der en Rætferdig Krig og det er umenskelig sån som Spanien har gjort med de stakels menesker der nede i Kjuba og det vil Blive stopet men der i Tusinde vis som er Slagete og Død av Hunger men jeg tenker at det snar vil Blive slut ti Spanien en nesten magtes Liv og de har Penger og meget Folk og en stor masinn

Jeg nesten slukte min skrift med en Wenlig og Kjærlig Hilsen til dere Hils ale Onkel og Tante Rustad og ale kjære

Moder og Brødere skrive til mig dere Emil Hansen

Har ikke høret noget i Fra Onkel Lars jeg har skrevet til Ham 2 Gange men ikke noget svar

Glem ikke adt skrive til aas sendt mig adressen til Karelius saa jeg kan skrive til Ham

Emil

Kjære Moder

Jeg vil også skrive nogle ord til eder der er ikke soo lenge siden jeg skrev til dere. Vi skal snart sende dere børmenes fotografi. Soo skal di faa see Harris i Emil. For han er soo lig ham. Harris har den samme opståper nese som sin far. Og like Emily hun har pene brune øjne som ingen av os har, for boode Emil og jeg har gule kat øjer Harris ogso, Ja di maa nu vere soo snil at unskyldte mit tøv men jeg skulde ønske di kunde foo see vores smaa, dem er flinke. Harris iser

Harris kan lese lit norsk med det goor meget lettere i den engelske. Men jeg hober han leser nor han bliver stor. Jeg vet di er borte i besøg, og det er jo lit forunderlig i deres endsomhed da det maa vere meget langsomt for eder. Ja det skulde vere meget kjert at foo see dere engang, men det er dog smoo udsigder dertil. Men tiderne kan for forandre sig til det bedere ennu. Vel di maa alle vere hjertlig hilset med ønske at di er frisk og befinder eder vel. Levvel deres Elise

Jeg maa slute min skrift med en venlig og kjærlig Hilsen tid dere og jeg ønsker dise Liner vil eder Finde med en god hilsen dete det beste vi kan klare det er redere en Penge og vi Bede til Gud den Almektige adt Han vil jelpa aas og vere vores Weilder igenom den Werden og adt vi da kunde Trefes i den Himelske Bolig For der aldrig mere adt siles Lev Wel Kjære Moder og Brøder Deres Søn og Broder Emil Hansen Hils ale kjente i Fra mig jeg venter snart Brev i Fra dere

Appendiks 12

Gano den 26de July 1898

Kjere Moder

Jeg vil ogsaa igjen skriv nogle ord til dere vi venter meget paa brev ifra dere da det er lunge siden vi skrev. Vi hober di nu er bedere end da vi sis horte ifra dere, jeg skule ønske di vilde skrive lit mer til Emil end di gjør, han er so alene her saa det vilde glede ham at höre lit ofte ifra hjemmet. Jeg moo fortele dere at min Svigerinde Theres og min broder har veret hjeme og besøgt mine foreldre og dem bringte fotografi av Emil hjem tilbage til mig

Therese hilser dere vi venter dem ud her til os 4de July Amerikas frihedsdag. Her taler man ikke om andet end krig nu om dagen. Hidtil har alt goet godt men jeg skulde ønske den var godt og helt over, krig er ikke at spøge med. Emil og Haris og Emily er alle poo SøndagsSkolen soo jeg er nu alene. Jeg skal nu koge kaffe til dem komer igjen ja gid di var her til at tage en kop med os nu moo di vere soo snil at skrive med engang di faar dete brev Emil venter Saa. Jeg ønsker inderlig at di kunde faa se verander för di skal skilles for bestandi. Harris og Emily hilser til bestemama og onkler, levvel kjer moder deres Elise

Appendiks 13

Chicago den 5 Desember 1898

Kjære Moder og Brødere

en lang tid herunder siden jeg fik Brev i Fra dere og jeg vil tage til Penen og skrive nogle Ord og Fortele vorledes vi Lever vi er alle nogenlunde Frisk til Dato og det same ønsker vi disse Linier vil Finde dere med en god Hilsen jeg arbejder nu til hver Dag men jeg har været arbejdsløs en lang tid igen og det sæter aas til Bage igen men vi kan ikke klage men der er meget slemt naar man ikke har noget at bestille og utgifter er store saa det vil tage en lang tid at strekke op igen men vi maa lade Heren raade og sæte vores Lid til Ham saa Bliver det nok en udvei Kjære Moder og Brødere nu laker det snart mod Julen og Julefesten og en til er vanderet Bort i Fra jemet næmlig Fader men vi kan være Glade i at han holder Julefest ja en herlig Fest og vi maa Bede til Gud adt vi kan gjensee Ham der Ope i den Himelske Bolig og aldrig mere silles ja Kjære dere jeg ønsker dere en gledelig Julefest og Moder en Glædelig gebersdag naar Di skriver saa lad aas vide vor Gamle Di er jeg ved det ikke og ikke ved jeg vor gammel Fader var jeg tengt mange gange der paa og Moder send meg den Sang som du skrev naar mine onkeler reste til Amerika jeg kan nogle ord av den og jeg skulde like at have den glem det ikke

jeg har haft Brev i Fra Lina Chrestensen men ikke noget i Fra Onkel og der var alt vel der ude jeg kan hilse i Fra Bertia Raalien jeg saag hende For en tid siden men jeg Tror hun trives ikke svært godt men hun har ikke nogen nød siger hun og det ved jeg vel men Lengsel er meget slem og Amerika er ikke som mange tenker der er jeg maa slute min skrift med en venlig hilsen og kjærlig hilsen til dere skriv til aas snart jeg og mine mine Brødere skrive ti snart kan det være For sent og jeg synes di kunde Tage en Liden Tid Lev Wel deres Søn og Broder med Familie Emil

På to sider;

Chicago den 5 December 1898

Kjære Moder

Jeg vil ogsaa sende dere nogle ord og ønske dere alle en gledelig jul og et godt nytoor, og paa samma tid ønske dere til lykke paa eders fødselsdag. det skulde være meget morosomt at besøge dere paa den dag. jeg skulde ønske Emil kunde – vi er alle friske Haris og Emily er friske dem hilser megete til Bestemama og onkler. Julaften skal vi paa juletræfest i kirken. Haris har et lite stykke som han skal tale og det har alle børnene men jeg ved ikke rigti vad det er paa norst. men jeg troer di siger diktamere

Vertikal retning på skriften, Elise fortsetter:

ver alle
hørtelig hilset
og gledelig jul
til dere alle
vi foor bare
en dag jul
ioor og det blir juledag
Mandag goor alle til sit
Arbeide igjen
Her blir det ikke
Gjort meget av
noget Levvel
deres Elise
Hansen

Appendiks 14

Chicago den 2.11.1900

Kjære Moder og Brødere

Jeg vil tage til Penen og besvare deres kjærkommende Brev vor av vi taker saa meget vi ser adt di er nogen lunde Friske som vi er meget Glade over adt Höre jeg ser at Moder bliver Gamel som ikke er adt undres over ti di har haeft meget adt i gjenem gaa mange prøvelser og mange sørger

Kjære Moder du sier det bliver lange 4 aar som jeg har veret borte og det har jeg tengt mange gange

Kjære Moder det var vel saa Besiket adt jeg skulde ud i den nie verden og prøve min Like og jeg har haft mange ting adt i gjenomgaa siden jeg reste i Fra jemet naar jeg reste fra Fader og Moder og Brødere og siden finder man ud vad jemet Betider og jeg havde et seldent jeme og var ung jeg er nu blevet nog saa gammel og snart er jeg bar i midt hoved og tiden gaar og vi med og snart er vores Dage endt her nede i dene verden og vi maa bede til Gud adt vi kan faa sameles i en Bedere verden for aldrig mere adt skilles nemlig i Hans helige rige og side til Bors med Abraham og isak til jest og da skal gleden blive stor Kjære Moder jeg lengter efter adt se dere men jeg kan ikke sige noget man maa Lade Heren raade og sete vores Lid til Ham saa Bliver alt til det Beste jeg maa nu Fortele vor ledes vi lever jeg arbeider til ver dag og er nogen lunde Frisk jeg holdet til med det same som För Elise er Frisk og Haris er Flink og stor og Elen er ikke svært sterk saa hun tager medisin nu ijen det er en Bröstsigdom og Hoste men det bliver bedere naar det bliver varmt i veret Kjære Moder jeg ser adt det bliver mange forandringer i jemet saa jeg vilde ikke kjene mig ijen om jeg kom jem og jeg trur ikke Moder vilde kjende mig ijen det er snart 17 aar siden vi saag verandere og jeg glemer ikke den dag som jeg reste i fra dere Paa Brigen naar di stog ijen og mine Brødere var smaa og er Bliver store og Pene Guter jeg fek Kristijans bilede jeg fek det om nitaarsaften men jeg kunde ikke kjende ham Bed Oliver og Kristijan skrive nogele ord til mig det vilde ikke ta svært Lenge adt skrive nogele Linier til mig det er ikke saa godt for moder men mine brødere kunde skrive en gang i blandt lad aas faa Höre i Fra a andere ti snart kan det være for sent jeg kan Fortele jeg har ikke megen tid om söndagen er jeg i kirken 2 eller 3 ganger til ver söndag og jeg er med i söndagSkolen og har andere Plasser adt opfilde og om aftenen naar jeg har arbeidet er jeg meget tret

Oppned:

ti det er meget hardere arbeide her en jeme jeg gaar 61/2 om morgenen kommer jem same tiden om aftenen og har en time vile paa den tid og maa arbeide hart hele tiden jeg maa slute min skrift med en venlig og kjærlig hilsen og skriv snart til aas

Appendiks 15

Chicago den 6 Desember 1900

Skrevet med blyant over innledningen Emil har ny adresse ;
Emil Hansen
11834 Gano Ave

Kjære Moder og Brødere

Jeg vil tage til Penen og skrive nogle linier til dere og fortele vorledes vi lever vi er alle Friske og be Finder aas vel jeg arbeider til ver dag og har nogen lunde god helse som vi har Gud adt take For og vi ønsker disse linier vil Finde dere med god Helse og det er Fornemste som vi kan Høre og vi maa være taknemlig der For Kjære Moder vi venter meget paa Brev det er 9 maner siden vi fik brev i Fra Moder og det er svært lenge adt vente Moder har di glemt mig? Jeg venter meget paa adt Høre i fra dere og i fra jemet og mine 2 Brødere dem kan skrive nogele Ord til aas og det vil ikke tage saa Lenge

Jeg har motaget Brev fra Karelius og jeg ser det står godt til med Ham og Dere mine Brødere har gode Plasser og det er meget hart adt Faa en saadan Plas her i dete Land Kjære Moder det er snart Julen ijen og di venter vel Julebesøg men jeg maa være jeme Her og saa i dene Julehöitid men di kan tro jeg tenker meget der paa men det jelper ikke meget og Gud alene ved om vi skal sees mer i dete Liv men vi haaber alt til det beste men vi maa ikke gleme adt vi maa bede til den Almektige om jelp til adt vandere paa hans vej og adt vi kunde faa samles i Hans Rige For Aldrig mere adt skiles og da skal gleden Blive stor vel det laker til Julen og di driver vel med Brigg og Bage men her er det ingen Höi tid elighet det er en dag og det Juledagen og der med er det aldt over og mange gange maa vi arbeide om Nitaarsdagen som jeg liker ikke meget men vi maa gjøre som dem siger men vi har det meget Higligt her i Kirken vi har juletre om Jule aften og det er for söndagsskolen vi har omtrent 70 som singer og taler og det er meget pent og saa For dem Presanger og da er dem meget Glade

Haris er meget Flink og stor han singer og nu maa jeg skrive og han har et Stike som han skal Tale og det er om Julen. Elen er meget stor og Flink og det er meget Liv i hende Dem beder mig Hilse til Bestemama og dem siger dem skal rese til det Gamele Landet og se Bestemama og sine Onkler og det skulde jeg like meget Godt jeg maa slute min skrift med en venlig og kjærlig hilsen til dere og ønske dere en Likelig og Welsinet Julefest og en Glædelig Födselsdag og maate Heren vere med Moder adt hun kunde Faa vere med aas en Tid en nu det skulde vere en stor Like

Oppned;

Om jeg kunde vere med dere Brødere Höitid og holde Moders Födselsdag men jeg er unskildt og det kan ikke Blive jelpes Elise vil skrive lit med Hilse til Karelius jeg hober han komer jem til Julen og Bliver jeme en tid med dere jeg skal skrive til Ham snart Lev vel Moder og skriv snart til aas Kristijan skriv til aas og jeg ser du er bra gut Oliver skriv til meg og fortel lit om jemet

Langsmed siden fortsetter skriften til Emil:

vor min vuge stod vor jeg har veret mange Dage med mine Foreldre

Emils skrift fortsetter på framsiden av brevet:

Oliver kan hende ikke Husker mig svært godt ti Han var liden da jeg reste til Amerika og det er mange aar siden skriv til aas snart

Deres Sön og Broder Emil Hansen

Appendiks 16

Sloan Iowa 1. September 1901

Erede veninde

De vil maaske blive forundret ved at modtage Brev i fra en fremend person i fra Amerika Jeg skal nu gjöre dem Bekjent med hvem jeg er. Jeg er Fader til Elise som er gift med deres Sön Emil Hansen som de ved boer dem i Chicago og Emil arbeider paa et verksted. Jeg kan fortell dem at Emil, Elise og dems to börn har nylig besøgt os. Vi har en sön som arbeider paa et stort jernbane Company i Chicago og han gav dem alle fri Biliet ifra Chicago til Sioux City (og tilbage) her i Iowa. Dem besøgte deres broder Lars Christensen som de ved boer i Sioux City, nu ved di hvem jeg er som for förste gang skriver til dem. Jeg har ofte tengt at Lade dem höre herifra men saa har jeg anset mig Fremede for dem

Lad mig sige at jeg Elskede Emil meget og fant ham verdig til at gifte vor Datter

Nu er det mit Ønske om jeg kunde vide en Anden Udvei for ham en at faa gaa som en Daglöner paa et verksted i Chicago. Jeg haver 40 Acker Land her som er omtrent 180 Norske Maal men det er ikke Hus og itske det alene men der skal for en Jordbringer baade Hester og Redskaper til dette er ikke i min magt at tilveiebringe men om Emil skal leve den af Gud bestemte tid saa burde han vek fra Chicago, for hans arbeide er uhelsigt han har også to vakre Börn en Dreng og en Pige som vilde beginde Laber af en kjerly Fader. Emil har veret Syg i Chicago saa hva dem har kunde sparet har gaaet til Doktor og Medecin kan han saa ikke arbeide ver dag saa gaar dem tilbage og i Gjeld

Jeg beder tag ikke mit brev op i nogen ond mening men for Sandhed vil jeg sige at jeg blev forbauset ved at se Emil. Jeg troer Landluften vilde bringe hans hilse tilbage saa har også Docktoren sagt.

Emil og jeg talte om hvor meget bedre det vilde vere for dem at kome her men han viste ingen udvei til de fornödne Penge som skulde til. Jeg er villig til at hjelpe dem alt jeg kan men det skal ikke Lidet til. De vet maaske at Emil og Elise tilhörer den Norske Lutherske Kirke i Chicago og dem giver sine Börn en Christelig opdragelse. Jeg troer det vilde glede dem at höre dems Aftenbön og Bordböner. Dene somer har veret Rig for os med besög da 4 av vores Familier fra Chicago har besøgt os Foreldre

Vi for vor del savner i vor By Norsk Luthers kirke men saa har vi 3 engelske kirker men vi har mere ja

Jeg har Guds ord det faste anker som kastes ond at hvile paa han siger den som leder finder og den som leder han skal faa saa beder jeg ageen dig du aabner for og Himmelrig

Emil har fortalt om sin gode Krestelige Moder og sine Brödere de har vist ogsaa hat besög af vor sviger-Datter ved navn Therese Weberg som for nogle Aar siden besøgte sine Foreldre i Tronhjem

Ver nu Önsket Guds velsignelse over dem og deres Böeren

Skulde de verdige mig Brev fra dem saa er jeg meget taknemlig

Min adresse er
A. Weberg
Sloan
Woodbury Co.
Iowa
U.S.A.

Appendiks 17

Chicago den 15 Febru 1903

Kjære Moder og Brødere

Jeg vil tage til Penen og skrive nogle linier og Fortele vorledes vi lever vi er nogenlunde Friske til dato og det same gode ønsker vi adt Höre i Fra dere jeg venter meget Paa Brev i Fra dere men Forjeves jeg skrev til Jul men ikke noget svar og jeg sins di kunde Tage en Liden Tid saa jeg Fik Höre vorledes det staar til med dere i jemet og med Moder jeg kan Hilse i Fra Onkel Lars han har veret her og besøgt aas og Han sagde adt Han Fik Brev i Fra Moder til Julen men jeg maa vente og det meget Lenge han ba mig Hilse dere saa meget i Fra Ham han ser meget godt ud han bad mig sige til dere adt

Appendiks 18

Chicago den 9 Nummer 1903

Kjære Moder og Brødere

Jeg vil Tag til Penen og skrive nogle linier og Fortele vorledes vi Lever vi er nogenlunde Friske til dato og det same gode ønsker vi adt Höre i Fra dere jeg arbejder men ikke til ver tid ti det er dorlige tider her i Chicago ijen men jeg vil Hobe det snart bliver bedre ijen

Kjære Moder jeg venter meget paa Brev i Fra jemet men Forjeves jeg har skrevet til Broder Karelius men inted svar og naar jeg tenker der Paa saa sinis jeg det er meget Tungsomt adt vi som Brødere skal blive saa Sløve med ver andere og Kjære Moder Lad aas faa Höre i Fra jemet jeg har 3 Brødere og det vilde ikke tage dem lang tid adt skrive nogele Linier og Lade aas vide vorledes det staar til med dere der jeme der vor min vuge stod

Haris spørger mange gange om mit jem og om sin Bestemama og sine Onkeler Haris er meget stor og Flink i skolen Elen er og saa stor og gaar til skolen til ver Dag jeg skulde ønske om vi kunde tage aas en tur til Norge og se dere men det ser ikke saa ud men vi maa Lade den Almektige raade der over det ser ud som det vil Blive meget darlige tider en tid her i Amerika ti det er Presidentvalg til neste Höst og det ser ud som den Rike vil udride at arbeides Junien og Have det sin egen Vej og alting er saa kostbart adt Leve av og skulde Demokraterne Kome in saa vil det Tage en lang Tid for det Bliver en Forandring vorledes er det jeme med tiderne nu er det bedre en det var for en tid siden skriv til aas og lad aas vide vorledes det staar til i Norge og i jemet jeg har ventet paa Brev en lang Tid men jeg maa hilse saa meget i Fra Haris og Elen dem beder mig Hilse dere Elise Hilser dere saa meget Hilse Karelius og Hustru i Fra aas og bed dem skrive til aas Oliver og Hustru er Hilset Kristijan og Moder jeg maa slute min skrift med en Venlig og Kjærlig Hilsen Til dere og For glem mig ikke i det Fremede Land Deres Sön og Broder Emil Hansen

11834 Gano Av
Chicago

Appendiks 19

Chicago den 12 desember 1903

Kjære Moder og Brødere

Jeg vil Tag til Penen og besvare deres kjærkomende Brev og det glæder mig adt faa höre i Fra dere Moder jeg ser adt de er nogenlunde Friske vor av vi er glad i adt Höre men adt Moder er træt som ikke er adt undres over ti Moder har Haft meget adt ijenomgaa og mange jenvordigheter men vi maa Take Gud der For adt Du Har hilsen og har Faaet Levet med aas til jelp og Formaning som vi har Faaet i Fra vort jem og vores Forældre

Kjære Moder jeg skulde Like om jeg var i deres nerhed og kunde faa beskue dere og vi kunde leve til samen det er ingen som ved vad det er adt rese Bort i Fra sine Forældre un Tagen han har prøvd det men kan hende tiden vil kome adt vi skal faa mödes i dene verden og da skal glæden Blive stor men der som ikke maa vi bede til Gud adt vi kan faa sameles hos ham i den Himelske Bolig og da skal vi aldrig siles mere og Da skal gleden Blive störe en vi nogen sinde har oplevet i dete Liv og der Trefe Fader og Söskende Kjære Moder jeg ser av dit Brev adt di er Træt af som det gaar og jeg vil ikke undere der over og jeg tror det det vilde Blive bedre For dere om di var i stilstan som er saa gamel og har strevet al deres tid Moder har di det godt og vor ledes er det med Oliver er han snil med sin moder eler er han ikke jeg skulde ønske om jeg kunde kome jeme til julen men der er ikke vores Lod saa maa ikke tenke der paa dene gang men vi maa ikke give op hobet en nu jeg Hober Moder vil leve mange aar en nu og vi skal hobe til det beste. Jeg maa fortele vorledes det staa til med aas jeg arbeider men det er svært darlig med arbeide nu al over og det vil Blive en meget Hard vinter för mange det er mange som lider nöd men dem faar jelp i Fra Byen som er en god ting

Kjære Moder nu komer snart Julen og ale gjør seg Ferdig til den store Höutid og jeg skulde like om vi kunde vere med verandre. Den tid som jeg var med mine i jemet det var megen Hige og den tid vil jeg aldrig gleme om jeg Bliver gamel

Kona Elise fortsetter etter 4 sider med teksten:

Kjære Moder. Jeg vi ogso sender dere nogle foo ord. Jeg moo ønske dere til lykke med den nye lille gutten. allerede to sønner. ja nu har de meget at stri med. jeg vil foo lov at ønske dere en gledelig jul og et godt nytoor og ønske dere til lykke med eders födselsdag. ja nu har di travelt i Norge til julen. Her i landet er det bare juledagen. Soo er julen over. Men vi som er norske er det soo er det joo annerledes. Jeg har ogso travelt nu. Börnene skal have nye kleder. Til Emily syer jeg pen rød brun kjole til. Hun har ogso foet ny kokebok. Den har jeg ferdig. Jeg er ikke flink til at sy men jeg gjør det soo godt jeg kan. Jeg skulde ønske at Emil var hjeme hos dere til jul. di er alle kjerlig hilset ifra os alle
Deres Elise Hansen

Barneskraft fortsetter:

Kjære Bestemama

Nu har vi snart jul. og vi skal have juletreffest i kirken. Emily og papa og jeg goor poo söndag skole til hver söndag og der lerer jeg norsk. Her sender jeg mit vers som jeg skal sige i kirken men Emily hun har et engelsk styke for hun kan ikke soo meget norsk. Jeg ønsker dere alle en gledelig jul og en glad födselsdag. levvel kjære bestemama fra deres Harris og Emily Hansen

Utklipt fra et brevpapir med headingen MUNICIPAL COURT OF CHICAGO trykt på arket midtstilt

Brevet fortsetter med Emil sin håndskrift:

Jeg ser at Onkel var meget snil til dig Moder og det gleder mig meget adt di hade det higligt som jeg er vis om; men. Onkel naar ahn kom jeme saa fik ha en tung ting: adt i mod staa nemlig adt Tante Döde stras efter han kom jem og hun var sig bare en liden tid saa jeg sins det er meget slemt For ham ti nu vil det blive meget langsomt for ham men det er en god ting adt Linna er saa nær ham men det vil Blive en stor Lensel adt vere alene Linnas man skrev til mig: men jeg kunde ikke rese dit ti det kostede for meget og jeg kunde ikke kome i Fra: jeg maa hilse saa meget i Fra dem jeg skrev til Onkel i dag: jeg maa slute med en venlig og kjærlig Hilsen til deg Kjære Moderog hilse min Brödre Kristian og Oliver dem glemer mig efter som det ser ud Hils dem ale samen i Fra mig

Appendiks 20

Digerud
25 Januar 1904

Hoit ælskede Broder og Svigerijnde med deres kjære

Nu kaamer jeg da endelig til Amerika for at besøge dere jeg beder om Plads i deres Stue jeg burde taget i vei før men altid Hinder Nu siger Kristian vi bliver gamel nu

Mor bliver med op til Fotografistene jeg kommer til at se dig bedre efter at du er død en Mens du lever ja siger jeg s... vor en snart at Nærme men ei saa let at vandere frem dee mange sten Paa veien lagdes som du ei selv har Ridet ehn men som han siger i and jaa han siger i sit

For jeg er nogenlunde frisk og gaar i mit daglige stræv jeg har ikke overgivet mig til Tagen ennu men er Nu er jeg træt og vilde gjerne Rætte mig efter det og som Esekiel fik bestilt dit Hus du skal Dø det er vel saa si dör til at löse os i fra dise Jordiske guder men jeg har ikke funnet den rette tid ennu

Karelius

Storebror Karelius planlegger å besøke Emil med familie i Chicago

Appendiks 21

Chicago den 5/15-1904

Kjære Moder

Jeg vil tage til Penen og besvare dere kjækomende Brev vor av vi ser adt di er noegen lunde Frisk og det glæder os meget adt Höre i Fra jemet. Vi har ventet lenge Paa Brev i Fra Moder, men jeg har veret meget slöv og saa men vi skulde skrive til værandre mere en vi gjør ti vi ved ikke vad tid en av os skal gaa Han i Fra og da er det For sent.

Kjære Moder jeg kan fortele adt vi er Friske alle samen og arbeider men det er Daarlige Tider Her nu og det vil vare en tid. Det er i anledning President valg som skal være til Hösten. Saa det er mange som ikke arbeider.

Kjære Moder jeg taker saa meget for Fotografiet som vi Fikk. Det var meget Kjærkomet og Moder er meget Forandret siden vi fik det Förste som vi har taget i stort men det var men det var meget slemm ti det var Lidet. Men det var meget godt ud med Fader og Moder er side om side og mine Brødre for seg. Moder siger hun skal kome paa besög og det skulde Blive meg en stor Lige (Lykke) om di vilde kome til aas og drike en eller 2 koper Kafe og Faa side til Bors med aas men vi maa lade Heren (Herren) raade og sete vores Lid til Ham som styrer aldt til det Beste. Jeg set adt det er store Forandringer jeme på Kongsvinger og jeg skulde like om jeg kunde kome jem og se dere men det er mange som er vanderet Bort og mange som er vokset op siden jeg reste i Fra jemet jeg bliver snart gamel og bar i mit Hode men kan hende det ikke er alderdom som gjør det i dene Maane er det min Födselsdag og jeg tenker Moder ved vad gamel keg er. Det er snart 4-gange 10 og vi har snart en gut som er snart 13. Han er meget Flink og snil. Og god paa skolen det vi sige i det Engelske og nok saa bra i det Norske. Han kan lese nok saa godt Norsk og Lile Elen er en stor og Flink pg gaar paa sitt 10ende aar. Dem taker BesteMama saa meget for Brevet som dem fik i Fra dere. Dem snakker meget om dere i Norge og ser paa deres Foto mange gange. Det skulle være en stor Like om di kunde se dem. Jeg ser adt Olivers 2 gutter saa dem komer sig godt jeme og saa.

Oppned for å utnytte uskrevet del av arket:

Kjære Moder

Jeg ser av deres Brev adt di er meget træt som ikke er adt undres over og jeg tror det vilde Blive Bedere om di tog dere mere med stilhet ti Kjære Moder di blive gamel og Har arbeidet meget Hart i deres tid.

Appendiks 22

1 September 1200 1904

Til Dig Min Kjere

Söster Elen jeg Wil Sende dig Mit Portret Men det er ikke Saam det skulde veret jeg hade ikke Tid til at klöpe Mit Haar og Seig jeg hade ikke Mer en 10 Minuter at jöre paa jeg vilde gaa til Bage Med Frenne men jeg erikke Nogen Syraler jeg er en gamel Man Saa det er Gaat Nok og Saa Sender jeg dig Marie og Jose Pottret dem bege er kled i Silke Marie kaaste Silke kjöle For Josi Josi var ute i vesten Til Marie i saamer Marie betalte reisa det kaaste 80 Daler og Marie war med jem ijin

Hun hade tengt at Were jeme en Maane Men hun War ikke Mer en Wike Saa Fik hun Tele gram Fra sin Man Til at kaame jem De skal Flöte Til et andet Sted Marie laned Fine gölvteyer Alt Aaven paa og i Tray-ed og Dalje duk i kjökene A Saa hendes Mor skulde Slepe aa Skure gölve og hun kjöpte fint Paper Til at tapesere AavenPaa og tinge en Man til at gjöre det nu skal jeg Til at lege Sement Faartug runt huse og ut til gata aa saa skal jeg lege sement gaalv i Keleren. Keleren er 26 Fot lang og 16 For bre 7 fot Dip

Saa Maa Jeg for tele lit Om Mig Selv. Jeg har Weret bedere i Saamer en jeg var i fjor jeg har drubet Meget af tiden i Saamer Men jeg bliver aldrig Sterk med Hilsen Mer For der er Nire Sike og Nerve Svaghed Men jeg taker gud for Wer dag Saam jeg faar leve Saa kan jeg for tele lit om gröden her faar wi et godt Aar af havere og Poteter og Maisen et Midel over her har vi ingen wete have. Vil ikke gro mere her og West i Sö og Nort Dakota Forresten Meget dri og Minesota

Wi Betaler 7 Kroner For 50 Pun Sek Wete Mel Poteter Wil Blive en Daler Töna Smör 20 Seling Pune Maisen 2 Daler og 40 Seling Pune god grönkafi 3 Pun for en Daler Brent 5 for en Daler den er ikke god

Saa Maa jeg Spörge Om du har Fåt Mit Brev Saam jeg Sente efter jeg fik dit Portret og det War et langt et og har du faat Avisene? Saa vil jeg bede Dig Naar du faar dete Brev Om du Wil Tage en ultraad og Binde den Om din Finger Saa Du ikke glemer at skrive

Appendiks 23

Chicago den 30 setember 1906

Kjære Moder og Brødere

En lang Tid er hen runden siden vi Hørte i Fra dere jeg har ikke hørt noget i Fra dere siden jeg sente det Papir til dere og det var sist i Marsh og jeg venter meget Paa Breve i Fra dere Broder Kristijan sagede han skulde skrive til mig ofte men han har vist glemte det som det ser ud og di kan tro det er mig meget slemt adt tenke paa jemet og ikke höre noget der i Fra og det vilde ikke tage svært lunge adt sende mig nogle ord det er ikke Dag uden adt jeg tenker paa dere Moder og Brødere= og jeg sines er lit For meget ast vere slöv= Lile Elen Har spört mig mange gange om vi ikke faar Breve i Fra Bestemama ti hun sente sit Fotografi Til dere og ved ikke om di Fik det eler ikke og jeg sente det Papir Til Bage med jeg ved ikke om det kom Fram ti jeg har ikke Hört meget i Fra jemet siden eler Broder Karelius saa jeg venter kan di Tro og Moder glem mig ikke om mine Brødere glemmer mig = jeg kan fortele vi er nogenlunde Friske og jeg arbeider til ver Dag med det same som För og vi kan ikke klage Elise er Frisk ijen og ved det same som För Harris er meget Flink og Har begint adt gaa og Lese hos Presten og vil Bliver konfirmert til neste vaar om vi lever og Gud under aas hilsen Elen er Flink og stor og gaar paa skolen til ver Dag saa vi maa Take Gud som giver aas Hilse og Fremgang og jeg vil ønske dise Linier vil Finde dere Kjære Moder di Bliver lit gamel og Træt som ikke er adt undres over ti di har haft meget adt i jenom gaa og mange tunge dage men Heeren har givet eder styrke som er den Beste ting og det er en ting som vi ikke maa Gleme adt Bede Til Ham om styrke og da skal vi Blive sterke= jeg har ikke Hört noget i Fra Onkel Paa en Tid men det siste som vi Hørte i Fra Ham saa var han Bra men jeg skal skrive til ham snart- jeg maa sluten min skrift med en venlig og kjærlig hilsen til dig kjære Moder og Brødere og glem mig ikke som er i det fjerne

Oppned fortsetter skriften til Emil:

en venlig Hilsen i Fra Elise Harris og Elen og Skriv til aas snart. Deres Sön og Broder Emil.
Lev vel det ønskes

Appendiks 24

Chicago den 30 Nummer 1908

Kjære Moder

Jeg har motaget deres Kjærkomende Brev som jeg taker saa meget For og di kan tro er er mig en stor ge-æde naar jeg Faar Brev i Fra Moder og jeg leser det Flere gange over jeg saa det staar nok saa Bra til efter omstendighetene: jeg skulde like om jeg kunde tage mig en tur jem til jullen men jeg maa vente en stund ennu jeg har veret Borte lunge nu men om vi lever saa lunge hober jeg vi skal trefes en gang i dete Liv men Gud allene ved og det saa skal Træfes du siger det skulde veret Higligt om jeg kunde vert med Onkel til Norge og se jemet og det skulde veret mig en stor glede men det koster for meget og gaa men, vi haft meget sigdom og meget adt i jenomgaa men, vi maa lade Heren raade og sete vores lid til ham som stierer aldt til det Beste= ja nu kommer snart Jullen ijen og di Beginder med Bage og stelle til Jullen og jeg skulde like om jeg kunde rese i morgen men det maa gaa en tid. Ennu ja her i Amerika er det ikke meget Jul det er en Dag og saa er det over med Jule Festen saa det er en strid til ver Tid : nesten Söndag og Mandag like det same. Jeg maa ønske dere en gledelig jul og en Likelig Julefest og kjære Moder det er en annen ting som jeg ikke maa glemme og det er Moders Födsels Dag som er 3de Juledag: jeg vil ønske dig mange Like-lige dage og aar og god hilse og adt di maate leve med aas mange aar ennu Kjære Moder O om jeg kunde kome jem til Moders Födsels Dag

Eget blad: Elise sin skrift: Jeg sender dere en look av Haris og Ellens hoor vi ønsker dere alle en gledelig jul og et godt nyt aar

Appendiks 25

Chicago den 30 Nov 1908

Kjere Moder

Det er en lang tid siden di horte ifra mig. jeg er meget ligegildig med at skrive. jeg moo tilstoo at jeg ikke skriver soo ofte til mine gamle foreldre som jeg burde. Emil er meget flinkere til at skrive end jeg er. Emil takker dere for strømperne han bruger dem om dagen han siger han glemte at takke dere for dem selv da broder Christensen kom tilbage ifra Norge soo gaa han mig en nool med kongen og droningen poo den er meget pen. Deres brider stopede ikke lenge hos os bare lenge nok til jeg fik noget kaffe. Han lengted efter at kome hjem. Sörgligt at hans hustru skulde dö soo fort efter han kom tilbage. Det er ont at blive ene tilbage noor man bliver soo gamel

Min moder lever enu hun er nu 84 aar gamel hun er doorlig jeg har ikke veret hjeme poo 3 oor jeg brukte at rejse en tur til ver sommer för. Min broder hjalp mig da til fri rejse men nu kan han ikke gjöre det mere. Di begynder vel at foo det trabelt til Jul i Norge nu. Jeg har det trabelt jeg holder poo at sy om dagen jeg syer bloo kjole til Ellen til Jul. Jeg vil legge en prove i brevet soo di kan se vordan hun skal vere kledt til julaften. Vi skal da have juletefest i kirken. Jeg skal blöte lutefisk til Jul. nor di skriver til os soo fortel mig navnene poo smobörnene til deres Söner. Folk her som kjender dere siger at vores Ellen er meget lig sin bestemama i Norge hun er en stile og snil pige meget stor for sin alder. Harris er ogso stor og frisk nu.

Appendiks 26

The Municipality Court of Chicago June 8 1910

Kjære Moder

vi har motaget deres Brev som vi Taker saa meget for men det er meget tungsomt adt se adt Moder er Darlig og kan nesten ikke gaa : men vi hober med Guds magt : adt Moder vil snart Blive Frisk i jen : Du kan tro Moder adt jeg skulde like om jeg kunde tage mig en tur og se dere : men vi maa lade Heren raade : og sete vores lid til ham : der er ikke umuligt om vi Faar hilsen saa skal jeg Pröve om jeg kan tage mig en tur det skulde Blive glædeligt : men om Moder skulde Falde Bort saa ved jeg ikke om jeg nogen sinde kommer til adt se Norge = jeg ser av dit Brev adt det ser Pent ud jeme nu og du kan tro adt jeg tenker der Paa mange gange og jeg vil aldrig gleme mit Barndoms Jem jeg sins jeg ser det mange gange kan di tro : , vi er nogenlunde Friske jeg er ikke som jeg skulde være men jeg hober med Guds magt jeg Bliver Bra i jen – jeg holder Paa med det same som För og har det meget Travelt til ver Tid= Ja nu er Elen Konfirmert = og hun er en snil Pige kan di Tro og stile hun sender sit Foto : et Til Moder og et til Kristian = Oliver faar se det same som Moder har : Ja di springer om Onkel Lars han er Gift nu og dem har det godt og Bra hun er en meget Flink Kone saa jeg er meget glad der over = men jeg likte det ikke = men det er en ting kan hende der er Bedre som der er nu er han har en som vil Tage vare paa ham saa han er ikke allene men det er en stor Familie = det ser ud til adt han give saom til hende og som til Linas Börn han har ikke gjort noget Skifte men har arved lit om noget skulde hende ham = jeg ved ikke om han har saa meget Penger men han Har nogele Huser og Farpenge til ver tid = og han ser sterk ud og ser ud til adt vere Frisk

Jeg maa slute min skrift med en venlig og kjærlig hilsen til dere Hils mine Brödere Fra aas og skrivte snart til mig

Deres Sön Emil Hansen med Familie

Dete brev er skrevet i Hast ti Dameren er paa sin Plas og jeg maa in til Ham

Appendiks 27

Chicago Octo 20 1913

Kjære Broder med Familie

Jeg vil sende dere nogele linier og lade dere vide adt vi er Friske alle samem og befinder aas nak saa bra, untagen jeg er Sliden naar jeg komer jeme om aften jeg arbeider til ver Dag og vi har det meget Travelt: jeg skulde like om du var med mig nogele Dage saa skulde du Faa se en stor Forandring med Jernbanen og vores svære Vognere som vi har = Harris og jeg er i Følge til ver morgen og aften men har er ikke Paa den same Plasen men For det same Company Harris gjør det nok saa Bra og jeg kan ikke klage men Bli-ver gammel = jeg venter adt Höre i Fra dere Gulbrandsen har Faaet 2 Breve men jeg har ikke Hört noget i Fra Norge siden jeg reste skriv til mig snart og lad mig vide var ledes det staar til med Moder og dere alle sammen = Du kan tage dig tid og sende aas nogele linier = Hils til Moder og Brödere og alle deres og alle ope Paa Digerud = og alle Kjente = jeg sender den skrivelse som vi snake om det var lit sent nu men du maa undskilde meg jeg Fik lit jelp til adt Fulföre det. Men jeg tenker det er som det skal være = jeg skal sende deg en Lome Kloke snart = det vil sige saa snart som jeg Faar andledning der til og jeg skal se til adt Faa en som er god= - jeg maa For tele lidt om min rese jeg var Frisk hele tiden = men det var mange som var sige kan di tro og den Pigen som var med mig var sig nesten hele tiden saa jeg havde nok adt Tage vare Paa og jeg havde mange Piger som jeg jelpede og tog vare Paa jeg var ope KL 3_4_ om morgen og var ope til kloken 11 aften saa jeg havde ikke megen rolighed men jeg ligte Bra vi havde nok saa stor storme som varede en Dag og en halve men det gjorde meg ingen ting Anton var Frisk hele tiden og sov saa vi havde det Higligt jeg maa slute nu= Onkel Lars har sent Bud til mig og beder mig sende ham et Landt Breve og Fortele vor ledes det staar til jemme i Norge og jeg maa gjøre det i morgen aften = Glem ikke adt skive til aas Hils til alle di smaa og sig adt kan hende adt Onkel komer og ser dem ennu en gang = Din Hustru maa du hilse til og jeg Taker hende saa meget For den Hige som jeg havde i deres Huse = Oliver og alle Hases er Hilset = Fra deres Broder Emil Hansen med Familie
Elise Harris Emily Hilser til dere alle sammen

Oppned på side tre:
Emil Hansen
11744 Princeton ave
Chicago Ill
U-S-A

Appendiks 28

Chicago March 18 1914

Kjære Broder med Familie

Det er en tid siden vi fik Brev i Fra dere men jeg er meget Træt om aften naar jeg komer jem jeg arbeider meget Hart = jeg taker saa meget For det Brev vor av vi ser di er alle Friske og det er det Beste som vi kan have det er Hilsen jeg har veret lit Daarlige en tid det vil sige meget Forkjølt vi har haft meget kalt di siste 2 maaner men nu har vi meget Pent veier og ingen sne = jeg ser di har Haft en meget Hard vinter i Norge saa det var godt adt jeg kom til adt stope der over vinteren = men det nesten ikke en Dag untagen jeg tenker Paa dere og den Tid som jeg var jeme : og jeg skulde lige om jeg kunde tage den turen over ijen i sommer jeg glemer den ikke men jeg skulde kommet jem För og stoped til september men jeg maa gjöre bedere neste gang = Harris kommer ikke i sommer han kommer til adt gaa til Haspetaler om en tid han er nok saa Bra men Doktoren siger han vil aldrig Blive bra untagen han gaar til Haspetalet = saa der noget til en ver tid men vi kan ikke klage = han arbeider til ver Tid – jeg arbeider Paa soove voagne og vi maa arbeide svart Hart = og jeg Bliver gammel nu = det beginder adt Blive Daarlige Tider det er en masse mennesker som er uden arbeide det er tusinde og atter tusinde som ikke har noget adt bestile og dem Faar jelp i Fra Byen saa vi har det ikke nogen saadant Paa mange aar = det er Dermatratiske Tider jeg har set dem För men det er lenge siden – men det kan hende adt det bliver lidt bedere naar sommeren kommer saa dem kan gaa paa Farmen og Faa noget adt bestile der jeg ser av det Brev adt det staar nok saa Bra Til med Moder = og adt Hun har veret hos dere som jeg er glad over – men det er nok saa stor Fammilie For dig saa jeg ved ikke vad vi skal gjöre med Ham som er vor Broder det er en goote For mig = -

Jeg har ikke Hört noget i Fra ham siden jeg Kom jem. Jeg fik et Post Kort av Karelius for en tid siden men ikke noget Brev. Han siger adt Broder Kristian: Kjører nu For By saa jeg ser adt du er jeme ijen

Jeg kan hilse i Fra dem og dem er Friske = Hilse aller = og minne Brödere og Svigerinder og til alle kjente = jeg sender den avskrift som vi snake om og jeg hober den vil komme til nite dene gang = angende den som jeg skulde sende jeg har ikke Trufet nogene som jeg kjender = men det vil nok Blive nogen i voor som kommer adt rese jem = jeg har ikke glemt det = ennu = kan du tro jeg maa slute nu for denne gang med en venlig og kjærlig hilsen Til dere glem ikke di smaa og den Lille Guten Hilset fra aas alle og til alle

Deres Emil

Appendiks 29

Chicago March 29. 1914

Kjære Broder og Anna

Jeg tager saa meget For Postkortet som vi motog og vi tager og saa For Hilsningen vor av vi ser adt di er Friske og befinder dere Bra og det er det beste som vi kan have der er Hilsen = vi er nogenlunde Friske Harris er ikke saam han skulde vere og maa gaa til Hasptalet men tiden ved jeg ikke ennu = men det Bliver engang i voorest = jeg arbeider til ver Dag og meget Hoort og saa = jeg ved ikke vor lenge jeg kommer til adt Halde det ud = jeg har ikke veret som jeg skulde veret = jeg har vont i det Höire Bristed men jeg vil Hobe det vil gaa over snart og jeg tenker jeg kommer til adt = kjöre for en av mine som skal tage sig en tur til Tiskland og han skal Blive Borte en 3.maaneder og han vil ikke Tröste sinne Heste til nogen anden enn til mig = siger han saa vi skal tage vare paa Huset og all ting til dem kommer til Bage og Du kan tro det er Fine Hest og vogen han Kjörer For et stort Fabbrik og det er der som jeg arbeide saa mange aar = han er en Tisker og vi er til sammen nesten til ver Dag = Kjære Broder = jeg har ventet Paa Brev i Fra dere jeg har ikke Faaet noget svar siden jeg skrev til dig = Har di veret Paa Digerud nylig : det Bliver Best vi gaar til Siffte snart og om du vil saa skal jeg gjöre det = men lad mig vide vad du sinnes om det vilde Blive bedere For Moder = og hun vilde Faa sit og kunde slipe adt se saa meget som hun nu gjør = det Bliver ikke noget bedre efter som det ser ud = eller om du kjöber det og det kan du gjöre = og dem kan ikke sige noget om det = ti du har ret der til = jeg skulde like om det kunde komme i dinne Hender og om en tid naar du Blive Ferdig der som du er saa sinnes jeg det skulde Blive Higlign For dere adt komme til Digerud ti di kunde ikke Finde en Pennere Plas = jeg skulde like om jeg var nærmere til dere = og jeg tror jeg skulde Trives om min Familie var med = jeg ved ikke vad det vil Blive Her i Amerika der er Daarlige Tider saa det er Tusinde som staar ledige og ikke har noget adt spise untagen Byen maa tage vare Paa dem

Anton Gulbrandsen arbeider 4 Dage i ugen og Barre 9 Timers Dag saa det ser Daarligt ud : og der som jeg og Harris arbeider er det over 5000 som er ledige men jeg og Harris arbeider ennu saa vi kan ikke klage = vi har Demmatiske som stirer nu = jeg kan hilse i Fra Onkel Lars han har veret sig en tid men det er bedre nu = jeg Fik Hilsninger Fra dem i gaar aften= jeg maa slute nu med en venlig og Kjærlig Hilsen til dere Hils til Annas moder og Söskende fra aas = vi önsker dere en Glædelig Paaske Fest jeg skulde like om jeg kunde vere med dere = i Höitiden men afstanden er lang og koster Penge = Hils til Moder = og se til hende ofte Kjære Broder og lad mig vide vorledes det staar til Hils mine Brödre = og alle kjente Fra din Broder Emil Hansen med Familie skriv snart

Appendiks 30

Chicago July 12 1914

Kjære Broder med dinne

Jeg tager saa meget For det Breve som jeg motog vor over vi ser adt di er Friske og det gleder mig adt höre i Fra Norge og Fra jemmet og det er et aar om tirsdag siden jeg reste fra Chicago og jem til dere og jeg vil komme den Dag i Hu jeg har ikke veret Bra i den senere Tid = men er lit bedere nu jeg arbeider til ver Dag og jeg har meget adt ta vare Paa = jeg kjörer for en ven av mig som reste til Tisklan og komer til adt Blive borte 3.maaner du kan tro jeg har nogele svære Heste og vaagner den voagen den vognen jeg kjörer er saa stor som en jernbanevoogen saa jeg kan lege paa store Las kan du tro og det tager hele min Tid Fra Tidlig om morgenen til sent om aften og jeg skal Blive glad den Dag som dem kommer Til Bage i jen = vi lever i demses Hus nu = og vi har en man som sover jemme jeg ser adt di havde storarted Tid jemme den 17-may og du kan tro jeg skulde lighth om jeg kunde ha veret med dere men avstanden er lang = og jeg var jemme For 1 aar siden = jeg Lengtes efter Norge det er et sönt Land og mange minder Fra minne Barn-doms Dage og jemmet som jeg aldrig vil glemme

Jeg ser av dit Brev adt Moder Bliver svagere Til vær tid som er tungsomt adt höre = det skulde vere Hig-ligt om hun kunde have det Bedere = og om Broder vilde sike sig lit men det ser du som han har glemt det 4-Bud og det er et av di störste Bud jeg er overbevist om det = vor han siger han skal strafe dem som ikke Holder det = og vor stor Lön vi skal Faa om vi holder det – naar jeg tenker der Paa : saa gaar det mig til jerted = og den Dag som vi skal Blive kalt til andsvar det Bliver en tung Dag og vor mange skal Blive skufedt hils til Moder og sige jeg skal snart sende hende et Breve = hils til alle Paa Digerud og til Broder Karelius jeg tror han skilder mig Brev du siger adt John og Fanny er Higelig og det var mig en stor glæde adt möde dem kan du tro det var over 30 aar siden jeg Hörte Fra ham = og dem Loafte mig dem vilde stope naar dem komer til Bage jeg sinnes jeg kunde talt med ham for en Par uger og jeg vil sige dem vor meget Higelige og det ar av vores Folk = hils til dem og sig adt vi venter adt dem skal stope naar dem kommer til Bage til Chicago

Appendiks 31

Chicago March: 25/ 1915

Kjære Broder og Anna

Deres Brev er motaget som vi taker saa meget For og vor av vi ser adt di er Friske som gjæder aas adt höre og det samme gode kan jeg medele dere vi er Friske : og jeg arbeider til ver dag og meget hoart og soo jeg goor jemmen i Fra KL61/2 om morgenen og kommer jem 9 aften saa jeg arbeider 13 Timer om Dagen men jeg fan vere glad som har noget adt bestille ti det er mange tusin de som ikke har noeget adt bestille og som lider nöd saa vi har Demokrater saam strever nu = Kjære Broder jeg ser av det brev adt det staar daarlig til med Moder saam er tungsomt adt höre og jeg skulde like om jeg var i deres nærhed men afstanden er lang jeg ser adt det er ikke godt For dig og adt du har meget adt stire med og jeg ser adt du har 2. som ikke er gode adt gjøre noget med og jeg sinnes det er Daarligt av dem adt dem ikke vil gjøre vad som ræt og riktig med mig men Kjære Broder = gjør vad di kan For Moder = og det 4-Bud siger vad du skal Faa = og jeg sinnes det er et stort bud i Loven = men det er nok ikke saa godt For dig efter som det er ingen börn adt adt Tag av = og adt du ikke Faar et öre inn = men skal betale ud til en ver tid = men jeg sinnes det vilde blive det beste adt Faa noget ud av skogen og sette det i Banken saa Moder har noget adt Leve av den tid som hun har Til Bake og det ser ud hun ikke har saa lenge ijen adt vere med aas = gjør vad du kan For hende jeg sinnes Christian kunde betale sin grunleie = men dem har veret jemme hele sin tid og tenker dem kan gjøre som dem vil = og Oliver vil sist adt vi skal betale ham For adt han har veret jemme og rest sin Fammilie Paa gaarden saa jeg sinnes det gaar For vit = men vores Tid kommer nok og saa = gjør det beste som du kan og det ved jeg du gjør = gaa po og se hende saa ofte som du kan og Faa Anna til adt gaa op saa ofte som du kan = du kan tro at det er lonsomt for hende som ikke kan komme ud av huset og som maa lige til sengs = jeg ser av det Brev og av bladne adt det er en Truende tid i Norge og saa men jeg vil Hobe med Guds magt adt = Norge vil slipe Fra Krigen det er sörgeligt adt se og höre vor ledes det gaar til med Krigen jeg maa slute nu med en venlig og kjærlig hilsen

Oppned på side tre:

til derre og skriv til aas snart hils til alle kjente hils til Anna Moder og Brödere Elise Harris Emily hilser saa meget til derre Fra deres Broder Emil Hansen med Familie

Appendiks 32

Chicago December 1th 1935

Kjære Broder med Fammilie = det Laker til Jule Höitiden = og de Gammele minder kommer atter til Bage = en sjönt jeg Bliver Gammel = jeg Kommer alderig til adt Glemme di Tider = naar vi var til sammen med vores Foreldere = det var en stor Glede = For Baade smaa og store = jeg hober disse Linier vil finde derre alle med en God Hilse og adt di vil Have en Likelig og Glædelig JulleFæst og et godt nit aar = og adt Like og Welsinelse maate möte dere alle = vi er alle Friske untagen jeg har Kulde men jeg hober = det gaar over snart = jeg gaar paa min Plas = ti ver Dag = og megen strid til ver tid med det gaar sa lenge som Gud = under mig Hilsen og jeg Taker ham der For = jeg vil sende dig et lidet Foto = som jeg maate tage For en Tid siden vi har vores stjerne som vi har til ver tid men vi maa ogsaa Have vores Foto i en siden Bog = og aardere fra Courtet eller eller sillstempel saa naar vi kommer til dem som vi skal tage med aas = adt vi har rætighed til adt tage dem med aas = det er mange som ikke Tror aas der Til = og vi er under 20.000 Dalers Boun saa om nogen ave aas skulde gjöre noget uræt saa vilde staten = Komme efter aas men mit naven og Rykte = er Godt = naar jeg har veret ude efter nogen saa har Bringet dem med mig = til Bage = mange gange = har jeg veret ude nesten hele naten = men alle ting har gaaet Bra = om noget skulde hende adt jeg trenger nogen med mig som saa kan jeg kalde paa Polis og dem maa komme med mig = ti jeg har Court Order og dem er meget Willig til adt komme med men jeg har ikke veret ude i den senere tid = og jeg er meget glad der over = det har veret somme tider jeg nesten graat = naar jeg maate tage Fader eller Moder til Fængselet = og neste dag tage dem til Dommeren og dem faar sin straf = Kjære Broder jeg maa slute nu = Hilse til Broder Oliver og Fammilie saa meget = jeg hober adt han er jemme i jen nu og er Bra = jeg skal sende ham nogele Linier men min tid er meget optaget med mange ting send mig nogele Linier naar du kan = Hils til = Anna og Randey jeg skriver til dem for en Tid siden men har ikke faaet noget svar en kjærlig Hilsen Fra aas alle sammen til derre alle = Deres Broder
Emil Hansen

Appendiks 33

Chicago November 27 1945

Kjære Broder og Famelie

Jeg tager Dig saa meget For deres Kjærkomende Brev som vi har motaget = det har været tung Tid for derre - det er sikkert men vi har mange ting adt Take Gud For = adt det er over og adt alle vores Lever og er nok saa Friske men har haft en meget Truende Tid det er sikkert . og jeg hober med Guds magth adt det Blvier Lisere Tider du sier det er mange For andringer i Norge det er sikkert vi har haft mange Forandringer her i vores Land under Krigen men det Bliver Bedere nu til ver tid. Kjære broder jeg Föler ikke saa Bra men Hober med Guds magth adt jeg Bliver bedere snart men jeg gaar paa arbeide nesten til ver dag = Broder jeg ser adt du Bliver gamel ogsaa 75 aar og vi maa gratulere deg men du har mange flere kommer = til min = alder og Gud allene vor mange Flere vi skal have = du maa unsdilde min skrift den er daarlig men minne Hænder er saa ejs kan ikke Hode minne Finger = ti dem sckeker saa Pen kan jeg ikke holde = men jeg gjør det beste jeg kan = Kjære Broder nu kommer Julen og vor mang JuleHöitider som vi har veret Borte fra ver andere og vor megen Hige vi havde til sammen med vore Foreldere og söskende som vi var til sammen i vores Higlige jem = og jeg vil hobe adt di alle sammen kan vere Til sammen og vener = og jeg skulde like = om jeg Kunde vere med derre = men der er en lang tur adt tage på vinteren men vi maa lade Heren raade og sete vores Lid til Ham som stierer alle Ting jeg ser av dit Brev adt Hagar er jeme og skal være til efter Julen = det Bliver en Higelig tid = adt have dem alle jem til sammen = hils til Oliver Fammilie og glem ingen av min slegth og vener Hils til Smesta famelien

Her er alle Bra

Fra din Broder Emil og Fammilie

Appendiks 34

Chicago September 15 – 1946

Kjære Broder med alle dinne

Deres Breve er motaget som jeg Taker saa meget For og vor ove vi ser adt di er alle Friske og har det Bra og det Glæder aas adt Høre og der samme kan jeg medele dere jeg er nok saa Bra og holder med det samme ennu men jeg tenker til ver Dag jeg skue slute = men jeg har ingen Pengshon = jeg har været der Lenge nok men jeg var for gamel naar jeg kom i den Plasen som jeg Holder saa naar jeg sluter som er ..... av alle Ting = saa vi maa Lade Heren Raade og sette vores Lid Til Ham som stierer alle Ting = det var Tanke adt tage mig en tur Til mit jem i sommer men men ingen adledning og ingen Plas = men jeg Hober det Bliver Bedere Til neste somer om Gud under mig Hilsen

Jeg ser av det Brev adt er mange av minne Familie Slægt og venne som Lever og det er mit ønske adt jeg kan möde dem ennu en Gang = du maa Hilse dem fra mig Broder= du bede om jeg kunde Redaktören For DekoraPosten i anledning av Moder Sange men har ike Faaet tak i Ham og jeg har Barre en av dem i jen og jeg liker ike adt sende dem Til dem. Vores Prest lade nogen av dem set over i det arikanske Synog og mang av dem var givet og i vores menighed alle Fik dem og de var givet ud Paa Moders Dagen det er en Söndag som vi opeholder Hær i Amerika saa moders sange var meget udspreedt og jeg gave minne ud Til alle minne som er Til sammen med mig. Jeg ser av det Breve adt Digerud Famelien Bliver störe en den var siste gang jeg var jeme og jeg hober jeg kan möde dem neste gang men vi sjar og Gud raader Broder Hils alle kjent Slægth og venner og skrive snart Broder din Broder Emil undsild min skrift minne Hender er ikke Bra ti jeg kan nesten ikke Holde dem stille en kjærlig Hilsing til dig og Dine Fra Din Broder Emil

Harris fortsetter:

Dear uncle Christian

Jeg haaber at dere alle er meget bra og at dere skal ta en tur til Chicago snart. Karl skal reise til America i February. Hansen Helgas yngste Broder. Han var i America ifra 1934-1939_ Det er lettere at skrive USA. I hope that you can envetsel us sometime. I shall write to Carl to try + see you folks before he erves back to America. Hans + His wife + son were in Norway this summer for a while and enjoyed it very much and they brought me a norsk Grade Stock, witch they will send me later so I can see if it is colder here than it is in Norway + I know it is much colder here by Lake Michigan.

Hils til alle. Harris

Elise Hansen sin favorittymne, Salme 244.

FRED, FOR Å LINDRE VÅR BITRE SORG/SMERTE

*Fred, for å lindre vår bitre sorg/smerter
Gud i Kristi for os består
Jesus brakte vår fred med Gud
Med dette dyrebare hellige blod,
Fred i Ham har syndere funnet
Det er gospelens gledefulle lyd
Fred til oss forteller kirken
Fordi hennes velkommen og farvel
Fred var vår dåps ....
Fred skal velsigne vår dødstime
Må freden være med deg fullt og helt
Nå og for all tid*

VITA

Fru Elise Weberg Hansen ble født 13 januar 1872, i Horten Norge, som den yngste av åtte barn av herr og fru Andreas Weberg. Hun kom til De forente stater med sine foreldre i 1883 og dro til Sloan, Iowa, hvor hun bodde i sju år. I 1890 kom hun til Chicago hvor hun fikk arbeid.

Den 25 juli 1891 ble hun forent i de hellige hymens lenker som gift med herr Emil Hansen, fra den samme byen. To barn ble ekteparet velsignet med, sønnen Harris og datteren Emily. Et annet barn, Roy Christiansen ble tatt inn i familien og ble reivet og ansett som deres eget.

Fru Hansen, sammen med sin ektemann, var medlem av The Nasareth Lutheran Church. Hele livet var Fru Hansen sentrert rundt hennes eget hjem og hjemmet i hennes kirke. Aktiv i kirkens mange organisasjoner var hun. Hun var president for Ladies Aid i mange år. Fru Hansen var en fast og trofast kirkegjenger som tilhørte den hellige service i Guds hus og gjennom mange års kamp mot sykdom var hun fortvilet over at hun ikke fikk gått til gudstjeneste i Herrens hus.

Avdøde har vært ved dårlig helse i noe tid, men hun ville ikke skilles fra dette livet før enn hennes yngste barn hadde fullført sine studier i farmasi. Med kurset bestått for noen måneder siden, følt fru Hansen at hennes livsverk var fullført. Fru Hansen visste at hun var nær enden av sin jordelige pilgrimsferd, og da hun snakket med sin datter Emily om disse tingene, sa hun at hun ikke fryktet døden. Ofte sa hun til seg selv, ordene til Vår Frelser; Fred være med deg, min fred gir jeg deg, ikke som verden gir den, men som jeg gir den. La hjertet være rent og frykt intet.

Fru Hansen reiste fra dette livet mandag 20de november. Hun etterlater seg i sorg etter sin bortgang, sin husband(ektemann) Emil Hansen, sine barn Harris, Emily og Roy, hennes barnebarn Elanor og Harriet, sine to søstre fru Inga Johnson fra Allen, Nebraska og fru Anna Strand fra Puposky, Minnesota, sine svingerbarn Mr. Linvog og Fru Harris Hansen, samt mange nevøer og nieser.

Kroppen vil bli sted til hvile in Cedar Park Cemetery.

Appendiks 36

Naa Wil Eg Bedig Naar Du Skriver Taged tid Og Lad Mig Wide Noeagtin Om Aleting jeme Om Der Er Biget Meget DerRunt Jeme Wis Du Har Hort Noget i Fra Den Jenta Paa Westlandet Saa Lad Mig Faa Wite alt Saa om Du Wet Hils Anders Paa Det gjerteligeste i Fra Mig Der Er ikke En Dag Saam jeg ikke tenker Paa Dere Hils Murer Nilsen i Fra Mig Jeg Har Tengt Saa meget Paa Ham Be hane Skrive t...klippt ut av brevet

Og Sen Naar Du

Sen Mig Emils

Og Sen Mig Dit

Wis Du Paa

Kan

Du Maa ikke For Gleme At Skrive Strags Wis Du Faar Dete Brev ikke Wide re Dene gang

Ant En Wenlig Hilsen Til Deer Ale Wi Ere Ale Friske Til Dato Og Det Same Ønsker Jeg Dere

Hilset Fra Din Broder Christian Christensen Digerud Rigevai PO Iowa

Wenesik Cönti

Amerika

Påstemplet flere stempelmerker med:

C. Christensen Digerud

Ridgeway,

Winnecheik Co., Ia